

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE

JUBILEUMSSKRIFT 2005

Sjuttiofjärde årgången

Tryck: CW Carlssons Eft. Tryckeri AB,
Vänersborg 2005
Bokbinderi: Falköpings Bokbinderi, Falköping

Vänersborgs Söners Gille 100 år

av Stig Larsson

Vänersborgs Söners Gille 100 (ett hundra) år. En högst respektabel ålder för en förening måste man säga. Men hur började det egentligen? I slutet av 1890-talet brukade ett antal vänersborgssöner träffas någon av juldagarna för att äta en bit mat, kanske dricka ett glas punsch och berätta minnen. Dessa träffar återkom regelbundet och vid en av dem lär stadskassören Ferdinand Hallberg ha utbrustit: ”Skulle vi inte kunna göra dessa träffar till årligen återkommande och bilda en förening för oss vänersborgspojkar?” Sagt och gjort. En interimsstyrelse bildades och fick i uppdrag att utarbeta stadgar och kalla till konstituerande möte. Detta gick av stapeln den 27 dec. 1905 på Stadshotellet i Vänersborg. Den första styrelsen bestod av, stadskassören Ferdinand Hallberg, ordförande, sparbankskamreren Hjalmar A. Lindedahl, kassör, privatläraren Halvord Lydell, sekreterare samt dir. Edwin Anderson och Anders Hallberg som ordinarie ledamöter. Till det konstituerande mötet kom 24 Vänersborgssöner. Årsavgiften fastställdes till 3 kronor och ur stadgarna som antogs citerar jag följande: Gillets ändamål är

att bereda inom och utom Vänersborgs stad boende medlemmar tillfälle att sammanträffa; att för den skull anordna sammanträde med festligt samkväm eller utflykt två gånger årligen, nämligen dels annandag jul, dels vid midsommartiden; att i ideella syften verka för stadens väl och förskönande, dock utan att gillet direkt ingriper i kommunalpolitiken; att samarbeta till gillemedlemmarnas bästa.

Det skulle dröja till 1932 innan benämningen på styrelsen blev den nuvarande; förste ålderman, gilleskrivare, gillevärd, kassafogde och bisittare. Suppleanter blev ersättare, revisorer, granskningsmän och justeringsmän, granskare. Förklaringen till denna förändring var att man ville få gillet organisation att överensstämma med skrågillena.

Vid högtidstämman 1906 uppkom ett förslag om att inom Vänersborg födda kvinnor skulle kunna kallas till medlemmar ! Det blev en längre diskussion, under vilken gillebröderna C. A. Ryding och J. V. Carlsson understödde förslaget, medan bröderna Edwin Andersson och Amandus

H. Hrn. Erik Lundborg
Wenersborg

Hänvisande till närslutna stadgar för Wenersborgs Söner Gille,
kallas vi Eder till ledamot af denna förening, hvilken väntar ert
främja såväl af nämnda stadgar som och af bifogade program.

Om hultén antages, torde Ni tillhugnagifva detta genom att
till Gillets kassa mända inträdesgiften, t. h. ena. Skulle Ni mot
ett förmodat och innerliga önskan ej antaga densamma, torde med
följande exemplar af stadgarna godkötfullt återändas.

Wenersborg den 20/11 1907

Erik Lundborg
(Ordförande)

Ruben Andersson
Wenersborg

Hj. H. Söderström
(Kassör)
Wenersborg
(Sekreterare)

Första kända välkomstbrevet till nya medlemmar (finns i org. i Gillets arkiv).
Erik Lundborg är farfar till nuv. medlemmen Eric Lundborg.

Hultén var emot detsamma. Frågan bordlades och vid högtidsstämman
1907 beslöts enhälligt att avslå förslaget. Till protokollet blev antecknat,
på "riddersmannen" Lindedahls förslag, "att åtgärden hvarken fick eller
ens kunde betraktas som tillbakasettande af kvinnan". Gillebröderna
visade redan för hundra år sedan den respekt för kvinnan, som så mycket

debatteras i dagens medier. Detta skrivs på Kvinnodagen den 8 mars 2005!! (red. anm.)

Det kan vara av intresse att veta att redan vid högtidsstämman 1907 beslöts att medlemskap även skulle kunna erhållas av, *"manliga personer, som, ehuru ej födda inom Vänersborg, dock hit inflyttat under den tidiga barndomen samt för öfrigt vore särskilt intresserade af vårt samhälle."* Detta medlemskap beviljades efter ansökan hos styrelsen.

År 1927 bildades en nöjesbestyrelse bestående av 5 ledamöter. Denna bestyrelse ombildades 1931 till arbetsutskott som bl. a. skulle ha till uppgift att ansvara för gilletts arkiv och samlingar samt bereda ärenden. Efter en stadgerevision 1935 fick detta utskott benämningen beredningsnämnd, vilken gäller än idag.

Den uppmärksamme läsaren av denna historik kan konstatera att de enligt de gamla stadgarna föreslagna stämmorna, en vid midsommar och en på annandag jul, numera flyttats till våren, mars – april och dagen före Alla helgons dag. Detta av så enkla skäl som att få större deltagande vid stämmorna, vilket också har blivit resultatet. Gillets stadgar har omarbetats ett flertal gånger och de senaste stadgarna antogs vid högtidsstämman 2004.

I de gamla protokollen kan man läsa att stämmorna vid annandag jul var *"åtföljda av måltider av åtskillig lukullisk karaktär"*. Omkring 1912 ordnade gillet för sina damer en *"fête dansante & musicale"* och från 1915 har gillet vart femte år ordnat högtidsstämmor med dans varvid damerna inbjudits.

Detta hände under de första 50 åren.

Under gilletts första år beslöt man på initiativ av Hjalmar A. Lindedahl att planera för ett ålderdomshem för gamla gillebröder och en insamling startades och medlemmarna var frikostiga, så i slutet av 1919 uppgick ålderdomshemsfonden till 17.400 kronor och när gamla epidemisjukhuset på Edsgatan 53 blev till salu inköptes detta. Priset var 10.000 kronor och arkitekten Wilhelm Paalzov gjorde ritningar och byggnadsfirman Bröderna Lindgren fick uppdraget att göra ombyggnaden.

Ålderdomshemmet stod färdigt i april 1922 och kostnaden blev till slut 80.000 kronor.

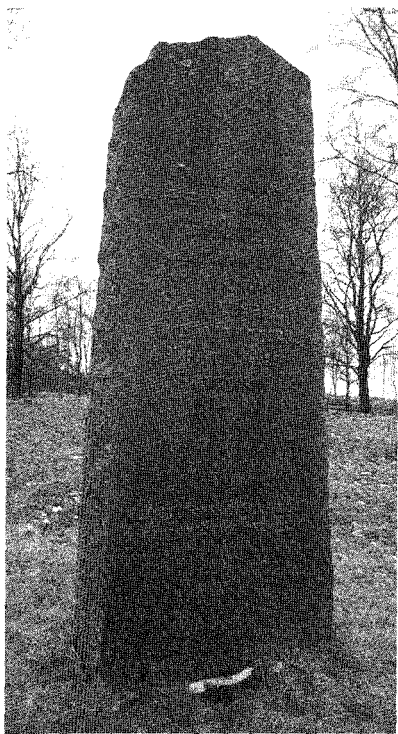
Tyvärr blev satsningen ingen framgång för gillet, då avgiften 90 kronor i månaden för rum, mat, ljus och värme blev för hög för de tilltänkta hyresgästerna. Hemmet drevs under några år som pensionat, ofta med stora underskott, men avvecklades och arrenderades ut till hotellrörelse, vilken pågick fram till dess gillet sålde fastigheten 1988. Det var framför

allt de stränga kraven på brandsäkerhet som gjorde att gillet inte såg någon möjlighet att få lönsamhet på hotellverksamheten efter de stora investeringar som krävdes. Idag är "Hotell Gillet" ombyggt till mycket trivsamma hyreslägenheter. Som kuriosas kan nämnas att under 50-talet arrenderades Hotel Gillet av en dam, vars dotterson senare överlämnade en gästbok från hotellet i vilken Jan Malm sjö har ägnat en hel sida med hyllningsdikter till de vackra flickorna i Vänersborg och Gösta "Snoddas" Nordgren tackar för det fina uppehållet. Gillet hade en möteslokal i hotell Gillet. Under många år i ett av uthyrningsrummen men de sista femton åren fanns både arkiv och sammanträdesrum på vinden, som byggdes om efter ritningar av gillebrodern och arkitekten Per Molnit. Efter försäljningen av fastigheten hyr gillet de två gamla husen Kronogatan 22 – 24 av kommunen och har sedan 2003 ett avtal om nyttjanderätt med kommunen.

Bältesspännarna.

Gillet tog 1906 initiativ till Skräcklans tillkomst genom att hjälpa till med röjning av stigar i det då av dvärgtall, gran, lövträd och sly tätbevuxna området. Två parksoffor, för tillsammans 12 kronor, inköptes och skänktes till staden. 1914 inköptes med bidrag från Sparbanken, från Göteborgs stad, statyn Bältesspännarna. Inköpspriset var 800 kronor och statyn stod från början i plantaget där nu Sparrebysten står och flyttades senare till platsen framför Museet. Nuvarande staty är en nygjutning gjord 1964 och har bekostats av Lions Club i Vänersborg. 1920 anslåg gillet medel till utgrävningarna av Vänersborgs moderstad Brätte och reste den minnessten som står där idag. En av gilletts grundare, Halvord Lydell, avled 1919 och gillet medverkade vid tillkomsten av den byst, som idag står i Plantaget framför Kulturhuset. Halvord Lydell var en stor föreningsmänniska och var en av grundarna till Vänersborgs Idrottsförening, VIF, Dalaborgsparken, Vänersborgs Segelsällskap, Vänersborgs Roddklubb och Hantverksföreningen.

Den av Vänersborgs Söners Gille resta minnesstenen vid Brätte.

Halvord Lydell.

St. Martin av Carl Milles.

Framför Residenset, numera Regionens hus, står statyn "St. Martin" av Carl Milles, vars tillkomst gillet medverkade och skänkte pengar till. Denna staty invigdes 1950.

Vid gillet 25-årsjubileum 1930 beslöts – på förslag av gillebrodern Elov Nordén – att ge ut en Årsskrift till glädje för medlemmarna men även för de som ville fördjupa sig i Vänersborgs historia. 1932 utkom den första Årsskriften och har sedan i obruten följd givits ut. Årets utgåva blir den 74:e. Det är idag ett stort antal institutioner och bibliotek som prenumererar på Årsskriften, vilket vi naturligtvis ser som ett bevis på att den är både uppskattad och respekterad. Det är med stor tacksamhet och glädje vi kan konstatera att det mycket stora antalet författare som under åren bidragit med artiklar med mycket skiftande ämnen alltid gjort det ideellt och utan kostnad för gillet, vilket är skälet till att vi kan distribuera den till samtliga medlemmar utan kostnad för dem.

Folke Truedssons skulptur "Triad".

Detta hände sedan.

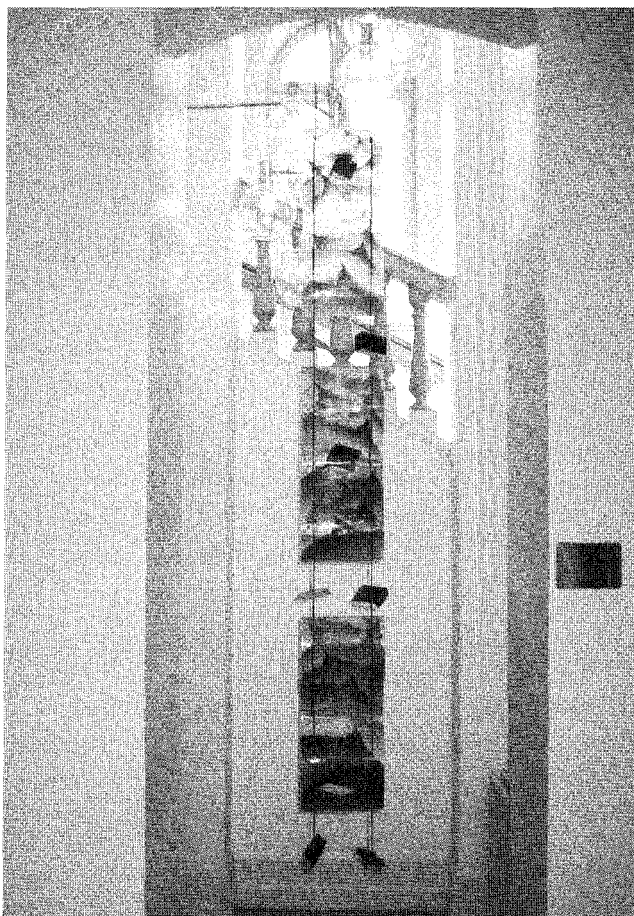
Vid Skofabrikens 100-årsjubileum 1960 mottog gillet en donation på 20.000 kronor att användas till stadens "utsmyckning och försköning". Tillsammans med Lions Club i Vänersborg kunde gillet överlämna Folke Truedssons skulptur "Triad" till Vänersborgs kommun i samband med invigningen av vårt nybyggda Idrottscentrum. Skulpturen är placerad på det lilla grönområdet utanför huvudentrén.

Inför Vänersborgs Museums 100-årsjubileum beslöt gillet att skaffa medel (vi sålde en konstnapp med fem motiv från Vänersborg, av konstnären Stig Allan Agroth, Göteborg. Utgåva 1200 ex.) för att möjliggöra en katalogisering av Axel W Ericssons afrikanska fågelsamling och överlämna dessa pengar som gåva. Samtidigt instiftades Axel W Ericssonmedaljen att tilldelas en känd biolog eller naturvetare. Medaljen utdelas vart 5:e år och de första mottagarna var 1:e intendenten vid Naturhistoriska Museet Carl Fredrik Lundewall och antikvarie Wilhelm Ängermark vid Vänersborgs Museum, männen bakom katalogiseringen. Vi anser att detta är ett bra sätt att placera Vänersborgs Museum och dess världsunika fågelsamling på kartan. Gillets begäran att uppkalla en väg efter Axel W Ericsson mottogs väl av kommunen

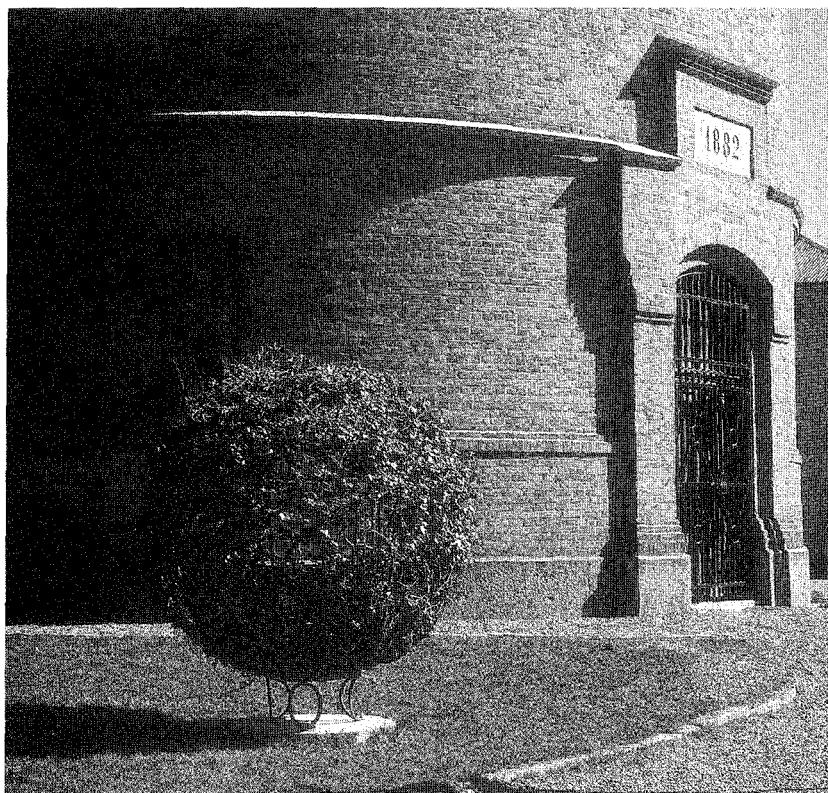
och när ni kommer till Läsans inre vik efter en vandring på Birger Sjöbergs väg går denna över i Axel W Ericssons väg förbi Fågeltornet ut mot stålbron och Kassaretorpet.

I samband med Vänersborgs 350- årsjubileum 1994 överlämnades tillsammans med meddonatorerna Vänersborgs Stuveri och Föreningsbanken, glasskulpturen "Draken" av konstnärinnan Åsa Brandt.

Skulpturen är placerad innanför entrén på Kulturhuset. Gillet bidrog samma år med 25.000 kronor till utgivningen av "Vänersborgs Historia del III". Birger Sjöbergsällskapet gav jubileumsåret ut en bok om Birger Sjöberg varvid gillet bidrog med 25.000 kronor.

Draken av konstnärinnan Åsa Brandt.

Bollen av den danske blomsterkonstnären Tage Andersen.

När Vänersborg 1997 hade den stora glädjen att få hit den kände danske blomsterkonstnären Tage Andersen anordnades en utställning i gamla Vattentornet, som visade sig vara en mycket spännande och perfekt lokal för de vackra konstverken. Gillet inköpte ett av dem, "Bollen", och överlämnade det till kommunen med placering utanför Vattentornet. Kommunen hade framfört planer på att göra Vattentornet till konsthall men av flera olika anledningar gick inte detta att genomföra, varför "Bollen" är placerad i den nybyggda rondellen i Järnvägsbacken.

Med början 2002 har Gillet i samarbete med Vänersborgs kommun och Turistbolaget satt upp minnestavlor vid historiskt intressanta platser och byggnader i staden och dess omgivningar. Detta arbete pågår fortlöpande och de uppsatta tavlorna har blivit mycket uppskattade av både kommuninvånarna och gästande turister.

Gillet har under de senaste åren fått hjälp med att katalogisera det stora materialet av protokoll, handlingar och foto som förvarats i lokalerna på Kronogatan och när detta arbete slutförts överlämnades materialet, 2003 till Regionmuseum Västra Götaland för att få det bättre och säkrare förvarat.

En mycket uppmärksam och uppskattad händelse var OD-körens konsert i Idrottshuset under gillet 95-årsjubileum år 2000. Denna världsberömda manskör från Uppsala, som har hela världen som arbetsfält, gör mycket få framträdanden på orter av Vänersborgs storlek. Konserten som gick av stapeln den 15 okt., subventionerades kraftigt av gillet, vilket innebär att de 1200 som köpte biljett endast betalade 100:- kr per person.

Stipendier

Under de senaste femton åren har gillet mottagit ett antal gåvor efter avlidna gillebröder och dess familjer, varav den största av dem var förknippad med mycket klart formulerade villkor. Det var gillebrodern Allan Lindström med hustrun Tyra som önskade att deras donation skulle kallas "musikdir. Elis Ullmans minnesfond" och att avkastningen på donationen skulle delas ut i form av två stipendier till musikstuderande vid Musikhögskolan i Göteborg. En stipendiat skall ha valt orgel och en trumpet som huvudinstrument för att få komma ifråga. Dessa stipendier delades första gången ut vid en konsert i Vänersborgs kyrka på Alla helgons dag år 2000. Medverkade vid konserten gjorde också elever från Vänersborgs musikskola, med vilken gillet har ett nära samarbete. Gillet har också instiftat ett ungdomsstipendium på 10.000:- kr att delas ut till person under 25 år eller förening som arbetar med ungdomar och vilka på ett positivt sätt gjort Vänersborg känt i eller utanför kommunen. Det första stipendiet utdelades 1996.

Jubileumsåret 2005

Inför gillet 100-årsjubileum har ett flertal arbetsgrupper arbetat med olika projekt som skall genomföras till, som vi hoppas, glädje för alla kommuninnevånare och inte minst vår kommun med vilken vi genom åren haft ett positivt och konstruktivt samarbete. Vi är naturligtvis lika stolta som tacksamma över att vi under de hundra år gillet verkat, inte begärt eller mottagit något bidrag från vare sig stat eller kommun. Som jubileumsgåva överlämnar gillet till Vänersborgs kommun 80.000:- kr att användas till inköp av ett vattenspel (fontän) med placering i gamla Hamnkanalen. Under november – december kommer gillet att ha en

fotoutställning i Konsthallen med bilder ur vårt mycket rikhaltiga fotoarkiv. En liknande, mycket uppskattad, utställning hade gillet vid 95-årsjubileet. I samband med musikstipendieutdelningen på Alla helgons dag kommer ett speciellt jubileumsstipendium att utdelas. Mottagare kommer att utses efter denna Årsskrifts tryckning. Vänersborg har genom åren mer och mer blivit en musikens "huvudstad", mycket tack vare vår framgångsrika musikskola och dess elever, och när Vänersborgs livaktiga Musikförening beslöt inköpa en ny konsertflygel av märke Shigeru-Kawai, ställde gillet upp med 25.000:- kr.

Vattenspel (fontän) i gamla Hamnkanalen. Gillets 100-årgåva till Vänersborgs kommun.

Nationaldagen den 6 juni 2005

I samband med Nationaldagens firande (första gången som helgdag) på Solliden på Skansen fick Vänersborgs Söners Gille, som en av 14 föreningar från hela Sverige, ur HMK Carl XVI Gustafs hand ta emot

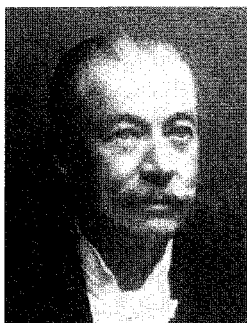

en svensk fana. Detta, i SVT direktsända program, blev en av gilletts höjdpunkter under jubileumsåret. På bilden ser vi fr. v. representanterna Göran Hagborg, Stig Larsson och John Olov Ericsson med fanan efter mottagandet.

Nio 1:e Äldermän under 100 år

När vi nu firar gilletts 100 år går ju osökt tanken till de män, som så framsynt och klokt en gång startade Vänersborgs Söners Gille. Vi sänder naturligtvis också en tacksamhetens tanke till alla dem som fört traditionen så framgångsrikt vidare och på olika sätt betytt så mycket för vårt gille, som idag står starkare än någonsin. De 24 medlemmar som var med från början har nu vuxit till 1000 och gilletts starka ekonomi bådär gott för framtiden. Jag skulle gärna vilja räkna upp alla de gillebröder som på olika sätt bidragit till dessa framgångar men jag begränsar mig till de åtta äldermän som lett gillet före mig.

När stadskassören Ferdinand Hallberg avled 1920 var dir. Edwin Andersson en självskriven efterträdare. Han ledde gillet till 1935, då

Stadskassören
FERDINAND HALLBERG
Ordförande 1905-1920

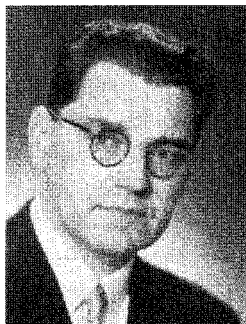
Direktören
EDWIN ANDERSON
Ordförande 1921-1935

Fältläkare
KARL GUSTAF CEDERGREN
Ålderman 1936-1941

Borgmästaren
BERTEL HALLBERG
Ålderman 1942-1953

Landskamreraren
GUNNAR HJORTH
Ålderman 1954-1964

Länspolischefen
ERIK SAHLIN
Ålderman 1964-1973

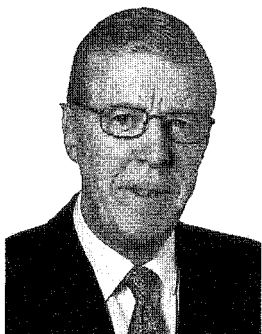
Kamreraren
OLOV JANSON
Ålderman 1973-1979

Disponent
SVEN LIND
Ålderman 1980-1990

fältläkaren Karl Gustaf Cedergren tog över. Cedergren avled 1941 och efterträddes av borgmästaren Bertel Hallberg, bosatt i Linköping, vilket gjorde att stadsträdgårdsmästaren Anton Thernquist i egenskap av 2:e ålderman, fick sköta vardagssysslorna. Bertel Hallbergs skötebarn var Årsskriften. Bertel Hallberg avled 1953 och efterträddes av landskamreraren Gunnar Hjort som förste ålderman. Länspolischef Erik Sahlin, som återvänt till hemstaden, blev den som efterträdde Gunnar Hjort när denne avled 1964. Erik Sahlin, som gick ur tiden 1973 efterträddes av kamreraren Olov Janson, som med framgång ledde gillet fram till 1980, då han avgick och efterträddes av disponenten Sven Lind. Sven Lind var en mycket välkänd vänersborgsprofil och föreningsmänniska och blev sin hemstad trogen livet ut. Under hans ledning och med hans stora engagemang och förmåga att genomföra sina många idéer fick vi uppleva en verklig framgångsvåg för gillet. Sven Lind avgick som förste ålderman 1990 och valdes då till Hedersledamot, vilket också hans företrädare Olov Janson tidigare valts till.

Under gilletts första 100 år har nio 1:e Åldermän tillsammans med sina styrelser lyckats etablera denna, från begynnelsen, "kamratförening", till en institution att räkna med i det kulturella livet i den kommun som betyder så mycket för oss alla. Det är min fasta övertygelse att med gillebrödernas och styrelsens fortsatt stora engagemang, med den goda återväxt vi har och med alla unga krafter som vill ta vid, så är Vänersborgs Söners Gilles framtid mer än lysande.

*Stig Larsson
Ålderman från 1991.*

Elis Barkstedt

Vänersborgskonstnären som blev en (litterär) kändis

av Bert Tibblin

I ett stort antal äldre, och säkert också i många yngre, Vänersborgshem kan man på någon vägg se en typisk Barkstedt hänga.

Och en typisk Barkstedt är alltid en tavla med djurmotiv – älgar, måsar, örnar och rävar, för att välja några av de vanligaste och mest populära motiven.

Men ett måleri av varierande kvalitet, beroende på när i tiden tavlan målats och i vilken kondition konstnären vid tillfället varit.

Elis Barkstedt föddes i Vänersborg år 1888 och dog i sin födelsestad den 18 augusti 1960. Han blev sin stad trogen under hela sitt liv.

Och kanske detta var ett olyckligt val. Barkstedt var autodidakt, d v s utan formell konstutbildning. För en skolning skulle med säkerhet gjort honom till en bättre och måhända (ännu) mer framgångsrik konstnär, talang fanns det – det visste man redan tidigt.

Men varför han inte vågade ta steget att lämna staden och underkasta sig några års konstskolning kan vi inte veta.

Elis Barkstedt 1928 – inför 40-årsdagen.

Bara gissa! Berodde det på ekonomiska problem? Säkert inte, föräldrarna var nog hyggligt välbeställda och kunde säkert ha bidragit med ett visst underhåll. Och brodern Sigurd Barkstedt fick väl hjälp till sin apotekarutbildning kan man förmoda. (Sigurd var förresten, också han, en mycket duktig målare).

Eller var det helt enkelt så, som hans far lär ha slagit fast, att, ”Elis är så begåvad att han ingen utbildning behöver”.

Nej, mera troligt är att Barkstedt var osäker på sig själv och sin förmåga och saknade den självtillit som hade behövts. Med en utbildning på t.ex. Valand eller varför inte hos mästaren själv, Liljefors. 1908 när Barkstedt var 20 år stod ju denne på höjden i sin karriär. Och ett bättre föredöme och kanhända lärare kunde väl ingen önska.

Trots allt, så lär jämförelse ändå ha gjorts mellan Barkstedt och Liljefors efter några uppmärksammade utställningar.

Sen 23 års ålder hade Barkstedt helt ägnat sig åt måleriet, men dessförinnan haft en kort tids anställning – hans enda. Hos fotograf Wikner, fotografen på modet. Och kanhända hade Barkstedt nytta av dessa kunskaper när han senare söker motiv för sitt måleri.

År 1899 hade en annan Vänersborgsyngling haft samma arbete hos fotografen Wikner – Birger Sjöberg.

*Svan på lugnt vatten. Olja 90 x 70 cm. Sign och dat. 1918.
Finns på Vänersborgs Stadsbibliotek.*

”Artisten Renard ” och ”Svan på lugnt vatten”

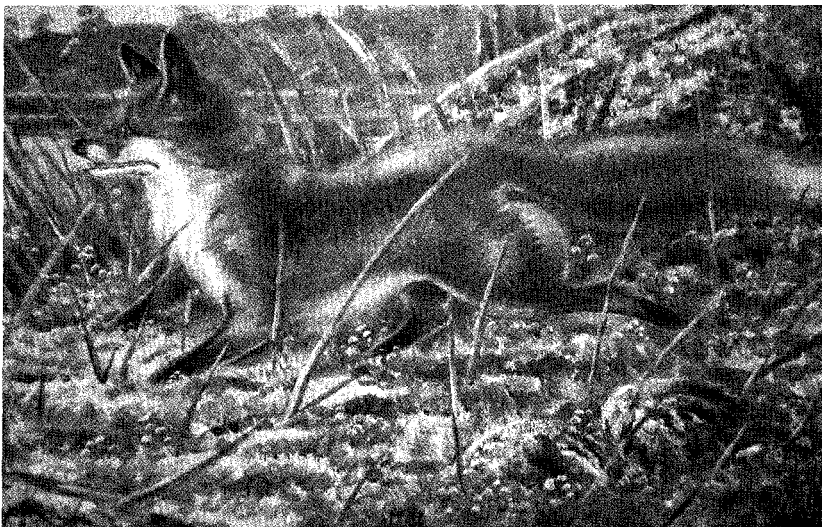
Konstnären Eugen A-son Renard förekommer, som alla vet, i Sjöbergs ”Kvartetten som sprängdes”. Han har sin förebild i Elis Barkstedt. Brodern Sigurd var nära vän till Sjöberg och man kan förmoda att den bara några år yngre Elis var väl bekant också han.

I boken låter ”Cello” göra följande, mindre smickrande omdöme om artisten Renard och hans mästerverk; ”han är mannen som målat den idyllinfekterade tavlan Svan på lugnt vatten” och som retat Cello så att han ”längtar efter att få se en rå karl kliva ut i vattnet, med en kniv i handen för att skära halsen av den lögnaktiga svanen”.

Hårda ord, som man förmodar inte gällde konstnären Barkstedt – eller?

Hur som helst, när Elis hade sin första större utställning på Hotel Continental i Helsingborg fick han god säljhjälp genom den mycket positiva recension i Helsingborgs-Posten som den där då anställde redaktör Sjöberg författat. Även Konstantin Brobeck (Karl –Ludvig i Kvartetten) var vid tillfället i Helsingborg och han lär ha inköpt en större tavla med just rävmotiv. Kanhända ett så vanligt motiv hos Barkstedt att detta föranlett Sjöberg att döpa sin romankonstnär till Renard – vilket på franska betyder just Räv!

När Sjöberg låter ”Cello” uttala detta förklenande omdöme om Renards målning ”Svan på lugnt vatten” är det enligt August Peterson i ”Sjöberg den okände”, inte första gången han använder sig av denna titel.

Räven. Olja 98 x 57 cm. Sign och dat. 1938. Ett av Elis Barkstedts populäraste motiv.

Jag citerar följande:..."i de dagarna får han mottaga ett rörande brev från gamle vännen och Frän-medarbetaren Sven Torstensson, välbeställd stationsskrivare i Kristinehamn och senare stationsinspektör i Vänersborg som nu vill förvissa sig om, huruvida Päta tänker komma till att sjunga i deras stad. Han uttalar en liten stillsamt ironisk förvissning, att framgången inte stigit Päta åt huvudet, utan att han fortfarande hade att göra med samma Päta som i ungdomens dagar.

Men blotta tanken åt det hållet gör den eldfängde Päta vild och han svarar; Gamle vän Sven Adolf. Här förändras fan i mej ingenting! Det skulle också vara ett sätt, om man bleve uppmuntrad såsom jag, att betala denna vänlighet med att bli en fårskalles på gamla dar.

Tänk när vi lågo och lyssnade på speldosan i brygghuskammaren när du var kär och olycklig!

När vi gjorde vignetter till Frän! När vi spelade flöjt i vackra Lockerudskogen. När du målade tavlor med svanar på blanka vatten".

År 1912 är Barkstedt med på en samlingsutställning på Valand i Göteborg. Han lär då varit "hängd" mellan Prins Eugen och en Albert Eldh. En hedersam placering onekligen, och nog kan man förmoda att Barkstedt börjat få ett gott namn. Och han lär ha sålt en hel del. Vid två utställningar i Helsingborg år 1917 på Hotel Angleterre sålde han samtliga utställda verk till en summa av 30.000. Detta trots att kritiken inte var den allra bästa.

Strandskata. Gouache 48 x 32 cm. Sign och dat 1934.

Domherrar. Olja 34 x 24 cm. Sign och dat. 1936.

Men tyvärr, Barkstedt har inte gått till historien som någon stor konstnär och djurmålare. Hans namn har ju dock gått till litteraturhistorien som förebilden till "Artisten Renard", inte dåligt det heller.

Många hade nog stora förhoppningar på Barkstedt, men alltför dåliga baskunskaper i teknik och färglära hämmade honom. Kanske ändå viktigare, något på det personliga planet som vi inte kan veta så mycket om. Men som senare visar sig i hans liv och leverne i Vänersborg.

Och inte heller lyckades han lösa det livslånga experimenterandet med sin "Perpetum Mobile".

Nej, han blev, och detta är allom bekant, en mängdmålare som till slut inte brydde sig om kvalitet utan mer om kvantitet.

Och de tavlor han en gång åsatt ett pris på 1000-tals kronor kunde, och kan man idag köpa till värdet av en flaska "Grönstedt" – favoritdrycken.

Många Gillebröder minns Barkstedt och äger kanske ett konstverk, många kände honom personligen. Han var alltid lika elegant och märktes väl i stadsbilden. Där han skred fram, med god hållning, alltid med hatt och käpp och aldrig utan cigarr i mungipan.

Och visst var han en Vänersborgskonstnär och en "kändis" som vi gott kan vara stolta över.

Om inte alltid för hans senare måleri så för hans roll som "Renard" i "Kvartetten som sprängdes".

Elis Barkstedt dog 1960 i Vänersborg vid 72-års ålder.

Fotnot: I släkten Barkstedt fanns, sedan generationer, en konstnärlig ådra. Farfars far Zacharias Magnus (f. 1775) var till yrket kopparslagare men därtill också en duktig musiker och en stor humorist.

Farfadern Zacharias Ludvig (f. 1810) var fanjunkare och "välkänd tillfällighetsdiktare, författare av nekrologer och smärre teaterstycken". Dessutom en god musiker.

Fadern Herrman Gottfrid (f. 1854) var bankman i Vänersborg. Han anses ha varit en mycket begåvad tecknare.

Brodern Zacharias Ludvig (f. 1882) var bankman också han och en av de drivande krafterna inom Alingsås kulturliv. Lär också varit en utomordentlig sångare.

Sigurd, mellanbrodern, (f. 1885) var välkänd apotekare i Vänersborg. En mycket god tecknare och målare och som nämnts, Birger Sjöbergs nära vän.

Bert Tibblin född i Vänersborg 1930.

Yrkesutbildning vid Slöjdföreningens skola i Göteborg, nu HDK. Till 1990 egen företagare med reklambyrå i Göteborg. Bosatt i Främmestad

Dahlgren & Johansson Omnibustrafik

De gröna bussarna

Personuppgifter

Carl Georg Dahlgren

Född 13 december 1883 i Hjärtums socken. Kom i unga år tillsammans med föräldrarna till Stora Lunds gård, Vänersnäs. Han arbetade där för Skaraborgs läns skogsvårdsstyrelse med plantering av skog. Han genomgick 1912 Stockholms motortekniska skola. Mellan åren 1920 – 1930 var han anställd som förare på linjen Vänersborg – Vargön och från 1930 delägare i linjen Vänersborg – Båberg – Trollhättan.

1942 överlät Carl Georg sin hälft av företaget till sina barn Stig, Arne och Inger varvid Arne övertog Carl Georgs roll att tillsammans med Wiktor sköta administrationen. När Wiktor avled under 1950-talet utsågs så som varande den först anställda i bolaget, chauffören Tage Eriksson till trafikföreståndare. Han trivdes dock inte med detta uppdrag utan återgick efter en kort tid till att köra buss, vilket han fortsatte med fram till sin pensionering. Han efterträddes av en annan trotjänare, chauffören Ernst Nilsson, som innehade uppdraget fram till försäljningen av bolaget 1973.

Stig Dahlgren

Född i Vänersborg den 9 maj 1917. Hade sin första anställning hos Åhmans Motorverkstad där han arbetade under ett par års tid. Började sedan i bussbolagets verkstad. 1938 började han köra buss och slutade 1973 då bolaget såldes.

Börje Berglund

Född 1 juli 1905 i Norra Ving socken, Skaraborgs län. Startade 1928

tillsammans med Carl Georg Dahlgren linjen Vänersborg – Blåsut – Botered med postbefordran och från mars till oktober 1931 drev han linjen i egen regi. I oktober 1932 gick Erik Johansson in som delägare. Trafiken övertogs i augusti 1937 av U. V. H. Järnvägs AB, Uddevalla. 1930 startade Berglund Torget – Egna Hem-linjen i Vänersborg. 1932 övertogs linjen av Karl Otto Tropp.

Wiktor Johansson

Född den 9 september 1888 i Flakebergs socken, Skaraborgs län. Arbetade som privatchaufför 1914 – 1920. Innehade rörelse med person- och lasttrafik 1920 – 1929 då han övergick till busstrafik.

Bussen på linjen Vänersborg - Vargön.

Etablering

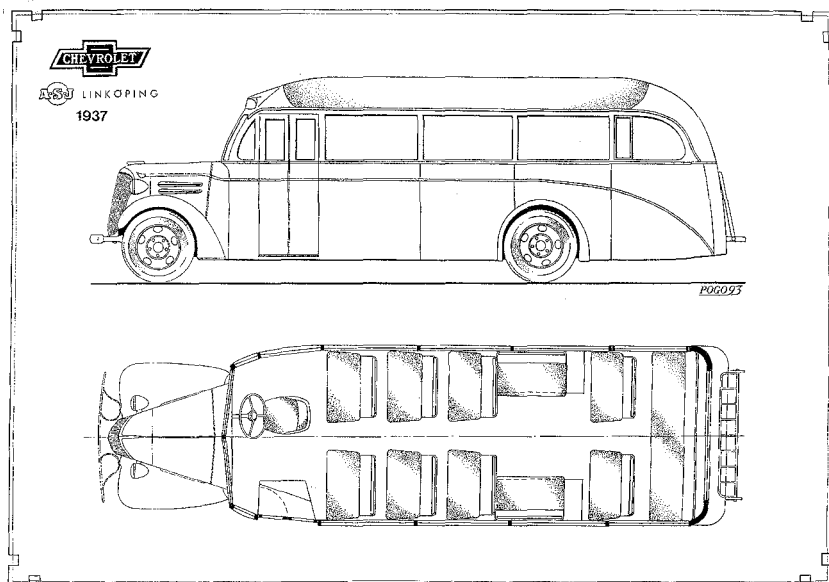
Dahlgren & Johansson Omnibusbolag AB bildas

Trafiktillstånd meddelades 1929 då trafiken startades av Wiktor Johansson. Ombildning skedde i augusti 1930 med följande delägare: Carl Georg Dahlgren, Wiktor Johansson och Börje Berglund. Den sistnämnde lämnade dock rörelsen i mars 1931 då Dahlgren & Johansson Omnibusbolag AB bildades. Företaget hade koncession för linjen Vänersborg – Båberg – Trollhättan och hade även postbefordran på linjen.

Bussar med förare på torget i Vänersborg omkring 1936, förare från höger buss nr 1 Karl Otto Tropp, buss nr 2 Carl Georg Dahlgren, buss nr 3 Wiktor Johansson, buss nr 4 Tage Eriksson, buss nr 5 okänd, buss nr 6 Gustav Wassenius, buss nr 7 okänd, buss nr 8 okänd.

Bussen i förgrunden ägdes av Otto Tropp, de följande tillhörde Dahlgren & Johansson Omnibusbolag AB samt även buss nummer 6.

Chevrolet buss, exteriör och interiör

Tabell över bussar som var i drift mellan 1931 och 1973

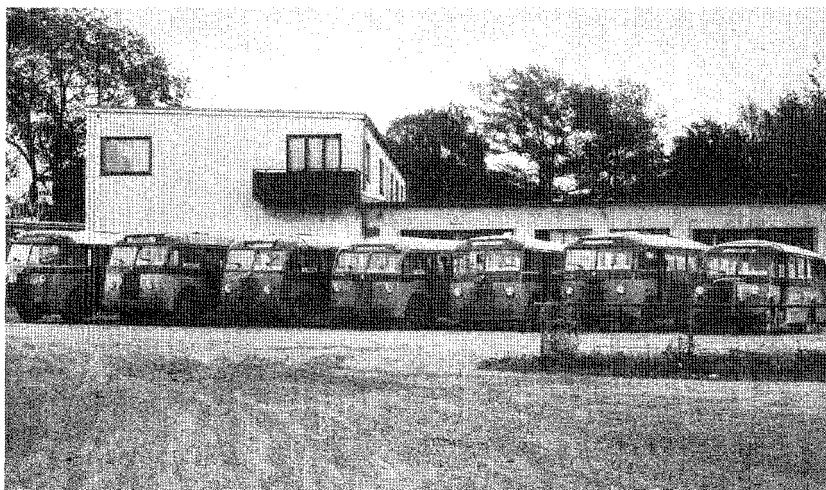
Reg-nr	Fabrikat	Typ	Årsm.	Antal pass.	Kaross	Anmärkning
P 1450	Chevrolet		1931	19		
P 4293	Chevrolet		1931	19		
P 8116	Chevrolet	B55	1934			Såld 1944, skrot
P 8858	Chevrolet	B55	1935	27		Såld 1944 till Ingmans, Säfte
P 6650	Chevrolet	B55	1935	27		Såld 1946, skrot
P 4272	Volvo	B11	1937			Såld Vänersborgs Linjetrafik 1948
P 4293	Volvo	B20	1937			Såld 1953, skrot
P 3216	Volvo	B-12S	1939			Såld 1950 till T. Johansson, Lerdal
P 9175	Volvo	B23	1940		A.S.J.	Såld 1954 till Grunds busstrafik
P 192	Volvo	B40	1944			Såld 1955 till Uters busstrafik
P 343	Volvo	LV127BSB	1946			Såld 1951 till Harald Jacobsson, Stigen
P 482	Volvo	B-513	1947			Såld 1958 till Ivar Johansson, Ämäl
P 439	Volvo	B-513	1948			Såld 1960 R-län
P 140	Volvo	B-513X	1948		A.S.J.	Såld 1963 till Torsten Johansson, Dals Ed
P 750	Volvo	B-513X	1950			Såld 1960 till Bäckmarker, Bäckefors
P 717	Volvo	B-513X	1951		A.S.J.	Såld 1951 O-län
P 809	Volvo	B-513X	1951		Hägglund	Såld 1965 till Torsten Johansson, Dals Ed för 4000 kr
P 806	Volvo	B-638	1953		Hägglund	Såld 1971 till skrotplats Nättjebacka
FRH 419, P 909	Volvo	B-638	1954		Hägglund	Stod kvar i garaget på Vassbotten till 1975
FWG 558, P 808	Scania-V	BF-7358	1958		Hägglund	Såld av GDG till skrotplats Skogen, Frändefors
AAZ 637, P 717	Scania-V	CF-7561	1959		Scania-V	Såld av GDG till skrotplats Skogen, Frändefors
BFE 856, P 716	Scania-V	CF-6561	1962		Scania-V	Skrotad 1974
BFC 896, P 536	Scania-V	BF-76-59	1966		Thor Sexelt	Inköpt från Granström & Söner pris 144.300:- Har gått i Dalarna 1973-1977
ANF 353, PA 343	Volvo	B-57-50T	1969		V.B.K.	Finns i Alingsås

Vagnparken

De första bussarna var av märket Chevrolet. De levererades av bilföretaget Karlges i Götene som hade egen karosseriverkstad. Företaget hade fem bussar i drift av detta fabrikat av årsmodellerna 1931 -1935. Två av dessa hade plats för 19 passagerare, de övriga tre hade plats för 27 resp. 28. Motorerna hade en effekt mellan 50 och 60 hk.

Bussarna saknade värmesystem, under första tiden var avgasröret draget invändigt i bussen för att ge värme. Stig berättar att man hade en trasa indränkt i glycerin från apoteket som användes för att hålla imman borta från vindrutan.

Men redan 1937 köptes en större buss av fabrikat Volvo och samma år ännu en Volvobuss.

Volvobussar vid bilfirman Gunnar Höijs anläggningar.

De Volvobussar som var i drift under 40- och 50-talet hade en ganska spartansk inredning och var avsedda för linjetrafik på kortare sträckor. Värmesystemen var enkla och under kalla vinterdagar var inte komforten så hög.

Utvecklingen på motorsidan gick också framåt och cylindervolymen ökade vilket gav förutsättningar för bättre värmesystem. Motorer med större cylindervolym fungerade också bättre för gengasdrift.

Priset på bussarna var med dagens mått mått småpengar. En Volvo B-638 av års-modell 1953 kostade 83.950 kronor. Men en modern turistbuss av Scania Vabis fabrikat och med Thor Sexett-kaross, 1966 års modell,

Helturistbuss Scania Vabis med Thor sexettkaross, 1966 års modell.

kostade 144.300 kronor. Som en kuriositet kan nämnas att radiolicens till denna buss, som vid den här tiden fick köpas separat för varje buss, kostade 35 kronor.

Krigsåren

Men så kom andra världskriget med inskränkningar som drabbade alla. Landet fick ransoneringar både vad som gällde livsmedel, kläder och skor. Drivmedel ransonerades rätt snart och det framgick för alla att andra drivmedel måste provas. Gengasen blev det alternativa drivmedlet. Gengas framställs genom förbränning av träkol eller ved. Den består av 20-30% koloxid, 10-20% väte och resten kväve. Gasen är luktlös vilket ledde till att de som sysslade med gengasdrift utsattes för risken att få förgiftningsskador.

Till en början använde företaget träkolsdrivna aggregat som var monterade på en släpkärra efter bussen. Denna montering gjorde att ekipagets längd ökade och det var problematiskt att backa bussarna och att få plats i garagen med de längre fordonen.

Ett annat Vänersborgsföretag, Wulf & Co, hade fått generalagenturen för ett vedgasaggregat Imbert, som tillverkades i Tyskland. Starten var trög men så småningom efter stora beställningar från bland andra GDG Biltrafik kom verksamheten igång och till slut rullade 15000 fordon

med Imbertaggregat i Sverige. Wulf & CO Aktiebolag tillverkade senare aggregaten i egen regi tillsammans med bland andra Arvikaverken. Snart var Dahlgren & Johanssons bussar utrustade med vedeldade Imbertaggregat.

Denna typ av aggregat visade sig vara driftsäkra och relativt långlivade. Aggregaten utsattes dock för hög temperatur och själva eldstaden deformades efter ett längre antal driftstimmar och måste repareras.

Imbert TILLKÄNNAGIVER

Över 400 Imbert till samma kund

Många kända företag övergå nu helt till att driva sina bilar med ved... och de välja den sedan årtal världsberömda vedgasgeneratoren Imbert. Bf. a ha tills dato levererats över 400 generatorer till Mjolkcentralen, Stockholm — det är ytterligare belägg för att Imbert användes av dem som önska tillförlitliga, ekonomiska generatorer.

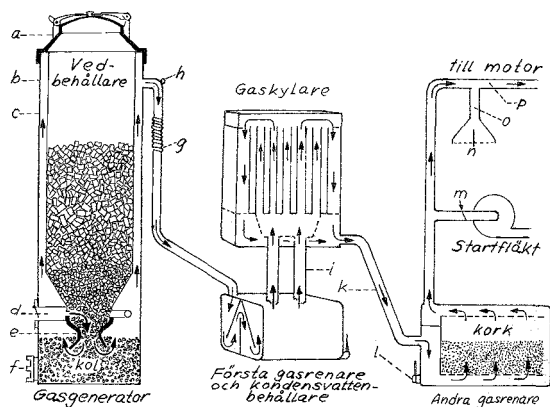
Generalagent och licensinnehavare:

WULF & Co. A.-B.
VÄNERSBORG - Tel. 1253

Annons från Wulf & CO AB från november 1940.

Gengasverk för ved, system Imbert.

- a påfyllningslucka
- b ytermantel
- c innermantel
- d primärluftintag
- e generatorugn
- f asklucka
- g expansionsrör
- h spolphugg i gasledning
- k gasledning
- l kranar för kondensvattenavtappning
- m fläktspjäll
- n sekundärluftintag med luftrenare
- o sekundärluftspjäll
- p gasspjäll (trottel)

Även om driftsäkerheten var relativt god krävdes att aggregaten sköttes omsorgsfullt. Förutom att askan måste avlägsnas dagligen måste rörledningar och den speciella kylaren för gasen som var placerad framför bilens ordinarie kylare hållas rena. Gengasaggregatet startades med hjälp av speciella gengaständstickor som hade en kraftig tändsats och brann närmast som ett tomtebloss. En fläkt sög luft genom aggregatet för att påskynda tändningen och genom att tända en tändsticka vid fläktens utlopp kunde man avgöra om gas för start av motorn fanns. När sedan motorn startat sög den in luft i aggregatet och fläkten kunde stängas av.

Lufttillförseln reglerades av ett spjäll med en tyngd placerat på aggregatets sida.

Bussarna försågs med en lastbrygga på taket för vedsäckar. Man fick klättra på en stege för att nå veden på busstaket och det hände att aggregatet "sköt" när man öppnade luckan berättar Stig Dahlgren och han fortsätter – "man var aldrig ren om händerna trots handskar", med jämna mellanrum fick man också "röra om i grytan", veden "hängde sig" och luftfickor bildades vilket försvårade förbränningen.

Gengasen hade även andra nackdelar. Den smutsade ner motorerna invändigt och hade en negativ inverkan på motoroljan som redan var svåråtkomlig. Ett reningsaggregat för olja inköptes i vilket oljan renades och den kunde på så sätt användas mer än en gång. Naturligtvis

påverkades oljans smörjande egenskaper vid denna rening, men nöden hade ingen lag.

En annan bristvara var däck. Man tvingades köra med gamla däck vilket gjorde att däckexplosioner ofta inträffade och man tvingades att lappa och laga. Däck med skador i corden reparerades genom att man lade in en bit av en däckside tillskuren av ett annat kasserat däck. Man kan förstå att obalans i däckens uppstod även om hastigheten inte var så hög.

Linjetrafiken

Linjen Vänersborg - Trollhättan hade två alternativa sträckningar, över Båberg till Trollhättan och över Torsered. Sträckan över Torsered var 4 kilometer längre och tog därför längre tid. Trollhättan hade inget läroverk

TURLISTA
för
OMNIBUSLINJEN
Vänersborg-Båberg-Hult-Trollhättan
**Vänersborg-Båberg-Torsered-
Strömslund-Trollhättan**

fr. o. m. den 1 febr. 1954
tills vidare.

Tel. Kontoret Lilla Vassbolten 101 61
" Vänersborg Gångsteg 101 69
Tel. Bussstationen, Trollhättan 11103
" " Vänersborg 115 44

KOMMUNALFÖRORDNINGEN 1954:11, § 10:10

**TURLISTA Vänersborg - Båberg - Hult
- Torsered - Strömslund - Trollhättan**

Avg. Vbg.	Ank. Tfn.	Avg. Tfn.	Ank. Vbg.
Vardagar.			
5,00	5,30	6,10	6,40
6,15	6,45	7,15	7,45
7,00	7,30		
Dagligen.			
7,30	8,20	8,15	8,45
8,20	8,40	9,00	9,30
T. 9,00	9,35	T. 10,30	10,30
10,00	10,30	T. 11,00	11,30
11,00	11,30	T. 12,00	12,30
T. 11,30	12,05	T. 12,15	12,50
12,00	12,30	T. 13,00	13,30
13,00	13,30	H. T. 14,15	14,45
T. 13,30	14,05	H. T. 14,15	14,45
14,00	14,30	D. 15,15	15,45
15,00	15,30	D. 16,15	16,45
T. 15,45	16,30	16,45	17,15
16,15	16,45	17,15	17,45
16,45	17,15	T. 17,30	18,05
17,10	17,40	18,15	18,45
18,15	18,45	19,15	19,45
19,10	19,40	20,15	20,45
20,10	20,40	21,15	21,45
21,10	21,40	H. T. 21,15	21,45
H. T. 21,10	21,40	22,15	22,45
22,10	22,40	23,00	23,30
K. 23,10	23,40	K. 24,00	0,30
K. 24,00	0,30	K. 0,30	1,00
Skolbussar		Avg. Trollhättan	7,30
		" Vänersborg	14,40

ÖRS: De med T markerade turens passera Torsered.
De med D markerade turens båda inlämna.
De med H markerade turens går endast 105, säs.
högstgär.
De med K markerade turens går endast 105, säs.
säs. o. högstgär.
Julafön avger alla turer från Vbg 17,10.
Julafön avger alla turer från Tfn 18,10.
För gods avlämnat vid hållplats anslutas ej.
Alla turer angår Vänersborgs besatt o. Kornebergs skola.

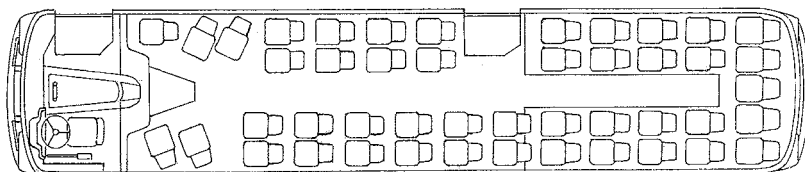
på den tiden och det innebar att alla ungdomar som satsade på studentexamen och flickorna som gick i flickskolan dagligen åkte med de gröna bussarna.

Budbilar var inte vanliga på den tiden och stora mängder gods fraktades på bussarna.

Trafikkiosken som svarade för hanteringen av godset var belägen i gamla apotekshuset mitt emot uppställningsplatsen för bussarna på torget. I anslutning till trafikkiosken fanns en mindre vänthall.

Scania Vabis linjebuss på torget i Trollhättan.

Exempel på inredning i linjebussar.

Turisttrafiken

Efter krigsåren när det åter fanns möjlighet att färdas i Europa började bolaget köra utomlands. Stig Dahlgrens första resa gjordes tillsammans med Gustav Aronsson som hade omnibustrafik på Vänersnäs. Resan gick till Paris.

Pressresor AB arrangerade Dahlgren & Johanssons utlandsresor i Europa. Någon reseverksamhet i egen regi förekom inte. Resmålen var skiftande, Tyskland, Schweiz, Italien och Frankrike stod på programmet. På resorna till Paris som var ett populärt resmål hade man två förare, eftersom resorna som utgick från Göteborg och Helsingborg kördes non-stop. Ofta byttes man om vid ratten utan att stanna, den som satt vid ratten satte sig på motorhuven som i alla bussar på den tiden låg i anslutning till förarplatsen och hans kollega klev in till ratten i hans ställe.

Turistbussar vid garaget på Vassbotten. Från Vänster Stig Dahlgren och Algot Engdahl.

De första resorna kördes med de vanliga linjebussarna, men senare köptes en turistbuss som med dåtidens standard var avsedd för långresor.

Stig Dahlgren var den förste som körde utrikesresorna vilka senare nästan helt togs över av Gunnar Carlsson. Ernst Nilsson och Algot Engdahl deltog i mindre omfattning i denna verksamhet.

Verkstaden

En verkstad var nödvändig för det löpande underhållet av vagnparken. Några av verkstadspersonalen körde också tex. skolbussar.

Följande personer var anställda i verkstaden:

Gustaf Vassenius, körde även skolbuss, Arvid Johansson, körde även skolbuss, Ragnar Vennerdal, Nils Ryrhammar, Jens Johansson, Sören Johansson.

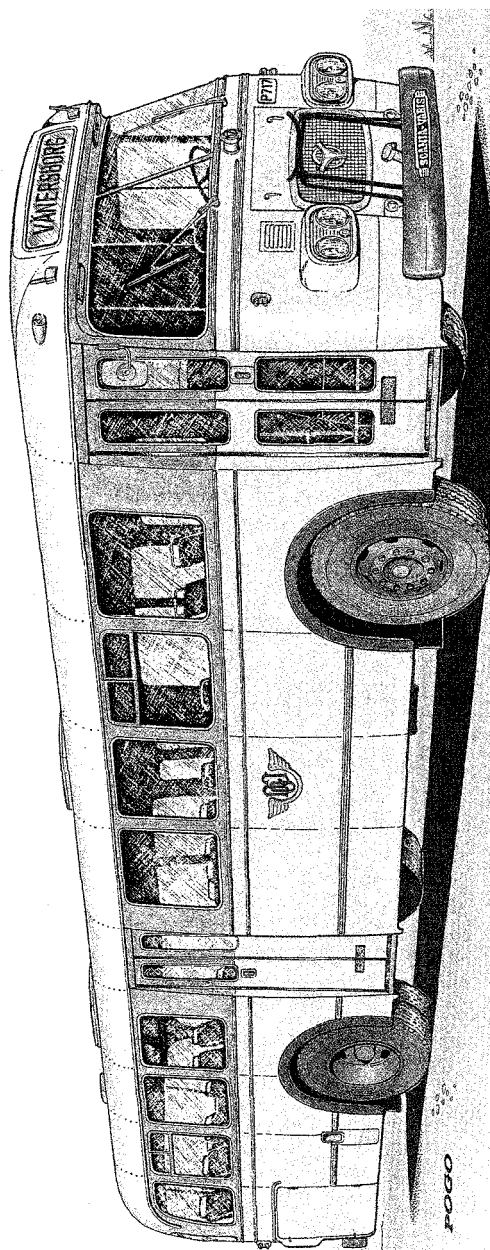
Kontor, trafikledning, beläget på Kronogatan:

Ernst Nilsson, trafikföreståndare

Tage Eriksson, trafikföreståndare

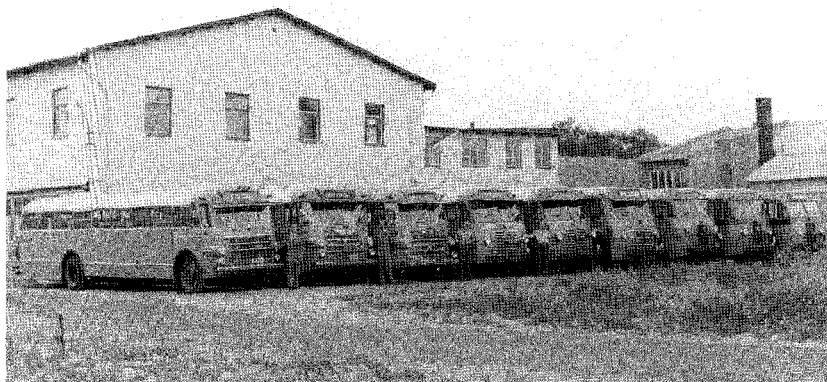
Garage

Garagen var belägna på Vassbotten. Under de första åren hyrde man kontor på Kronogatan samt garage tillhöriga Nils Svanström på

Scania-Vabis CF-7561 1959.

Vassbotten. Man flyttade sedan till en fastighet som ägdes av Palmströms Cementgjuteri på Vassbotten där man hade kontor och garage i samma hus. Garagen inköptes senare och byggdes om helt under tidigt 1950-tal. Efter ombyggnaden omfattade byggnaden, förutom garage för ett större antal bussar, verkstadslokal med två bussplatser, den ena med smörjgrop, tvätthall, utomhusspolplatta, lunchrum med tvätttrum, kontor och förrådsutrymmen.

Bussar med personal vid garaget på Vassbotten 1954.

Från vänster: Stig Dahlgren, Algot Engdahl, Gustav Wassenius, Arvid Johansson, Ragnar Wennerdahl.

Bussförare

Carl Georg Dahlgren, grundare och delägare, körde till och med 1946, Stig Dahlgren, delägare, körde fram till 1973 då företaget såldes. Tage Eriksson var med från starten, tjänstgjorde som trafikledare en kort period, Algot Engdal, Henry Albrektsson, Ernst Nilsson, trafikföreståndare fram till bolagets försäljning, Harry Johansson, John Johansson, Gunnar Karlsson utrikesresor, George Lindkvist, Stig Andersson, Ole Hagestedt, Gösta Ryrhammar, Hjalmar Åhlund, Karl Erik Hall, Wiktor Johansson, delägare och trafikföreståndare.

Karl-Erik Malcolm

Leif Dahlgren

Tändsticksfabriken – miljö och människor

av Gunnar Ekman

Tändsticksfabriken i Vänersborg sedd från vattentornet.

Det går inte att i Sverige hitta någon vittnesutsaga från den första tändstickstillverkningen i landet. Men i en rapport till "Hygien- och Hälso rådet" i Lyon gav kemiprofessorn A. Glénard följande beskrivning på hur det såg ut omkring 1850 i de stugor i kvarteret la Guillotiére i Lyon, där man tillverkade tändstickor:

"Föreställ er ett rum ungefär fem meter i fyrkant. I ett hörn av detta rum står en säng och bredvid sängen ofta en vagga. I ett annat hörn en trave av tändstickspaket inlindade i papper. I mitten en ugn, på vilken man ser en panna innehållande smält fosfor eller också en kastrull, i vilken man preparerar tändmassan. Slutligen, i en annan del av samma rum, framför ett väggfast bord, fem à sex personer i färd med att tillverka

tändstickor. När man träder in i detta rum tas man i strupen av en kvävande stank, som kommer inte bara från kastrullen med fosforblandningen, utan också från lokalens snusk, från människornas utdunstning. Man frågar sig hur någon kan leva i en sådan atmosfär. När kvällen kommer går de, som inte bor i kyffet. Men ägaren, hans hustru och deras barn sover i detta rum. Innanför det stängda fönstret inandas de utdunstningarna av fosforpannan, som syns som en självlysande dimma.”

Fullt så usla förhållanden rådde säkert inte någonstans i Sverige. Även om tillverkningsmetoden i de tidigaste fabrikerna var i det närmaste lika primitiv, så bodde nog aldrig några människor i arbetslokalerna.

Men under de första årtiondena var merparten av tändsticksarbetarna kvinnor och barn. De arbetade lika mycket som männen – 11 till 12 timmar om dagen, 6 dagar i veckan – men endast för 2/3 respektive 1/3 av grundlönen. Arbetstakten var hård, och många arbetare fick svåra arbetsskador. Många dog i käkbrand orsakad av giftiga ångor från fosfor.

På Tändsticksmuséet i Jönköping kan man följa Lena Törnqvists öde, en av de arbetare som drabbades av käkbrand (fosfornekros) men som överlevde. Hennes man hade avlidit under en koleraepidemi och hon måste ensam sörja för tre barns uppehälle. Hon doppade svavlad splint (d.v.s. stickämnet) i flytande vit fosformassa. Fosfor var extremt giftig, och ångorna steg upp i ansiktet. Lena drabbades av tandlossning men omplacerades inte. Till sist blev käkbenet så skört, att det måste opereras bort. Efter operationen arbetade hon hemma med att klistra askar. Mor och barn hjälptes då åt att få ihop så många askar att man kunde försörja sig.

Men barnen i fabriken då? När tändsticksfabriken i Vänersborg startade 1848 anställdes 10 vuxna och 55 barn. Tillverkningen skedde under de första åren helt för hand, och liksom på övriga tändsticksfabriker utgjordes merparten av arbetsstyrkan av 9 – 14 åringar. År 1864 lagfästes åldersgränsen 12 år, men först 1912 höjdes gränsen till 13 för pojkar och 14 för flickor. Barnen skulle ha avslutat sin skolgång innan de fick anställas som arbetare.

År 1905 tillsattes en kunglig kommitté inför en revision av lagen mot yrkesfara samt lagen om minderårigas och kvinnors arbete i industriellt yrke. Centralförbundet för socialt arbete uppdrog då åt Kerstin Hesselgren, sedermera Sveriges första kvinnliga riksdagsledamot, att studera en stor industri i ett vanligt svenskt industrisamhälle. Hon valde Vulcans tändsticksfabrik i Tidaholm. Tack vare det valet vet vi i dag hur

Personalen vid Tändsticksfabriken i Vänersborg 1895.

miljön såg ut, och hur minderåriga hade det i en svensk tändsticksfabrik år 1905.

Hon skriver: "Själva tändsticksfabrikationen kan uppdelas i fyra faser: 1) tillverkning av stickan, 2) satsning av densamma, 3) tillverkning av asken, 4) askfyllningen.

I den första fasen av tillverkningen sågas stockarna till kubb, barkas och svarvas till långa fanér, som sedan sågas och hackas till stickor (splint). Tändsticksämnen torkas, sorteras och ordnas parallellt i fack eller ramar. I detta arbete deltaga nästan uteslutande män jämte en del minderåriga pojkar, vilka tjäna som hantlangare. Här förekommer naturligtvis den vanliga risken vid maskiners hanterande, obetäckta hjul, remmar och dylikt. Luften kan också bli mer eller mindre bemängd med damm och träsoft.

Nästa stadium är tillredningen av de olika satserna samt satsning av stickorna med efterföljande torkning. Genom en synnerligen sinnrik maskin placeras stickorna i upprätt ställning och på jämna avstånd från varandra uti en träplatta. Sittande i denna doppas de i satsen och torkas i ugnar, varpå de åter genom maskiner tagas ur plattorna och fyllas på lådor, som sedan omhändertagas av askfyllarna. Även på detta stadium av tillverkningen användas huvudsakligen män och pojkar. Här är det

som den största yrkesfaran ligger. Möjligheterna till fosforförgiftning äro störst inom denna grupp, synnerligast för dem som hava med tillredning av fosforsatsen och satsningen att göra. Likaså förekomma här de svåraste brännskadorna.

Vid de två sista arbetsstadierna – tillverkningen av askar och dessas fyllande – är det som den stora kontingenten av kvinnor och minderåriga användes.

I den s.k. askfabriken, där askfaneret vikes och sammanklistras till askar, arbeta 119 kvinnor som "askgörare". Detta arbete sker med maskiner, och kunna ända till 40 000 askar om dagen tillverkas. Arbetet består i att passa maskinen, mata den och ta bort de misslyckade askarna, vilket allt fordrar en ganska stor uppmärksamhet. Någon egentlig yrkesfara förefinnes ej, såvida ej därtill räknas det irriterande slamret av maskinerna och det långvariga ståendet samt dammet och temperaturförhållandena.

Kommer så slutligen själva ifyllandet av askarna och deras plåning och etikettering. Ifyllandet sker dels med maskin och dels för hand. En maskin skötes vanligen av en vuxen arbeterska med en minderårig till hjälp, och påminner detta arbete till sin karaktär om asktillverkningen. En del stickor äro emellertid för eldfångda för att tåla maskinfyllning, och dessa packas då för hand. Det är här som den otroliga fingerfärdigheten behöves, vilket svårligen uppnås om ej arbetet börjas redan vid tidiga år, och användes för detta arbete endast kvinnor eller minderåriga. I dessa salar är luften alltid rökig och obehaglig till följd av den oupphörligt skeende antändningen av stickor. Enligt arbetarnas utsago är detta än värre under vintern. Hantering av fosforstickor kan också innebära risk för fosforförgiftning."

Så långt Kerstin Hesselgren. Det bör observeras att fosfor fortfarande hanterades vid hennes besök 1905 i Vulcans fabrik i Tidaholm, fastän försäljning av fosfortändstickor hade förbjudits i Sverige 1901. Men eftersom efterfrågan på exportmarknaden fortfarande var stor, fortsatte fabriken att tillverka de farliga fosfortändstickorna parallellt med säkerhetsständstickor fram till 1920, då totalförbud mot tillverkning infördes. Det finns anledning att förmoda att förhållandet var likadant i Vänersborg fram till 1905. Men fabriken hade 1904 sålts till Jönköping-Vulcan, som moderniserade och utvidgade den samt förlade sin tillverkning av "book-matches" hit. Dessa var tunna små tändstickor i ficketuier, som hade blivit populära som reklambärare under det nya seklet.

Den bästa presentationen hitintills av Vänersborgs Tändsticksfabrik

har förste antikvarien och gillesbrodern Peter Johansson gjort. I Länsmuséets skrift "En Västsvensk Världsutställning" (1999) tecknar han fabriken historia mot bakgrunden av hela den svenska tändsticksindustrin då och nu. Här hittar man också den sociala situationen i Vänersborg, när fabriken Robert Bergmark flyttade sin tändsticksfabrik från Falköping till Kasen, väster om staden 1848. Ordet går till Peter:

"Bland intressanta företeelser inom detta samhälle må anföras: att Herr Bergmark till Kasen utanför staden förflyttadt sin förut i Fahlköping varande kemiska tändsticksfabrik, och sådant just vid en tidpunkt, då Herr Bergmark genom erfarenheter och rön, hunnit uppdrifva sina fabrikater till en godhet, som kan trotsa jämförelse med hvilken annan accrediterad fabriks som helst. Vi få således snart se dessa välkända, numera i palatset som i kojan oumbärliga kappslar och dosor kringspidas, med öfverskrift: Wenersborgs Tändstickor".

Ovanstående notis stod att läsa i första numret av Tidning för Wenersborgs Stad och Län den 2 december 1848. Att glädjen var stor för att staden lyckats locka till sig denna industri var inte att ta miste på och Bergmarks fabriksetablering sågs som en verklig samhällstjänst. Framförallt hyste man den förhoppningen att fattigskatten och tiggeriet skulle minska, eftersom fabriken skulle kunna ge försörjning åt omkring 65 arbetare, varav 10 vuxna och 55 barn. Tändsticksfabriken sågs även besitta en inte obetydlig roll som fostrande institution för den unga generationen då "den goda moraliska fördel vinnes, att den arbetande klassens barn uppfödas uti mera ordning och idoghet hädanefter än hvad tyvärr hos mången hittills skedt".

Vänersborgsfabriken kom att anläggas på egendomen Kasens marker omedelbart väster om Vänersborg. Tillverkningen skedde under de första åren helt för hand och som på övriga tändsticksfabriker utgjordes merparten av arbetsstyrkan av minderåriga barn mellan 9 och 14 år. Per dagsverke, som sträckte sig från klockan 6 på morgonen till klockan 19 på kvällen, tjänade barnen under upplärningstiden 12 skilling varav avdrogs 7 för middags- och kvällsmat. Som jämförelse, för att förstå penningvärdet, kan nämnas att en lantarbetare vid samma tid tjänade omkring 24 skilling och att ett kilo smör kostade cirka 42 skilling.

I ovan nämnda tidningsnotis meddelades att fabriksmiljön var ren och sund och att en särskild entreprenör anlätats för att bereda arbetarna vällagad mat. Middagsmåltiderna utgjordes ofta av en kraftig soppa med tillhörande fläsk och en halv kaka bröd. Kvällsmålet bestod av gröt och mjölk eller potatis och sill samt bröd.

Tändsticksetikett från slutet av 1800-talet.

Utöver de anställda vid fabriken sysselsatte tändstickstillverkningen ett stor antal hemarbetande. Limning och etikettering av askar förekom i många vänersborgshem under fabrikens första årtionden. Även fångarna på stadens fängelse hade som uppgift att tillverka askar för fabrikens räkning.

År 1853 inköpte Bergmark ett markområde strax öster om staden, vid nuvarande Östra vägen dit han samma år lät flytta sin fabrik. Tre år senare installerades en ångmaskin, och det första steget mot en mekanisering av tillverkningen var därmed taget.

Att miljön inte var så sund, som tidningen ville framhålla, märks av att Bergmark tidvis hade svårt att rekrytera personal, eftersom man avskräcktes av rykten som sade att arbetet var hälsovådligt. Oron var så stark att stadsläkare Carl Fredrik Molin år 1856 fick intyga att arbetet på inget sätt var förenat med hälsorisker. Detta var naturligtvis inte med sanningen överensstämmande, eftersom det var allmänt känt att tändsticksarbetare kunde drabbas av den fruktade fosfornekrosen samt att gravida kvinnor kunde få missfall av kemikalierna.

Robert Bergmark försökte dock att förbättra villkoren för arbetarna, och i september 1859 invigde fabriken – under stor pompa – en byggnad med arbetarbostäder. Strax intill fabriksområdet hade uppförts ett tvåvåningshus med rum för 15 familjer. På bottenvåningen fanns även ett större kök samt en skolsal. För att tysta kritiken om att de arbetande barnen försummade sin skolgång hade fabriken anställt en egen lärare, som höll undervisning för de minderåriga arbetarna ett antal timmar varje dag. Till invigningen av bostäderna hade alla arbetare samlats

högtidsklädda vid den nya byggnaden, där fabrikör Bergmark tog emot och bjöd på förfriskningar. Lokaltidningen omnämnde Bergmarks insats som ”vacker och menniskoälskande”

När fabrikör Bergmark avled 1860 var Vänersborgs Tändsticksfabrik landets tredje största i sitt slag med 147 arbetare, varav 55 barn, och en årlig omsättning på 85 000 riksdaler. Med detta stod vänersborgsfabriken för omkring 10% av den svenska tändsticksproduktionen.

Efter Bergmarks död övertogs fabriken av Anders Olof Andersson (1825-1891) från Gudhem. I juni 1867 ödelades fabriken av en förödande brand men var återuppbyggd innan årets slut. Den nya fabriken, som likt sina föregångare var uppförd i trä, bestod av 12 rum varav två större arbetssalar. I ett av rummen inrymdes en skolsal. Trots att man investerat i en specialimporterad brandspruta från England ödelades fabriken av en ny brand redan 1874. Vis av erfarenheten uppförde man då en ny fabriksbyggnad av sten med tegeltak och brandväggar.

Att tändstickstillverkning var en brandfarlig industri märks av att inte ens den rejäla stenbyggnaden lyckades motstå den röda hanen. I augusti 1886 spred sig en brand från en exploderande tändsticksask i packavdelningen över hela fabriken. Maskinpark och övrig inredning blev så gott som totalförstörd. Först när Andersson byggt sin fjärde fabrik, även denna av sten och med dörrar och innertak av järn lyckades man förhindra fler förödande bränder. Däremot kom många arbetare även fortsättningsvis att skadas av exploderande tändsatser. Svåra brännsår på händer och armar var en vanlig arbetsskada, framförallt på packavdelningen.

När A.O. Andersson avled 1891 stod svärsonen grosshandlaren Wilhelm H.E. von Nolting redo att ta över verksamheten. År 1892 bildades bolaget A.O.Andersson Fabriks AB. Det nya bolaget expanderade med en avdelning för paraffinsticko. Denna avdelning brandhärjades 1899 men återuppbyggdes kort därefter. Vid denna tid sysselsattes 209 arbetare i fabriken, och tillverkningsvärdet uppgick till 320 500 kronor.

År 1904 övertogs fabriken av Jönköping Vulcans Tändsticksfabriks AB som ett led i tidens sammanslagningar inom tändsticksindustrin. Sammanslagningen gav ökad ekonomisk styrka och man kunde modernisera maskinutrustningen. Arbetsstyrkan ökade successivt och man anlade även en egen virkeslänsa vid Skräcklan, och länsan förbands med fabriken genom en kort järnvägslinje som trafikerades av ett ångackumulatorlok. År 1910 efterträddes Wilhelm von Nolting av sonen Olof.

När den stora sammanslagningen av svensk tändsticksindustri skedde 1917 kom även vänersborgsfabriken att följa med och bli en del av Svenska Tändsticksaktiebolaget (STAB). I efterverkningarna av Kreugerkraschen tvingades emellertid Vänersborgs Tändsticksfabrik lägga ned verksamheten den 31 augusti 1932. Man hade dessförinnan minskat till knappt 300 anställda. Från 1940 kom tändsticksfabrikens lokaler att successivt övertas av den statligt ägda Televerkstaden. Nedläggningen av tändsticksfabriken blev ett hårt slag för Vänersborg och kom att sätta sina spår långt fram i tiden.”

Så långt Peter Johansson. Och än berättar vänersborgskännaren S.Gunnar Pettersson på sina stadsvandringar om tändstickaskar utlagda till torkning i Östra Haga, och i Hj.A.Lindedals ”Vänersborgs historia och vänersborgshistorier” (1927) kan man läsa följande:

”På sin tid gav tändsticksfabriken en välbehövlig inkomst åt ett flertal av stadens fattigaste familjer. Man tillverkade nämligen i hemmen askar från de äldsta till de yngsta kunde deltaga. Genom daglig och långvarig övning kunde de arbetande uppnå stor skicklighet. Då man vandrade utefter Östra Haga, norra Vallgatan och annorstädes i stadens utkanter, kunde man utanför väggarna se massor av nätbågar, på vilka tillverkade askar voro utlagda till torkning i solen. Dagspenningen blev ju inte så vidare stor, kanske 24 skilling (50 öre) för de yngre och upp till ett par riksdaler för de äldre, men det hela blev en välkommen penning för en fattig och barnrik familj. En äldre kvinna berättade år 1925 vid förfrågan, att hon kunde i sin krafts dagar uppbringa sin dagstillverkning av askar till 2000 st, för vilka arbetslönen blev 2 riksdaler. – Detta var långt före åttatimmarsdagens tid.”

Källor

G. Cederschiöld och E. von Feilitzen, Den svenska tändsticksindustriens historia före de stora sammanslagningarna (1945)

Hasselberg, Gösta, Vänersborgs historia II 1834-1944 (1944)

Hesselgren, Kerstin, Tändsticksindustrien i Tidaholm, Social tidskrift 1905 och 1906

Johansson, Peter, En Västsvensk Världsutställning (1999)

Lindedal, Hjalmar, Vänersborgs historia och vänersborgshistorier (1927)

Loewe, Walter m.fl., De tände en eld. Den svenska tändsticksindustrien 1836-1996 (1997)

Svensson, Markus, Tändsticksmuséet (Jönköping 2001)

Tejder, Arne, Svenska Tändsticksfabriker (1978)

Vänersborgs Fotoklubb, Bilder från vår bygd, häfte 4 (1977)

Vänersborgs Söners Gilles fotoarkiv

Gunnar Ekman, född i Hedemora 1928. Fil.mag. i Uppsala 1955. Läroverksadjunkt. Efter rektorstjänster i Arboga och Fagersta rektor vid Gymnasieskolan i Vänersborg 1978-1984, skolinspektör vid Länsskolnämnden i Älvsborgs län 1985-1991 och därefter länsexpert i utbildningsfrågor vid Länsstyrelsen i Älvsborgs län till sin pensionering 1993.

Vår verkliga ålderman Jennische 75 år i Gillet

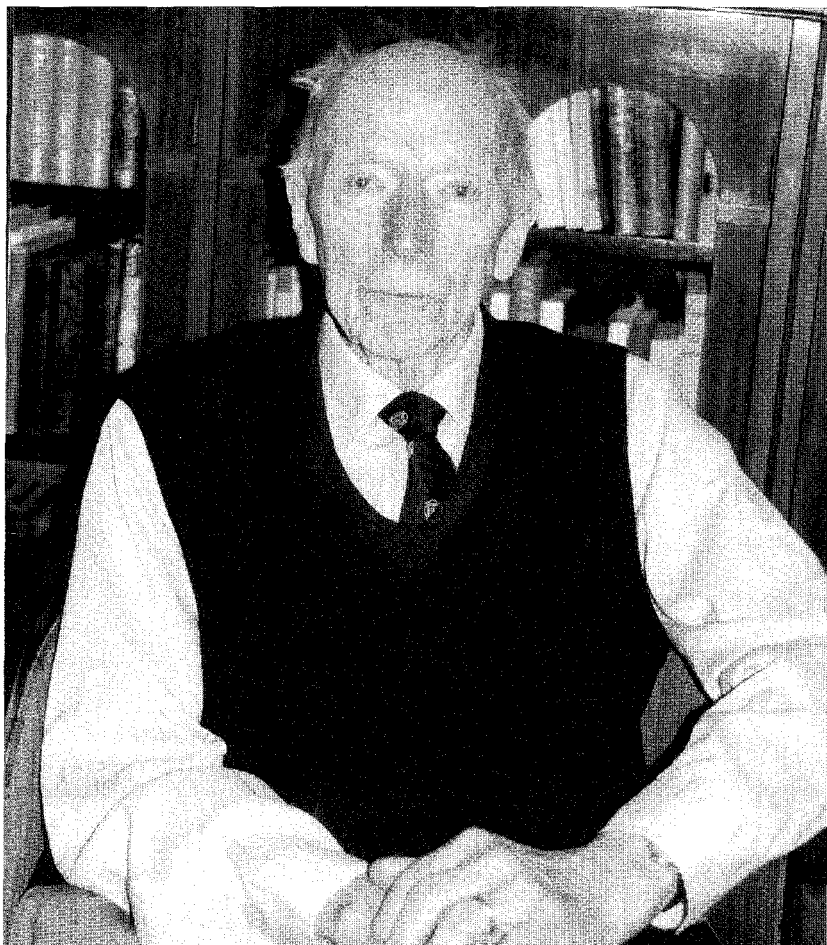
av Arne Kärvling

Visst väljer vi både Förste och Andre Ålderman i Gillet, och visst har de genom sitt mångåriga och förtjänstfulla arbete gjort sig väl förtjänta av dessa hederstitlar, men fråga är väl om inte den verkliga Åldermannen ändå är förre överläkaren och röntgenspecialisten Bengt Jennische. Han inträdde nämligen i Gillet som 17-åring redan år 1930 och har nu alltså varit medlem i 75 av Gillets 100 år! Det är svårt att tänka sig att någon kan slå det rekordet!

Bengt Jennische föddes år 1913 som son till stadsläkaren Hugo Jennische och hans hustru Camille. Fadern innehade sin tjänst från 1907 till sin död i början av 1944. Han var djupt kommunalt intresserad och fungerade som stadsfullmäktiges ordförande åren 1922-1932 och 1935-1936 samt som dess vice ordförande åren 1933-1934 och 1937-1942. Sonen följde fadern i sitt yrkesval och delade också intresset för allmänna värv. Han blev bland annat ledamot av drätselkammaren och stadsfullmäktige.

- Visst var det så att mitt yrkesval mer eller mindre styrdes av min far, säger den i dag 92-årige Bengt Jennische, och intresset för politik föddes ju också tidigt hos mig. Båda sakerna var naturliga i ett hem där samtalen så ofta handlade om ämnen direkt knutna till de här områdena. Men faktiskt var det så, att när jag gick i läroverket och började studera engelska, så funderade jag på att ägna mig åt språk. Jag hade nämligen en kvinnlig lärare i engelska, och hon talade enbart det språket under lektionerna, vilket var mycket lärorikt och fick mig intresserad. Emellertid slutade hon sin tjänst efter ett år och då tappade jag intresset.

- Jag valde att studera latin, därtill stimulerad av min mor. Hon var nämligen mycket intresserad och duktig inom det området. Det var förresten första gången jag upptäckte att kvinnorna hade svårt att hävda

Bengt Jennische.

sig mot männen, ja, att de faktiskt motarbetades. Att hon stod sig gott i jämförelse med sina manliga kamrater blev faktiskt till en nackdel för henne. Man såg lite overseende på den enda kvinnan i gruppen - och hon fick inte den uppskattning som hennes kunskaper var värda.

Praktik på Karolinska

- Jag studerade till läkare vid universitet i Uppsala, och där fick mitt intresse för föreningsliv utlopp; jag deltog intensivt i kårarbetet. Min praktik gjorde jag vid Karolinska i Stockholm. Det normala var att det

saknades praktikplatser, men då var det beredskapstider och det underlättade. Jag hamnade direkt på röntgen och därmed var jag fast i den specialiteten för resten av mitt läkarliv.

Ja, Bengt Jennische hade hamnat rätt. I januari 1945 kom han till Vänersborgs lasarett, där Sven Thunström var överläkare, och här trivdes han. Utvecklingen inom röntgen gick den tiden snabbt och han återvände till Uppsala för att vidareutbilda sig vid Akademiska sjukhuset. År 1952 bar det åter till till hemstaden, nu som biträdande överläkare. År 1965 blev han överläkare. Under 1978 pensionerades han, men i tioalet år därefter drog Dalslands sjukhus i Bäckefors nytta av hans kunskaper.

- Det var ett tungt arbete de första decennierna, konstaterar Bengt Jennische, när jag gästar honom i hans våning i HSB-fastigheten, kvarteret Syrenen. Och en sak är säker, det hade aldrig gått om inte min hustru hade tagit det totala ansvaret för familj och hem. Det fanns inga fastställda arbetstider på lasarettet, inga lediga lördagar-söndagar eller helger - det var att arbeta så länge min insats behövdes. Vi fick 6 barn också, och måste därför ha ett stort hus - ja, min kära hustru Märtha hade det tungt, hon hade ju också ett eget arbete att sköta.

Livsviktigt!

Personaltätheten var gles på den tiden här tiden, eller hur?

- Ja, de som inte var med då, de kan inte föreställa sig situationen, försäkrar Bengt. Och än i dag undrar jag hur sköterskorna kunde klara av att sköta sitt arbete utan att knäckas. De var nämligen bara två per vårdavdelning - natten undantagen, förstås. Det var sannerligen hårda bud!

Vänersborgs lasarett finns inte längre utan har ersatts av NÄL i Trollhättan. En i tiden lång och tidvis mycket hätsk debatt föregick beslutet om nedläggning. Läkare i Vänersborg som talade för "sitt" sjukhus blev av motståndare häcklade på ett grovt sätt, och Bengt vill inte gärna tala om den tiden. Han fick tåla mycket, så jag förstår honom väl.

I föreningslivet i hemstaden har Bengt varit djupt engagerad och fortfarande kan vi möta honom vid Lions årliga loppmarknader, där han ansvarar för konstavdelningen. - Ja, det har trots ett krävande och

tidsslukande arbete som läkare varit möjligt att ägna sig åt andra intressen. Under mina första decennier i yrket var det ju arbete dagarna runt och för att över huvud taget klara sig var det nödvändigt att få syssla med andra intressen. I dag kan jag konstatera, att det som nu håller mig uppe i vardagslivet - vid sidan av omtanken från mina 6 barn, 15 barnbarn och 2 barnbarnsbarn - faktiskt är samvaron och arbetet inom Frimurarorden. Utan denna hade det varit svårt - den är nämligen livsviktig!

En lugn stad

När Bengt Jennische inträdde i Gillet 1930 var Vänersborg en lugn liten stad. Här fanns 28 fabriker med 1.391 arbetare fördelade på skofabriken 551, tändsticksfabriken 437, tegelbruken 174 och mekaniska verkstäder 79. Tio år senare fanns 40 fabriker med 1.309 arbetare, alltså en minskning av antalet anställda trots ett större antal fabriker. Orsakerna var nedläggningen av tändsticksfabriken 1932 och att tegelbruken hade dåliga tider. De mekaniska industrierna hade emellertid mer än fördubblat antalet anställda.

Lasarettet hade byggts ut från 138 platser till 200, en röntgenavdelning tillkom liksom BB och en specialist på öron-näsa-hals.

- Det har hänt en hel del under dina många år, Bengt.

- Förvisso. Bland annat revs den gamla svängbron och ersattes 1962 av nya Dalbobron - en viktig händelse för oss som bodde på andra sidan kanalen och arbetade i centrala staden. Stora delar av stadskärnan har förändrats, landstatshuset från mitten 1970-talet dominerar numera infarten från norr, och på Sanden återfinner man seglarna och deras båtar. Gamla läroverket försvann och ersattes med Huvudsnässkolan med sin aula, gamla torget förvandlades, gamla hus revs för att ge plats för Domus och EPA. Hela Torpaområdet tillkom med sin skolstad och sitt Idrottscentrum. Kommunsammanläggningen innebar att ett kommunhus byggdes för den större förvaltningen, Vänerparken har ersatt lasarettet, ny marina finns där - bara för att nämna en del av allt som har hänt. Ja, visst har jag har fått vara med om en genomgripande förändring av Vänersborg. Intressant har det varit att delta i och vara med om delar av denna förvandling.

Det gäller kommunens bästa!

- Om man undantar exempelvis de hårda motsättningarna ifråga om rivandet av Strömerska huset, som ersattes av landstatshuset för länsstyrelsens behov, så har det väl rätt ett gott förhållande mellan

politikerna i Vänersborg och de politiska partierna, eller hur?

- Det vill jag stryka under på, säger Bengt Jennische. Det var en tradition som vilade på den gemensamma uppfattningen att alla förtroendevalda skulle arbeta uteslutande för stadens och dess invånares bästa. Man framlade sina synpunkter, diskuterade de olika frågorna lugnt och sakligt. När beslut var fattat så var sämjan lika god och alla böjde sig för avgörandet. Jag kan nämna ett exempel som belyser förhållandet. Min far Hugo, högerpartiet, och socialdemokraternas främste företrädare, den fina människan och förmannen vid skofabriken Oscar Andersson, kom vid ett majoritetsskifte överens om att dela på ordförandeskapet i stadsfullmäktige - de tog 2 år var!

- Jag är inte säker på att de förtroendevalda och partiledningarna i Vänersborg av i dag präglas av samma känsla för samarbete och god vilja som sina företrädare...

Bengt Jennische har alltså samma år som Gillet fyller 100 år varit medlem i 75 av dessa. Detta rekord lär bli svårt att slå. Nu förekommer att gillesbröder skriver in sina söner tidigt, men märkas skall att Bengt gjorde sitt val själv den gången då han hemställde om inträde!

Avslutningsvis - Bengt har förunnats glädjen att se läkaryrket föras vidare inom familjen: Näst yngsta dottern är forskande läkare i Göteborg, och en sondotter studerar till läkare i samma stad.

*Arne Kärbling, född 1926 i Trollhättan, uppväxt i Säffle.
Journalist sedan 1949; verksam som sådan i Vänersborg
sedan 1954.*

Lilla Vassbotten

Vatten blev industrimark

Största företaget kursade

av Arne Kärvling

Det centralt placerade industriområdet Lilla Vassbotten i Vänersborg har en förhistoria som många av dagens invånare troligen inte känner till. Från början fanns här bara vatten och sandrevlar, och var inte så intressant. När sjöfarten ökade och utbyggnaden av kanalen blev aktuell under 1800-talets senare hälft, blev det emellertid aktuellt för användning. Problemet var att det låg i en annan kommun och var i privat ägo. Det dröjde mer än 30 år av förhandlingar, också inför domstol, innan det var utfyllt och klart för exploatering.

Här har funnits flera betydande företag, bland annat Korp & Söners Smides- & Mek. Verkstad, med som mest ett 100-tal anställda. Det gick i en uppmärksammas konkurs 1957 - av många ansedd som helt onödig.

Den som norrifrån kommer in mot Vänersborg möts på höger sida av hamnkranar, silotorn, industribyggnader, stor livsmedelshall och andra byggnader för företagsamhet. Det är industriområdet Lilla Vassbotten. Ingen kan tro att här tidigare bara fanns vatten och sandbankar.

Under andra delen av 1800-talet fick Trollhätte kanal allt större betydelse för sjöfarten, och planeringen för ytterligare utbyggnad av kapaciteten hade börjat. I Vänersborg blomstrade rederinäringen och det började hos en del framsynta personer stå klart att det aktuella området söder om Dalbobron på något sätt måste tas till vara. Nu var det emellertid så, att en del juridiska problem måste lösas för att detta skulle vara möjligt. För det första var två andra kommuner av olika skäl berörda. Först och främst Vassända Naglum, inom vars gräns området låg, och för det andra Frändefors, där gränsdragningen norrut mellan kommunerna var svårbestämd. Dessutom hävdades att olika områden ingick i hemmanet Lockerud och utjorden Kasan, som ägdes av handlanden P.H. Skarin.

Stadens företrädare invände mot detta och inledde rättegång mot Skarin. Häradsrätten gav emellertid denne rätt, och trots att staden fullföljde upp till högsta instans så förlorade den. Skarin reste också ekonomiska krav mot kanalbolaget för att detta gjorde intrång på områden som ingick i hans egendom. Bolagets ledning å sin sida hävdade att deras enda motpart var Vänersborgs stad, inte Skarin.

Ja, så här höll det på i över två decennier innan stadens fader 1881, trots att domstol ännu inte slutgiltigt avgjort ärendena, tröttnade på processerna och inköpte Skarin-området. Äganderätten hade då gått över två nya ägare fram till fabrikören O.A. Andersson.

Klandrat beslut

Efter köpets genomförande höjdes snart krav på sanering av det nu uppslammade området, främst av sanitära skäl. Man ansåg att dränering eller fullständig utfyllnad var nödvändig att genomföra. Staden upptog därför förhandlingar med Vattenfallsstyrelsen om att muddermassor från kanalarbetena skulle dumpas på det aktuella området. Parterna blev överens och stadsfullmäktige beslutade med rösterna 23 mot 6 att betala kostnaderna, som visade sig uppgå till 77.500 kronor. Beslutet klandrades hårt. Kritikerna menade bland annat att det var olämpligt att lägga ned så stora pengar på ett område som till större delen låg i en annan kommun.

Korp & Söners Smides- & Mek. Verkstad.

Det problemet löstes dock smidigt – staden begärde nämligen 1915 att få inkorporera det aktuella området, vilket också beviljades. Gränsen mot Frändefors fastställdes också.

Ja, så gick det till när Lilla Vassbotten skapades åren 1910-1911 och blev ett centralt industriområde i Vänersborg.

Framgångsrikt företag

Under årens lopp har flera kända företag verkat här, och det personellt största har varit Korp & Söner Smides- & Mek. Verkstad, som startades 1935, men tyvärr gick i konkurs 1959. Det startades av smidesmästaren Axel Fritiof Korp från Edsvalla i Värmland, som också engagerade sönerna Axel Bertil, Torsten, Helge, Olle och dottern Sylvia i rörelsen. Helge startade senare nytt i Bohuslän – ett företag som har levt vidare. Enligt skriften "Beskrivning över Vänersborg med omnejd" 1943 hade firman samma år utvecklats till ett betydande företag, som inrymdes i egen fabriksbyggnad och sysselsatte ett 60-tal anställda. Tillverkningen omfattade maskiner och verktyg för industri och hantverk, brand- och arkivdörrar, fabriksportar, luftskyddsmateriel och gengasaggregat. Vidare utfördes beställningsarbeten som järnkonstruktioner, grov-plåtsarbeten och smidesarbeten.

Det kan nämnas, att tillverkningen av dörrar till skyddsrum blev en stor framgång under krigsåren och Korps var faktiskt föregångare inom den här sektorn, som kom att bli mycket stor i Sverige.

Anställda vid Korp & Söners Smides- & Mek. Verkstad.

Allt pekade mot fortsatt framgångsrik verksamhet också när 1950-talet började. Orderingången var god och uppemot hälften av produktionen rapporterades gå på export, främst till Sydamerika. Sommaren 1954 sysselsattes ett 80-tal personer och företaget var den största mekaniska verkstaden i Vänersborg. Av arbetsstyrkan var 80 procent arbetare och nästan alla var utbildade yrkesarbetare. Tillverkningen omfattade då släpvagnar, grövre järnkonstruktioner, maskiner, verktyg, plåtsaxar, bockmaskiner, stansmaskiner, allt kompletterat med beställningsarbeten. Råmaterialet utgjordes av stålgiutgods, järn och plåt som huvudsakligen kom från Göteborg per bil.

Bolagsköp en miss

Det såg alltså ut som om företaget skulle gå mot en fortsatt god utveckling, men så blev tyvärr inte fallet. Genom ett företagsköp ville man stärka och expandera sin egen rörelse. Därför beslutades att köpa AB Gustafsorsverken. Detta visade sig emellertid vara ett stort misstag. I stället för framgång skulle det bli tillbakagång för Korp & Söner. Svårigheterna i Gustafsors blev snabbt oöverstigliga och bolaget gick i konkurs 1957. Den direkta ekonomiska förlusten för Korp & Söner blev stor – 125.000 kronor.

Under de närmast föregående åren hade också genomförts mycket stora investeringar i anläggningen i Vänersborg, som under expansionen tidigare år också hade utökat lokalerna med ytterligare en verkstadshall. Samtidigt hade dessutom en minskning i ordertillgången gjort sig märkbar. Slutet för Korp & Söner blev konkurs.

Konkursförvaltaren kamrer Stig Gilborne, Göteborg, konstaterade i sin berättelse att rörelsen hade gått tillbaka högst betydligt, speciellt när det gällde beställningsarbetena. Företagets tillgångar uppskattades till 762.000 kronor och skulderna till 1.148.000 varav 480.000 var förmånsberättigade.

Lånegaranti – Nej!

Ledningen för Korp & Söner hemställde nu hos stadsfullmäktige om borgen för ett lån på 300.000 kronor, vilket skulle rädda fortsatt drift av företaget. Det borde vara angeläget att rädda företaget och därmed sysselsättningen för personalen. Fullmäktige förklarade sig i princip vilja tillgodose denna hemställan, men endast under förutsättning att drätselkammaren först skulle utreda saken. Bland annat ansågs att man borde undersöka om en bolagsbildning vore möjlig.

Revisorn Stig Nissbrandt anlätades och gjorde nytt bokslut för det gångna

halvåret, och civilingenjören John Th. Reinholds utredde företagets tillstånd och förutsättningarna för fortsatt drift.

De två utredarna konstaterade bland annat, att det inte var en ekonomisk mörk bild som utredarna fått av företaget, men förklarade samtidigt att det fordrades ett större belopp än 300.000 kronor för att få företaget på fötter.

Bilden var alltså ganska ljus, trots allt, och de två utredarna verkade positiva i sin bedömning att fortsatt drift var möjlig.

Dock - en enig DK föreslog ändå fullmäktige att säga nej till lånegarantin – med hänvisning till kommunens egna utgifter!

Nya förhandlingar mellan parterna upptogs, men stadsfullmäktige följde drätselkammarens förslag. Det blev nej!

- Vi kan ju inte säga ja i fullmäktige när vi sade nej i drätselkammaren. Det var förklaringen av några personer som satt i båda församlingarna.

Landshövdingen avgjorde?

Det var många i saken insatta som undrade vad som egentligen hade hänt i det här fallet. DK:s egna utredare hade ju öppnat dörren för en rekonstruktion av Korp & Söner. Och företaget hade enligt konkursförvaltaren investerat stort i maskinparken, så där fanns inga problem. Och framförallt – stadsfullmäktige hade ju i första skedet varit berett att svara för borgen.

Ulla Liljeblad Korp.

- Det var landshövdingen Mats Lemne som spelade den avgörande och negativa rollen i den här affären, förklarar Ulla Liljeblad Korp, som var anställd i företaget och gift med Axel Bertil, när vi söker upp henne för ett samtal om vad som hände.

- Om han inte hade lagt sig i det här, och med sin negativa syn påverkat ledande politiker i deras uppfattning, så hade företaget överlevt. Det är svårt att förstå Lemnes motiv, och jag vill inte spekulera i dem, men att han av någon anledning var avogt inställd till familjen Korp, den saken var klar.

-Jag fick senare själv erfara att namnet Korp inte var populärt hos landshövdingen. Jag sökte nämligen efter de här händelserna en tjänst på länsstyrelsen och var helt övertygad om att jag också skulle få den. Jag blev därför mycket överraskad när beslutet blev negativt – inget jobb! Vad hade hänt? Jo, Mats Lemne hade fått reda på att jag sökte arbete inom hans fögderi och då kontaktade han den ansvarige tjänstemannen och förklarade att jag inte var lämplig.

- Naturligtvis talade man om det här för mig. Tänka sig att en landshövding lägger sig i tillsättningen av en underordnad tjänst! Nej, Mats Lemne var inte populär! När han slutade fick jag också per omgående anställning inom länsstyrelsen, skattesektionen.

- Den direkta orsaken till företagets svårigheter var förstås köpet av

Företagsgrundaren Axel Fritiof Korp och sonen Axel Bertil Korp

Gustafsfors. Det skulle aldrig ha genomförts, säger Ulla Liljeblad Korp. Det kostade företaget mycket stora pengar, betydligt mer än vad som framgick av konkursberättelsen, och det skadade också vårt företags goda rykte inom branschen.

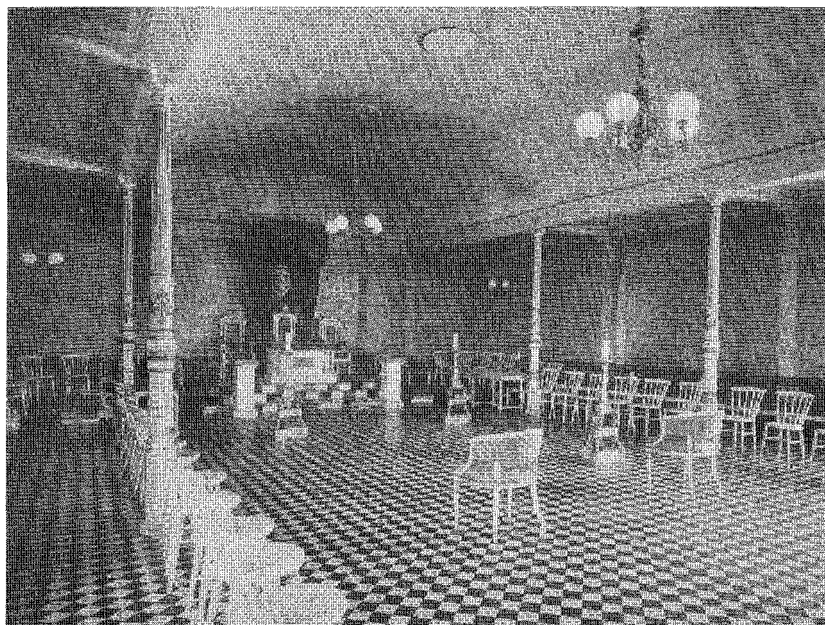
Företagsgrundaren Axel Fritiof Korp var en känd person i Vänersborg. När han var ute på sina dagliga promenader hade han nästan alltid en cigarrcigarett i munnen, höll sin käpp i höger hand och kopplet till sin älskade tax i den vänstra. Han hade en naturlig pondus och kunde vara skarp i replikerna. När någon titulerade honom fabrikör eller liknande, så korrigerade han omedelbart – Jag är smidesmästare! Yrkesmannen stod högst!

*Arne Kärpling, född 1926 i Trollhättan, uppväxt i Sjöfö.
Journalist sedan 1949; verksam som sådan i Vänersborg
sedan 1954.*

Frimurarlogen Räta Vinkeln i Vänersborg 130 år

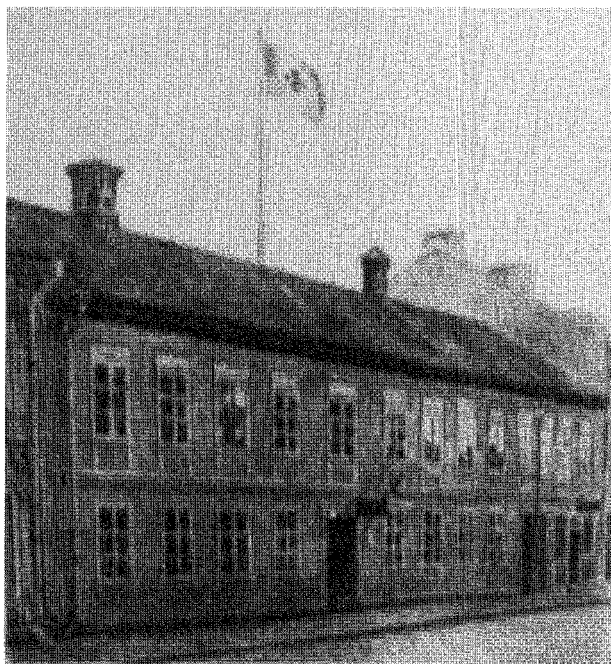
av Johnny Hagberg

Johannessalen i gamla huset.

En av de drivande krafterna bakom att det bildades en frimurareloge i Vänersborg för 130 år sedan var kyrkoherden i Västra Tunhem Claës Johan Ljungström. Det var han som genom ett upprop i tidningen samlade intresserade till ett möte för att diskutera frimureriska ämnen. Detta möte var fröet som gav idén till Räta Vinkeln.

Claës Johan Ljungström var född den 25 juli 1819 i Sandhems socken. Hemmet var mycket fattigt. Han har själv skildrat sin barndom i flera artiklar som publicerade i Svenska Familje-Journalen. Ljungström drogs

Räta vinkelns hus på Kungsgatan. Teckning av Holger Karlsson

tidigt till historien. Intresset kan ha väckts av den läskunnige fadern som intresserade sig för historia. I ett brev till riksantikvarien Bror Emil Hildebrand, år 1867, skriver han att "jag nästan a puero [alltifrån barndomen] haft kärlek till vårt älskade Fosterlands minnen".

Efter studier i Skara skola och därefter i Uppsala prästvigdes Ljungström 1845. Han blev ordinarie komminister i Bredared 1855. 1860 ger han ut en beskrivning över Bredared där han belyser pastoratet utifrån dess natur, kultur och historia. Mellan åren 1859 till 1866 verkade han i Fiflered i Redväg och passar då på att ge ut den första av sina fem häradsbeskrivningar, Redvägs härad med staden Ulricehamn, tryckt i Falköping 1861. Efter denna följer Åhs och Wedens härader samt staden Borås 1865, Kinnefjerdings och Kållands härader samt staden Lidköping 1871, Wartofta härad och staden Falköping 1877 och Wäne härad samt staden Wenersborg som utgavs 1884, två år efter hans död.

Ljungström kan utan tvekan räknas till en av de mest begåvade och mångsidigaste prästmännen i Skara stift under sin levnad. Han var en av de som initierade startandet av Västergötlands Fornminnesförening 1863.

1866 blev Ljungström komminister i Lidköping och 1869 recipierade han i Göteborg i Johanneslogen Salomon à trois Serrures. Han var även med att starta brödraföreningen Lidköpings Frimurarebröder 1869. Det var således naturligt att han, då han tillträtt som kyrkoherde i Tunhem 1871, även sökte likasinnade för att bilda en frimurargemenskap i Vänersborg.

Det har i år gått 130 år sedan S:t Johanneslogen Råta Vinkeln grundades. Under dessa år har mer än 1700 herrar tagits in i Orden genom sin reception i denna loge. Det svenska frimureriet har verkat i vårt land sedan 1735. Knappt 20 år senare, 1754, startar frimureriet i Göteborg genom grundläggandet av den Salomoniska logen där och år 1875 bildas som ovan nämnts Råta Vinkeln.

Vem som var Vänersborgs förste frimurare vet man inte med bestämdhet men den förste recipienden med vänersborgsanknytning var assistenten vid Ostindiska kompaniet Henric Herman Dittmer (1731-1811). Han blev intagen i S:t Johanneslogen i Göteborg 1756. Han ägde och var bosatt på egendomen Rånnum. 1760 intogs i Göteborg handlanden och rådmannen i Vänersborg Christian Ludolph (1728-1794). En annan tidig frimurare från Vänersborg var stadsfältskären med.dr. Olof Perman. En färgstark person som var frimurare i Vänersborg var rådmannen Albert Carlsson (1841-1912) berömd som Rådman i Birger Sjöbergs diktning. Även den på sin tid berömde landshövdingen Eric Josias Sparre,

Kungsgatan. Foto från 1913.

initiativtagare till Dalslands kanal, var frimurare och Ordförande Mästare under åren 1883-1886.

Den 22 november 1875 skedde den första receptionen i Råta Vinkeln då fem bröder upptogs som medlemmar. Redan dagen därpå skedde nästa reception då ytterligare sex bröder upptogs. Som nr. 1 i matrikeln återfinns kammarherren Carl Erik Christian Kuylenstjerna (1817-1893). Det svenska frimureriet vilar på kristen grund och bekännelse till den kristna tron är en förutsättning för inträde i Orden. Från Carl XIII till och med Gustaf VI Adolf har de svenska konungarna varit Ordens Stormästare. Den siste kunglige Stormästaren var prins Bertil. Vår nuvarande konung är Ordens beskyddare. Personlighetsutveckling är ett viktigt ledord inom frimureriet liksom brödragemenskap och barmhärtighet. Varje år delar Svenska Frimurarorden ut stora summor till bland annat medicinsk forskning. Denna summa var år 2004 hela 31 miljoner kronor.

Råta Vinkeln är till ålder den 16:e av S:t: Johanneslogerna i landet. Märkligt är att ingen av de tidiga logerna tog det självklara, frimureriska namnet Råta Vinkeln. Överhuvudtaget är det få loger som vid denna tid har frimureriska namn. Idag är vi tacksamma att ingen hade lagt beslag på namnet Råta Vinkeln, ett som verkligen har en djup frimurerisk innebörd och som uppmanar till frimurerisk eftertanke.

Namnet Råta Vinkeln har säkerligen sin historia i den första frimurar-föreningen som kallades "Grannarne" och som sedan 1873 hade samlats här i Vänersborg. "Grannarne" var deras offentliga namn men inåt kallade de sig för "Vinkelhaken". Den drivande kraften bakom denna grupp var den ovan nämnde Claës Johan Ljungström.

I Råta Vinkelns konstitutionsakt av den 26 april 1875 tilldelades logen rätten att bruka den sköld som ännu idag är dess vapen och som komponerats av Ljungström.

Skölden är två gånger delad av färgerna rött, blått och grönt samt belagd med ett genombrutet hexagram, vars spetsar är åtföljda av bokstäverna D, R och F.

Den översta röda färgen är kärlekens och blodets färg, den blå är trons färg, förtroendets, trohetens, livsluftens färg. Den understa gröna är slutligen hoppets färg, jordens, där människorna lever.

Bokstäverna D, R och F betyder Deus –

Gud, Rex – konungen och Fratres- bröder. Att Deus står i det röda fältet innebär att Gud är kärleken, vi ska älska Gud över allting. Rex och Fratres i det blå fältet betyder: Ge kejsaren vad kejsaren tillkommer – älska varandra inbördes.

Hammaren: ordförandeskapets tecken, - cirkelpassaren: oändlighetens bild, - mursleven: bilden av allas gemensamma arbete.

Räta Vinkelns valspråk har från början latinsk ablativ form: Veritate, Justitia et Chariate – Med sanning, rättvisa och kärlek. Av någon anledning har formen senare ändrats till dativ: Veritati, Justitia et Caritati. Sköldens centrum upptages av den Räta Vinkeln som mottager ljuset från den i Öster strålande solen.

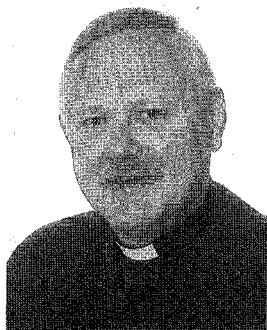
Räta Vinkelns första logelokal blev Gamla Gästgivaregården på Kungsgatan som inköptes 1875 och var så i 85 år till dessa att nya lokaler byggdes på Vallgatan och invigdes den 18 maj 1963. Det mesta av den gamla logens inventarier följde med till det nya huset.

Logens förste Ordförande Mästare blev friherren och översten Georg Wilhelm Fleetwood. Under de 130 år som sedan har passerat har ytterligare 12 Ordförande Mästare lett logens arbete. Bland dessa kan nämnas stadsläkaren Hugo Jennische som ledde arbetet i hela 30 år och överläkaren Sven Thunström som var Ordförande Mästare under 24 år. Hugo Jennische recipierade 1898 och var en mycket aktiv och intresserad frimurare ända till sin död 1944 och hans son Bengt var Ordförande Mästare under åren 1980 till 1988.

Sedan 1915 finns även en Andreas brödraförening, Andreascirkeln, som i februari månad 2005 firade sitt 90 års jubileum.

Johnny Hagberg

Räta Vinkelns 13:e Ordförande Mästare

Johnny Hagberg är född 1952 och sedan 1985 kyrkoherde i Järpås församling. Under åren 1994-2004 var han ordförande i brödraföreningen Andreascirkeln i Vänersborg och är sedan 2004 Ordförande Mästare i frimurarelogen Räta Vinkeln. Han är även ordförande i Föreningen för Västgötalitteratur liksom Skara stiftshistoriska sällskap.

Östra landsvägen –Vänersborgarnas bilgata

av Bengt Carlén

Det fanns en tid då Östra Vägen var den stora bilgatan för Vänersborgarna. Där fanns ett flertal bilhandlare, bensinmackar, gummiverkstad m.m. samt på senare år även bilprovning.

När Vänersborgs Tändsticksfabrik 1932 las ner fanns det plötsligt gott om lokaler för intresserade näringsidkare. Dit sökte sig därför allehanda småföretagare, bl.a. tillverkade Erik Johan Andersson trädgårdsmöbler av cykelfälgar(!), men framför allt sökte sig ett flertal företagare inom bilbranschen till området. Volvo-återförsäljaren Gunnar Höij hade sin lastbilsverkstad där, på plats var även Auto-Service som drevs av Carl Stålheim liksom motorrenoveringsfirman Carl Larsson , däckfirman Lysells Autovulk och Ford-Eriksson. Flera bussbolag hyrde också in sig på området. Men det företag med bilanknytning som nog var först på Östra Vägen, eller Östra Landsvägen som den kallades längre tillbaka, var Vänersborgs Bildelslager som bedrev bilskrotning på Carlslund, dvs ungefär där hyreshusen på Östra Vägen ligger i dag. Ett annat bilföretag med Göteborgs-anknytning var Göteborgs Bil AB som inne på Tändsticksfabriken sålde Chrysler-koncernens fabrikat.

Bildelslagret var först

Bakom Vänersborgs Bildelslager stod Gottfrid Johansson och en person från Göteborg vid namn Berwitz. Gottfrid Johansson var en av de i bil- och motorsammanhang så kända Götered-pojkarna. Tillsammans med Berwitz skrotade han person- och lastbilar men sålde även hela bilar. En kort tid var de även återförsäljare för Renault. Företaget upphörde under 1937 och alla byggnader är sedan länge rivna.

Bilden över Vänersborgs Bildelslager är tagen sommaren 1936, med största sannolikhet av Viktor Tornberg som bland mycket annat ofta även anlätades för att ta vardagsbilder ur arbetslivet.

Den nya tidens män. I takt med bilismens frammarsch tillkom nya verksamheter, bilskrotning var en av dem. Vänersborgs Bildelslager sålde begagnade bildelar men även kompletta bilar.

Bilden visar ett antal person- och lastbilar av 20-talsmodeller stadda i olika stadier av demontering. Brukligt på den tiden var att bilarna demonterades in i minsta detalj; förutom större objekt som motorer, växellådor och plåtdelar togs även skruvar, muttrar, begagnade kullager osv tillvara och såldes vidare. Begreppet återvinning var en realitet även om det inte uttrycktes så.

Från vänster på bilden ser vi Sten Aronsson som den dagen var på besök, och sittande på kofångaren Gösta Andersson som för många vänersborgare var känd som pojken som drack lut och fick den sönderfrätta strupen ersatt av en grisstrupe. Hur det förhöll sig med den saken kan vi återkomma till i ett annat sammanhang. Men att Gösta Andersson befann sig på bildelslagret var inte så konstigt mot bakgrund av att han själv var tekniskt lagd och arbetade hos sin fader Knut Andersson (Körve-Knut) som drev Knut Anderssons Verkstäder, KAV, på Hamngatan.

Intill Gösta står då 17-årige Oscar Johansson som senare tog sig namnet Göthered och för övrigt är bror till Gottfrid Johansson. Näste man på fotot är Stig Aronsson som arbetade på kontoret, därefter kommer Nils Johansson, även han broder till Gottfrid som står närmast Nils. Längst ut till höger står kompanjonen Berwitz.

Tel. 1144

Begagnade Bilar och Bildelar

Motorer, Kylare, Däck.
Delar till de flesta bilmärken.
Last- o. Personvagnar ständigt
i lager till de billigaste priser

VÄNERSBORGS BILDELSLAGER

VÄNERSBORG.

Tel. 1144

Tel. 1144

Tel. 1144

Tel. 1144

Reklamkort för Vänersborgs Bildelslager som sålde såväl begagnade bildelar som kompletta bilar.

Ford-Eriksson sålde Ford

Erikssons Bilförsäljning drevs av direktör Fritiof Eriksson, även kallad Ford-Eriksson. Han hade börjat sin bilhandlarbana i Mellerud, en tid drivit en filial i Trollhättan och när lediga lokaler dök upp i Vänersborg etablerat sig på Tändsticksfabriken i de lägre husen som vetter mot Östra Vägen och som idag bl.a. har KomVux som hyresgäst. Erikssons Bilförsäljning AB var auktoriserad Ford-återförsäljare. För att få sälja Ford krävdes verkstad, det saknade Eriksson, men i stället anlätades grannen Carl Stålheim och hans företag Auto-Service som av Ford auktoriserats som reparatör. Sammantaget hade Eriksson tillgång till betydande resurser eftersom man i de egna lokalerna som hyresgäst hade Göteborgs-firman Carl Larssons Motorrenoveringar som etablerat en filial i Vänersborg.

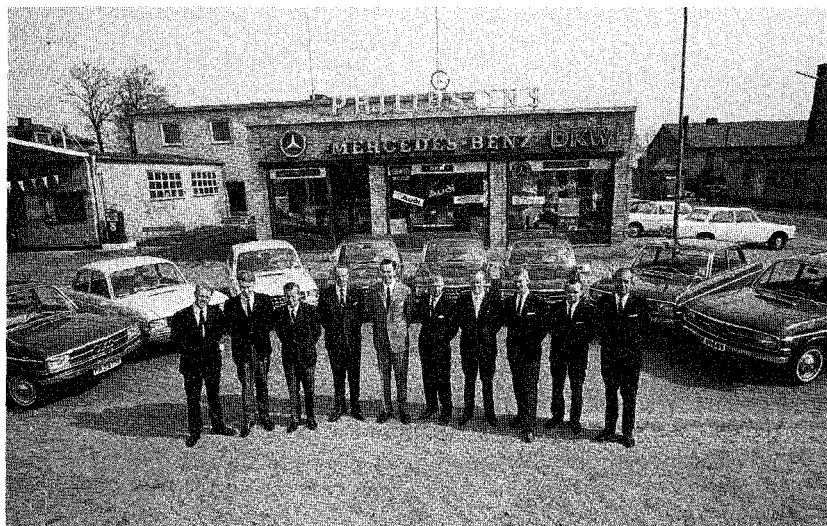
När Gunnar Höij 1939 flyttade in på sin nya anläggning på Vassbotten avvecklade han naturligtvis lastbilsverkstaden på tändsticksområdet. Året efter fick även de övriga hyresgästerna se sig om efter nya lokaler när Televerkstaden började flytta in på området. Men de kom inte så långt, de höll sig fortfarande kvar på Östra Vägen som på 40-talet utvecklades med den parallella lokalgatan som i många år var Vänersborgarnas bilgata.

Texaco på två ställen

Det var Vänersborgs-arkitekten Harry Andreasson som hade ritat Höijs nybygge och bara ett par år senare fick han även i uppgift att ta fram ritningar för Carl Stålheims nybygge på Östra Vägen. Ungefär samtidigt hade också Ford-Eriksson dragit sig snett över Östra Vägen och där byggt ett bilhandlarpalats som inte skämdes för sig. Några år in på 50-talet byggdes också en Texaco-mack alldeles intill Erikssons hus av Axel Lindberg som även drev en Texaco-mack i kurvan mittemot muséet, dvs alldeles intill vattentornet. Men den macken stod på arrenderad mark med arrende ett år i taget. Lindberg ville gardera sig och drev därför båda mackarna parallellt några år innan arrendeavtalet för macken vid vattentornet sas upp.

Ford-Erikssons anläggning har på senare år byggts om men den som minns fastighetens ursprungliga utseende kan ändå känna igen de ursprungliga dragen. Och i det långa verkstadsskeppet utefter Regementsgatan är det inte så länge sedan som det reparerades bilar. Några år in på 50-talet avvecklade Eriksson sin rörelse och fastigheten

övertogs av Philipsons Bil AB som nu fick en lämplig lokal för en filial i Vänersborg. Nu kunde Vänersborgarna även köpa sådana märken som Mercedes-Benz, DKW, Renault och SAAB. Ford-agenturen, å andra sidan, gick till Stålheims som dittills livnärt sig på div. amerikanska fabrikat som Chrysler, Plymouth och Fargo samt de engelska märkena Standard och Triumph. Dessutom hade man dragit en vinstlott när man fick agenturen för den lilla engelska Ferguson-traktron, i folkmun kallad Grälle, som snabbt blev ett vanligt inslag på mindre lantbruk. Albert Andersson gjorde sig känd som en av Stålheims duktigare försäljare.

Våren 1966 togs denna leveransbild när Philipsons levererade inte mindre än åtta körskolebilar till Ahlins Bilskola; samtliga är av det då återuppståndna tyska fabrikatet Audi. Det krävs lite fantasi för att känna igen fastigheten i hörnet Östra Vägen-Regementsgatan som från början byggts av Ford-Eriksson. Personerna på bilden är fr.v. Herman Karlsson, Göran Ahlin, Ebbe Carlsson, Lennart Ahlin, Karl-Erik Nilsson(platschef för Philipsons i Vänersborg), Carl-Eric Nilsson, Reinhold Högberg, Per-Arne Engström (säljare hos Philipsons), Stig-Alvar Önnäng och Sven Olsson.

Philipson sålde inte bara Mercedes

Mercedes var ju i en klass för sig men att Philipsons samtidigt sålde både SAAB och den tyska DKW innebar en inbördes konkurrens. Båda hade tvåtaktsmotorer och var såväl pris- som storleksmässigt jämförbara. Det här löstes genom att DKW såldes genom ett dotterbolag och i Vänersborg såldes de av AB Auto på Östergatan. Att SAAB såldes genom Philipsons hade sin särskilda historiska förklaring; "Bilkungen" Gunnar

V. Philipson hade redan 1947, två år innan den första SAAB:en tillverkades i Trollhättan, skrivit kontrakt på inte mindre än 8.000 bilar och dessutom bidragit till att finansiera SAAB:s biltillverkning genom att betala en del av köpesumman i förskott. Mot slutet av 50-talet började man dock inom SAAB så smått fundera på om det inte skulle vara bättre med en egen försäljningsorganisation som helt kunde ägna sig åt den egna bilen. Så blev det också.

Den 1 januari 1960 såldes SAAB inte längre genom Philipsons. I stället fick SAAB-spekulanterna bege sig till Kronogatan där det nya ANA-motor tagit över FIAT-handlaren Bertil Johanssons lokaler.

Hos Philipsons kunde Vänersborgarna i fortsättningen förutom Mercedes och DKW även köpa den franska SIMCA. Äldre Vänersborgare minns säkert den närmast legendariske Carl Munthe, lektor vid läroverket och en profil i staden. Genom sitt stora cykelintresse kallades han för "Calle

Trampa" men han hade också ett minst lika stort intresse för bilar. I många år och långt upp i hög ålder körde han Mercedes och han köpte flera öppna bilar av Philipsons, den sista bilen han ägde var emellertid en täckt Mercedes-Benz 220 SE.

Munthe köpte sina bilar hos Philipsons men servade dem hos A. Johan Larsson. Många historier finns om Munthe, om hans bilar och hans körsätt på äldre dagar.

Munthe var som sagt en stor cykelfantast och gav sig emellanåt ut på långturer. Men det kunde ibland hända att han blev trött och inte ville cykla hela den långa vägen tillbaka. Då gick han in på något ställe och ringde efter

Lennart Carlsson, t.h., tillsammans med en representant från Shell. Fotot togs i samband med att Lennart vunnit Shells tävling 1952.

taxi, ofta till Oskar Sjöo i Vänersborg, som kom efter en stund medförandes filter. Väl framme hjälptes de båda åt att plocka isär cykeln vars delar lindades in i filter och las in i bilen. Att lägga cykeln odelad i bagageluckan var inte att tänka på för den pedantiske Munthe.

Inte bara bilförsäljning

Östra Vägen var inte bara bilgatan för Vänersborgarna. Där tankade man också. Lennart Karlsson arbetade hos Axel Lindberg i Texaco-macken i Ford-Erikssons hus. Granström & Söner drev också en Shell-tapp på Östra Vägen, närmare bestämt i hörnet vid Regementsgatan. Byggnaden hade tidigare tillhört Vänerns Ångtvätt som i stället byggt nytt intill Stålheims. När arrendet 1950 blev ledigt hakade Lennart Karlsson på och öppnade eget. Det gick bra för honom eftersom han under åren hos Axel Lindberg med sitt trevliga sätt byggt upp ett stort kundnät som följde med till Shell. 1953 fick han första pris bland de 50 bästa Shell-återförsäljarna i Sverige. Sedan ett antal år tillbaka finns Våra Möbler på tomten där Shell-tappen en gång fanns.

Grannen Stålheims sålde inte bara bilar utan även Essos bensin. När Stålheims upphörde som bilföretag drevs macken vidare men nu av JET. Inledningsvis var konkurrensen hård mellan JET och Uno-X, idag Hydro. JET marknadsförde sig som prisledande, dvs Jet skulle alltid ligga minst 30 öre under alla andra. Det kunde Uno-X, som också var ett lågprisbolag, inte tolerera men fick efter några års kamp ge sig.

Reklambild för Lennart Karlsson och hans Shellanläggning på Östra Vägen.

Stålheims sålde Esso:s drivmedel. Kund hos Stålheims var Oscar Johansson, sedermera Göthered, vars Plymouth här tankas.

Lokalerna som Vänerns Ångtvätt uppfört alldeles intill Stålheims övertogs med tiden av GM-återförsäljaren Karlges. Huset med det runda taket, som idag rymmer en färgbutik och en matt- och golvlägningsfirma, användes inledningsvis som verkstadslokal medan försäljningen fanns kvar i hörnet Kronogatan-Hamngatan. Men i slutet av 60-talet övergav man lokalerna på Hamngatan och fick på så sätt samtliga funktioner på ett och samma ställe. Chef för Karlges var i många år Gunnar Lundin som i unga år börjat som kamrer och sedan drev företaget i egen regi fram till 1974 då det såldes.

Granströms drog vinstlott

Granne med Karlges var Granström & Söner som i likhet med Karlges fanns på två håll i staden. Båda fanns dels på var sin sida i gathörnet Kronogatan-Hamngatan, dels hade de tvingats etablera sig även på Östra Vägen eftersom det saknades utrymme för expansion inne i centrum. Granströms var i grund och botten en mekanisk verkstad med kopparslageri som en specialitet. Efter hand kom även bilreparationer med i bilden.

I slutet av andra världskriget, när freden allt mer närmade sig, började AB Scania-Vabis i Södertälje se över sin försäljningsorganisation. Företaget, som dittills mest tillverkat brandbilar och bussar, tänkte nu satsa mer på sina lastbilar och Karlges fick nu erbjudandet att bli Scania-Vabis representant i Vänersborg med omnejd; ett distrikt som dittills servats antingen från Göteborg eller Karlstad. Men Karlges tackade nej, de sålde hellre GM-produkten Chevrolet som också gjorde lastbilar. Budet gick i stället till Granströms som förståndigt nog tackade ja. Det innebar början till en fantastisk utveckling för Granströms som snart även sålde Volkswagen som Scania-Vabis importerade. Men lokalerna på Kronogatan var inte alls lämpliga för Scania-Vabis stora lastbilar varför man byggde nytt på Östra Vägen.

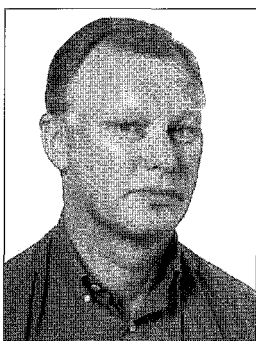
I hörnet Östra Vägen-Skyttegatan flyttade Herman Kreftings Släpvnagskopplingar in på 50-talet från den första adressen Södra Järnvägsgatan. Krefting arbetade först hos Ford-Eriksson men kom ihop sig med direktör Eriksson och sökte sig därför till Granströms där han blev lastbils-

När detta foto togs hade Karlges ännu inte flyttat till Östra Vägen helt och hållet. Bilförsäljningen låg då fortfarande kvar i hörnet av Hamngatan och Kronogatan.

försäljare. Det var också i kontakterna med åkarna som han såg behovet av en säker och funktionell släpvagnskoppling. Krefting startade eget och resten är historia, som det brukar heta.

Fortsätter vi österut passerar vi lokalerna som ett antal år hyste Görstigs Bil och strax intill, på tomten där sedan postterminalen byggdes, fanns Carl-Hermans Bil några år. Och på granntomten, där fanns den första bilprovningen mellan 1964 och 1972 då den nya anläggningen ute på Tenggrenstorp stod klar att tas i bruk.

Bengt Carlén är född 1947 och bosatt i Vänersborg sedan 1950. Efter studentexamen 1969 anställdes han vid länsstyrelsen. Hans intresse för motorfordon och journalistik fick honom att 1992 lämna länsstyrelsen och i stället satsa på en karriär som frilansskribent. Förutom kontinuerlig medverkan i ett flertal inhemska och utländska motortidningar har han även gett ut ett antal böcker; bl. a. boken om Vänersborgs Lastbils-central som gavs ut till centralens 50-årsjubileum 1994. Ledamot i Gillets årsskriftsnämnd.

Vänersborg i minne

Bengt K. Å. Johansson

För en boråsare låg Vänersborg långt bort. Visst, man hade under åren sänt in ett och annat papper till Vänersborg och landstingsmötena refererades i Borås Tidning och Västgöta-Demokraten. En tidig skolresa hade gått norrut i länet, till Trollhättefallen och till Håverud. Då hade man farit igenom Vänersborg. En semesterresa – på motorcykeln, den gamla Saroléan- hade gått till Norge, över Dalsland och Kornsjö. Då hade man fått vänta för broöppning inne i Vänersborg, kom jag ihåg. Och visst, som statsråd reste jag flitigt och hade varit också i Vänersborg, bl.a. om planerna på ett nytt polishus. Men det var oftast hastig ankomst och snabb avfärd och en stad lärde man inte känna vid sådana besök.

Så för mig var Vänersborg rätt okänt när jag utsågs till landshövding hösten 91. Vad visste jag? Jo, det var residensstaden i Älvsborgs län. Och Birger Sjöberg hade skrivit sina visor om Vänersborg, Fridas stad. Det var Sveriges föreningsstättaste stad, det hade jag läste i en utredning där man kartlagt föreningslivets karaktär och livskraft i landet. Men så mycket mer var det nog inte. Jo kanske att jag också kände till att Arne Andersson, Gunder Häggs ständige medtävlare, bodde i Vänersborg. Liksom att en boråsare, elfsborgaren Knut Johansson, hade engagerats för att lyfta fotbollen i Vänersborg. Jag var ju mycket idrottsintresserad. Fotbollen var väl nu ingen höjdare i stan medan bandyn var i hög grad levande. Det visste jag.

Mitt allra första besök som nyutnämnd hövding gav lustkänslor. Från flygplatsen togs jag av Hans Åkerlund, det utmärkta och erfarna länsrådet, till Rånnum för lunch. Med var också Hans Lindskog, landshövdingens stabschef, presschef och allt i allo. En härlig lunch, som Birger Sjöberg skulle ha beskrivit i smakfulla toner om han hade kunnat vara med. Och så fick jag mina första föredragningar om länet och Länsstyrelsen. Jag kunde inte ha fått en bättre introduktion till mitt nya liv.

För ett nytt liv var det. Jag tvekade aldrig om jobbet. Som civilminister hade jag och regeringen utsett många landshövdingar. Åtskilliga hade jag haft nöjet att besöka och se hur dom hade det. Dom hade det bra. De allra flesta var också bra landshövdingar. Jag visste att det var ett uppdrag som jag själv skulle gilla. Man hade mycket med kommunerna att göra och jag hade ju varit kommunminister i några år. Man hade också mycket med näringslivet att göra, frågor som jag var starkt engagerad i under mina år som statssekreterare och statsråd i finansdepartementet. Och framför allt, det gav möjligheter till, ja krävde, omfattande kontakter med människor runt om i länet. Och det visste jag var någonting jag var bra på. Jag är en nyfiken natur som tycker om att träffa nya människor och söka upp nya miljöer. Det skulle nog bli bra.

Det var Vänersborg som var min nya hemort. Där skulle jag leva och bo. Men så enkelt var det inte. Hustru Sonja jobbade på ABF i Stockholm. Skulle hon hitta ett nytt jobb i Vänersborg? Ville hon över huvud taget flytta med? Att hänga upp hela sin tillvaro på att vara landshövdingska det ville hon inte, det visste jag. Att bo kvar i Stockholm och veckopendla det lockade mig verkligen inte. Som landshövding skulle man bo i sitt län och leva i sitt län helt och fullt, det kände jag väldigt starkt. Sonja måste med. Nåväl, det ordnade sig med den saken så småningom. Sonja var socionom och Vänersborg behövde socialsekreterare. Där började hon jobba samtidigt som hon skötte om allt det andra som hon ansvarade för eller blev inblandad i.

Det var något väldigt speciellt det som skedde. Staden Vänersborg och dess medborgare slöt mig och Sonja till sina hjärtan. Helt och fullt. Visst, att vara landshövding och landshövdingska i residensstaden Vänersborg gav förstås status. Man blev ju snabbt känd och officiellt väl mottagen. Men det var någonting mer. Vi blev mottagna som vänersborgare, som två av stadens inbyggare och medborgare. Det officiella fanns där men bakom det fanns i Vänersborg människor som man blev vänner med och som man hade mycket roligt tillsammans med. Det fanns en värme i staden, en närhet som man blev innesluten i. Närhelst man gick ut i något ärende på Kungs- och Drottninggatorna eller på Edsgatan så mötte man bekanta, människor man lärt känna. Man kände sig hemma. En behändig stad, allt fanns nära intill. Varuhus och butiker, bank och bibliotek, systembolag och apotek. Och så Knutssons Antik, ett vattenhåll i tillvaron med sina sköna ting.

Självklart kunde jag inte låta bli att intressera mig för lokalpolitiken. Så här var det när jag kom ny till Vänersborg , enligt vad jag själv skrivit i boken Älvsborgs län – historia i gränsbygd (1997):

”Jag hade förvisso hört talas om antagonism sedan gammalt mellan Vänersborg och Trollhättan, mellan den borgerligt präglade residensstaden och den snabbväxande industristaden. Striden om var sjukhuset i norra Älvsborg skulle ligga hade ju lett till att det inte fick hamna i någon av städerna utan i stället i skogen, mitt emellan. När jag kom gick striden het om flygplatsen, den man hade finansierat tillsammans men där valresultatet i Vänersborg lett till att staden ville hoppa av samarbetet. Beslut om det togs i fullmäktige. Jag insåg vilken strategiskt viktig fråga det var för samarbetet i Fyrstad och lyckades förmå S Gunnar och S Anders, fullmäktige- resp. styrelseordförande i kommunen att kalla samman ett fullmäktige där beslutet revs upp. Man fattade ett nytt, konstruktivt beslut och samarbetet fortsatte.

Det var strongly gjort av de båda S-en. Det kom att betyda mycket för utvecklingen i Fyrstad. I stället för fortsatta stridigheter blev det inledningen till ett allt intensivare samarbete. Det särskilda Fyrstadskansliet förstärktes för att driva gemensamma frågor och när vi sedan lyckades få Fyrstad som ett av EU:s målområden så tog samarbetet mer konkreta former. Det finns nu en insikt om att det är när Fyrstad framträder som en enhet, en stadsregion, som det framstår som ett attraktivt lokaliseringsalternativ. Man blir starka tillsammans.”

Mer än så lade jag mig inte i lokalpolitiken. Mycket vatten har runnit ner i Göta älv sedan dess men huvudkonceptet har fungerat. Fyrstadssamarbetet har levt vidare och haft ett vitalt eget kansli som motor. Samarbetet har förvisso utsatts för påfrestningar. Kärvt har det varit om högskolans placering och vad den skall kallas. Och hela regionen skakas förstås av osäkerheten kring SAAB:s framtid. Men ändå, mycket har åstadkommits tillsammans, inte minst när det gäller vägar och järnvägar. När man nu går över i en ny formering, FyrBoDal, kan det nog tolkas som att man gjort samma erfarenheter i norra Bohuslän och Dalsland. Samarbete behövs om man skall kunna hävda sina intressen. Och Västra Götalandsregionen är stor, där behövs samarbete och samverkan, om man skall väga tillräckligt tungt.

Länsstyrelsen var min arbetsplats. Jag fick ju så småningom klart för mig den strid som hade föregått byggandet av det komplex för statlig verksamhet som låg nere vid kanalen. Ett modernt förvaltningshus för

länsstyrelse, kronofogdemyndighet, skatteförvaltning och tingsrätt/länsrätt, rätt vackert och väl fungerande. Men man hade behövt riva Strömmerska fastigheten, ett av de större handelshusen i Vänersborg för bygget och det hade utlöst en stor strid. Det förstod jag. Man ger sig inte ostraffat på kulturhus, särskilt inte i Vänersborg.

Och kulturhus fanns det gott om i Vänersborg. Forstena gård och Rånnums herrgårdsbyggnad borta i Vargön, det av Birger Sjöberg besjungna gamla fängelset, poetens uteservering, kyrkan, järnvägsstationen och det gamla apoteket. Och förstås de stora kasernerna som hade inrymt Västgöta-Dals regemente. SGunnar Pettersson kunde sin stad och dess byggnader och historia som ingen annan. Han anordnade en helt exklusiv, privat stadsvandring för Sonja och mig. Det tog en hel kväll, mitt i den vackra vårgrönskan. Det var inte konstigt att man fick en känsla för staden efter det.

Industrihistoria har alltid intresserat mig. Att det funnits en skofabrik i Vänersborg hade jag känt till eftersom det i Borås fanns en butik för Vänersborgs-Skodon. Men att det varit Sveriges största skofabrik det hade gått mig förbi, Örebro var ju ändå Sveriges skocentrum. Att det varit en stor anläggning det kunde man fortfarande se, fabriksbyggnaderna fanns ju kvar, nu med annan verksamhet, bl.a. Televerkstäder. Tändsticksfabriken i Vänersborg hade jag inte känt till. Nu fick jag försöka föreställa mig var de anläggningarna legat, kvar var ju bara den kaj där inskeppning och utskeppning hade ägt rum. Nu var det hamn för vänersborgarnas nöjesbåtar.

Industrianläggningarna i Vargön kände jag till. Jag hade själv använt mig av Vargön Alloys som ett paradexempel på vad man kunde åstadkomma i fråga om luftrening. Nu fick jag tillfälle besöka både Vargön Alloys och Holmens Bruk, energimässigt i symbios med varandra, men så hade de ju också en gemensam historia att se tillbaka på. Besjälade ledningar fanns på båda anläggningarna med Ingemar Widell på smältverket och Stig Brattstig på bruket. Rånnum hade jag först hört talas om men nu fick jag det insatt i ett kulturhistoriskt sammanhang. På köpet fick jag då alla historier om björnjägaren Lloyd och hans son, upptäcktsresanden Charles John Andersson.

Ja, det fanns mycket att upptäcka i Vänersborg för en vetgirig nyinflyttad. Byggnader och anläggningar bar ju vittnesbörd om skeenden och

verksamheter som var delar av Vänersborgs historia. Arbetareföreningens gamla byggnad från sent 1800-tal, sedan länge biograf och utställningslokal, bar ju i sig vittnesbörd om de tidiga föreläsningssällskapen, de som föregick de stora folkrörelserna. Stridigheterna kring stadshotellet som blivit Folkets Hus och finansiering av den fantastiska Folkparken, var utmärkta illustrationer av de tidsskeden och spänningsförhållanden som rått i Vänersborg, borgerlighet mot arbetare. Rester av det fanns kvar även om man i kommunen samarbetade väl i de flesta frågor.

Jag hade ju de allra bästa introduktörer och lärare vad gäller Vänersborgs kulturarv. Min länsantikvarie Bo Åkerström, en mycket bildad och kunnig man, berättade t.ex. vilken pärla vårt lilla garage var. Där ställde man in landshövdingebilen om kvällarna, ingenting anmärkningsvärt med det. Men tittade man lite närmre så fann man att garaget i själva verket var det gamla stallet för landshövdingens två hästar, som nu fick rymma de 180 hästkrafter som SAAB-en kunde skryta med. Höskullen fanns fortfarande kvar även om krubborna försvunnit. Ytterst få av sådana små komplementbyggnader fanns numera kvar inne i staden, berättade Bo Å. Desto viktigare att man inte känslolöst rev bort dem när de kanske inte längre var det kommersiellt mest fördelaktiga alternativet.

Känslolöst var det, tyckte jag, när jag i ELA en morgon kunde läsa att man rivit det lilla kapell inne i Vargön, som hade uppförts som en hyllning till Levi Pethrus. Som ung hade Levi Pettersson arbetat på skofabriken inne i Vänersborg, hade jag läst. Jag kände förstås till Levi Pethrus, men inte att han kom från Vargön, förrän jag upptäckte den lilla minnestavla över honom som finns i backen upp till Halleberg. Min faster var starkt religiös och pingstvän och hon drev en söndagsskola i farfars hus inne i Borås. För henne var Tabernaklet i Borås hennes andra hem och Levi Pethrus en gud. Ja, Levi Pethrus var förvisso en märklig man och en stor ledare, det förstår man om inte förr när man läser P O Enqvists bok om honom, Levis resa. Och då river man inte ett kapell som förärats honom på hans födelseort så där utan vidare eftertanke. Tycker jag.

Kulturarv är viktigt i en tid av stora förändringar. Vi behöver några hållpunkter i vår dagliga tillvaro, i staden, på samma sätt som jag tycker man bör ta reda på sitt ursprung och känna till sina rötter. Rycks dom upp kan man ju inte plantera dom tillbaka. Vad är människan annat än en flugskit i universum, skrev Jan Fridegård i sin självbiografiska roman

Lars Hård. Visst, men just därför måste vi försöka få perspektiv på vår egen tillvaro och göra den påtaglig. Ett sätt är att placera in sig i ett skeende, intill de generationer som föregått oss.

Jag har en dröm, som jag väl inte någonsin får se förverkligad. Den är att alla människor skulle se det som en medborgerlig plikt att skriva ned eller tala in huvuddragen av sin egen levnad, senast i samband med sin pensionering. Ett exemplar av dokumentet eller bandet skulle finnas i släkten, ett annat skulle finnas i ett hembygdsarkiv och ett tredje i ett riksarkiv. Vissa initiativ i den riktningen har tagits. En dag i Sverige-projektet var ett sådant och Nordiska Museet har låtit människor i skilda åldrar och miljöer teckna ned själva vardagslivet, det som man ofta glömmer bort att dokumentera. Men det behövs. Förändringarna går ju så snabbt att vi behöver skildra för våra efterkommande "hur det var". En sådan medborgerlig uppgift kunde vara ett sätt. Och många människor gör det. Släktforskningen har blivit en viktig sysselsättning för många, möjlig som den är ganska långt tillbaka i tiden tack vare de svenska kyrkböckerna.

Bland de upplevelser och evenemang man fick vara med om under dessa år i Vänersborg var stadens 350-årsjubileum en höjdare. Hela staden hade snyggats upp, hus, planteringar, gator.

Det var festligheter, evenemang och utställningar av alla de slag. Staden gav en särskild galamiddag i Folkets Hus stora sal. Bo Knutsson hade lyckats få en lysande samling av glas och glaskonstnärer att prägla stan, 7-8 parallella utställningar med svenska och utländska konstnärer och deras spännande, moderna glas. Vi vänersborgare glömmer nog inte den fantastiska stämning som hade byggts upp i Arbetareföreningens sal av Kjell Engman med hans shamaninspirerade glaskollektion och inte heller de japanska glasskulpturer av bl.a. Yamani som visades.

Kungaparets besök i staden på själva nationaldagen den 6 juni kronan var förstås kronan på verket. Strålande sol, fladdrande fanor och torget fyllt av flaggviftande skolbarn och vanliga vänersborgare. Så var det förstås kungalunch på residenset. Det var ett pyssel och knåp att göra i ordning den gästlistan och få ihop placeringen. Det krävdes en person med den kapacitet och sociala förmåga som Maud Rudqvist, landshövdingens sekreterare, hade för att få det till att gå ihop. Jag hade vid lunchen anledning att utbringa en skål inte bara för kungen, det hör till, utan också för min hustru Sonja som fyllde år just denna dag. Och

kungen fyllde i med att utbringa ett leve för henne. Ytterst ovanligt, framhöll hovdignitärerna.

IFK Vänersborg. Stadens idrottsliga stolthet. Jag hade själv spelat bandy hemma i Sandared i yngre dagar, liksom fotboll under sommarhalvåret. Självfallet började man gå och titta på IFK:s matcher. Att ekonomin inte var så lysande upptäckte jag när jag tillfrågades om att bli vice ordförande i klubben. Jag tackade förstås ja. Föreningen rullade ett stort underskott framför sig så det gällde att inte förköpa sig på nya, dyra spelare. Underskottet skulle amorteras bort på några år men man fick ju inte riskera att under tiden ramla ur elitseriesystemet. Det var en balansgång. Men det fanns i föreningen ett stort antal engagerade ledare som också hade förmågan att gå denna smala stig, Jan Fager på Länsförsäkringar, advokaten Lars Boberg, den idoge sekreteraren Bosse Johansson, m.fl. Det var lärorikt att vara med om detta. Jag har alltid levt med idrotten och är en sådan som kastar sig över idrottssidorna på måndagsmorgonen. Jag mår dåligt när IFK Vänersborg eller Elfsborg förlorar sina matcher. Och det händer ju tyvärr ibland.

Lärorikt var det också att hoppa in som ordförande i Sparbanken Väst. Finanskrisen hade slagit till och det gällde att klara ut hur man skulle hantera alla nödlidande lån. Sparbanken Väst var en av de banker som var allra värst ute, särskilt vilt och vårdslöst hade det gått till vid bankens kontor i Göteborg. Dessvärre visade det sig att det inte bara rörde sig om stora förluster utan också om rena bedrägerier. Så vi fick lägga ned tid och advokatkostnader i stor skala för att reda ut det hela. Det slutade med ett antal polisanmälningar och i en uppmärksammat rättegång blev det också fällande domar, de enda tror jag i samband med bankkrisen. Det borde varit fler. Banken gjorde stora förluster som fick täckas upp av andra sparbanker i Sverige. Ja, det hela var en eklut som hela bankväsendet fick ta sig igenom, i stor utsträckning med hjälp av staten. Vi får hoppas att vi lärt läxan och att bankerna framöver avstår från att finansiera fastighetsspekulation av detta slag. Ett land behöver ett väl fungerande bankväsende.

Sex år är den period en landshövding förordnas på. Den senare delen av min ämbetsperiod sammanföll med ett omfattande utredningsarbete om hur en framtida länsorganisation och regional förtroendemannaorganisation skulle utformas. Själv ombads jag utreda hur en länsorganisation i Västra Götaland skulle organiseras, om nu en samman-

läggning skulle komma till stånd. Att det då fanns starka skäl att lägga samman Älvsborgs län och Göteborgs och Bohus län var inte svårt att se. Sjuhäradsbygden har nära till Göteborg. Delar av Älvsborgs län, fr.a. Lerum och Ale kommuner, var ju redan delar i ett Stor-Göteborg och hela norra Älvsborg hade nära geografi och förbindelser med Bohuslän. Trollhättan-Vänersborg hade ett nära samarbete över länsgränsen med Uddevalla-Lysekil, Fyrstad.

Svårare var det att finna argument för att göra ett storlän som också innefattade Skaraborg. Skaraborg hade en egen identitet och för kommunerna i norra och östra Skaraborg var det ett betydande avstånd till Göteborg, både geografiskt och mentalt. Men politikerna i Älvsborg ville ha den större regionen och det större länet. I en tvålänslösning skulle Göteborg bli helt dominerande, i en trelänslösning skulle det bli mer balans mellan storstad och regionen i övrigt. Att jag sedan, i mina bedömningar, inte alls fann det självklart att Göteborg skulle bli residensstad i det nya länet föll inte i god jord nere i Göteborg. För att uttrycka det milt.

Hur det sedan blev det vet vi. Det blev ett stort län och en stor region i Västra Götaland, även om nu ett par skaraborgskommuner valde att vilja tillhöra Jönköpings län. Men utredningsarbetet och argumentationen hade haft verkan. Jag tror knappast att Vänersborg hade kommit att upphöjas till regionhuvudstad och jag tror heller inte att den decentraliserade länsorganisation som växte fram hade blivit verklighet om det inte funnits röster mot en total koncentration till Göteborg. Nu verkar både den nya regionen och det nya länet ha satt sig och fungera relativt väl.

Så residenset i Vänersborg blev inte tomt. Landshövdingen flyttade ut men regionens politiska ledning flyttade in. I stället för en landshövding sitter där nu 17 regionråd. För Vänersborg var det kanske inte så dåligt byte, när allt kommer omkring. Men länet försvann efter 350 år. Det hade ju tillkommit för att bilda en försvarsgördel kring Göteborg, Sveriges port västerut under ständiga fejder. Nu behövdes inte det längre liksom inte heller Älvsborgs regemente i Borås. Det är inte mycket att sörja över, freden och de snabba kommunikationerna kan vi i stället alla glädjas åt. Och snart får nog hela Sverige en förändrad regional struktur, när nu Västra Götaland och Skåne har fått det.

Ett härligt avslutningskalas blev det när den siste landshövdingen i Vänersborg skulle ge sig av. Siste landshövdingen i Älvsborgs län, dvs jag, var förresten på mödernet släkt med den förste, Johan Henriksson Rytter, som 1634-39 var landshövding i "Älvsborgs län och på Dal". Så det var en cirkel som slöts. På det avskedsparty som ägde rum i residenset så tömdes allt som blivit kvar i den gamla vinkällaren. Medarbetarna på länsstyrelsen, nu med Göran Enander i spetsen, hade gjort en särskild minnestidning och det talades, sjöngs och dansades.

Och vänersborgarna, staden och alla vännerna, ställde också till med en storartad fest för landshövdingeparet. Festföreställning och show på teatern i en nyskriven revy med sketcher och kupletter. Vilka artister och glädjespridare det finns i Vänersborg! Dom som uppträdde den här minnesvärda kvällen var fullblodiga proffs, även om de i den dagliga professionen har vanliga civila yrken. En och annan minnesbild blev det förstås, men huvudtemat var att blicka framåt. En epok, Vänersborg som residensstad var slut, en ny, som regionhuvudstad tog sin början

Och avtackade blev vi sannerligen också vid den lilla mottagning som anordnades inför flytten. Kontaktytorna hade ju varit många och vännerna ännu fler. Så det blev många minnesgåvor. Det blev fr.a. en storslagen penningfond som skulle användas för att stipendiera konst och konsthantverk i Älvsborg län. Och så en gåva från Vänersborgs Söners Gille, ett smalt, högt, vackert litet skåp i ädelträ, med en syrsa på ett grässtrå i intarsia på framsidan. Ett underbart vackert arbete som uppskattades av en snickarson från Sandared. Det upptar nu en hedersplats i vår bostad i Stockholm.

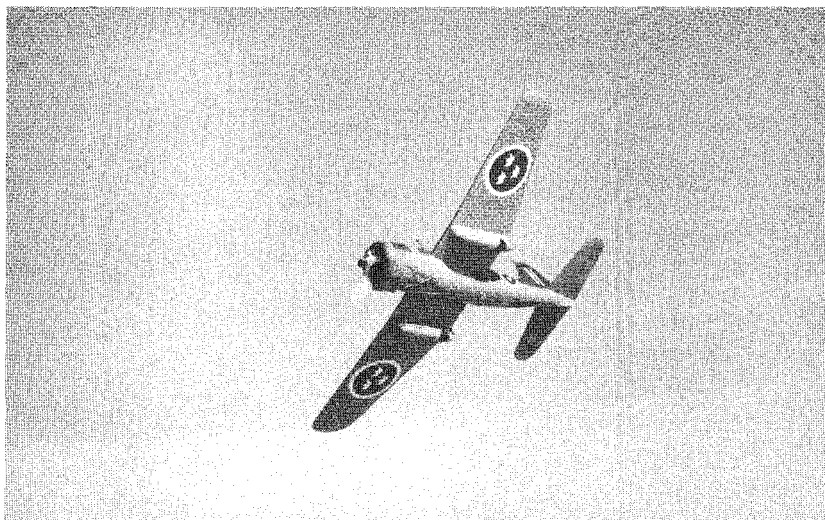
Vänersborg och vänersborgarna glömmet vi inte.

Bengt K. Å. Johansson, född i Sandared 1937. Studentexamen i Borås 1955. Fil. mag. i Göteborg. Historielärare. Handsekreterare hos statsministern Tage Erlander 1963-66. Budgetsekreterare på finansdepartementet (hos Gunnar Sträng) och arbetsmarknadsdepartementet. Kanslichef i Riksdagens finansutskott 1976-82. Statssekreterare i finansdepartementet (hos Kjell-Olof Feldt) 1982-85. Statsråd i finansdepartementet med ansvar för löner, konsumentfrågor och offentlig sektor 1985-88. Civilminister 1988-91. Landshövding i Älvsborgs län 1991-97. Ambassadör för frågor om sysselsättning och arbetsliv 1997-2003. Har varit ordförande i en rad offentliga utredningar. F.n. bl.a. ordförande i Riksan tikvarie ämbetet.

Frivillig luftbevakare under VK 2 – ett sommarlovsminne

av Folke P Sandahl

När andra världskriget alltså pågick, Hitler levde och Norge var ockuperat, tog jag på mig kronans kläder för första gången. Jag var femton år, hade sommarlov och ville göra som min scoutpatrulledare och gode kamrat Tarzan gjort tidigare: bli ”frivillig luftbevakare”. Året var 1944 i beredskapens Vänersborg. (Notnumren hänvisar till litteraturlistan i artikelns slut.)

Luftbevakningen tillhörde armén vid denna tid, så min första kronklädsel blev arméuniform m/39, gråbrungrön med infanterimärke på kragen och ”Fo 34” i plåt på axlarna. Fo 34, Uddevalla försvarsområde, var en del av III. militärområdet, ett av landets då sju, med stab i Skövde (1). Luftbevakningsstationerna, ls, hölls organisatoriskt samman i kompanier;

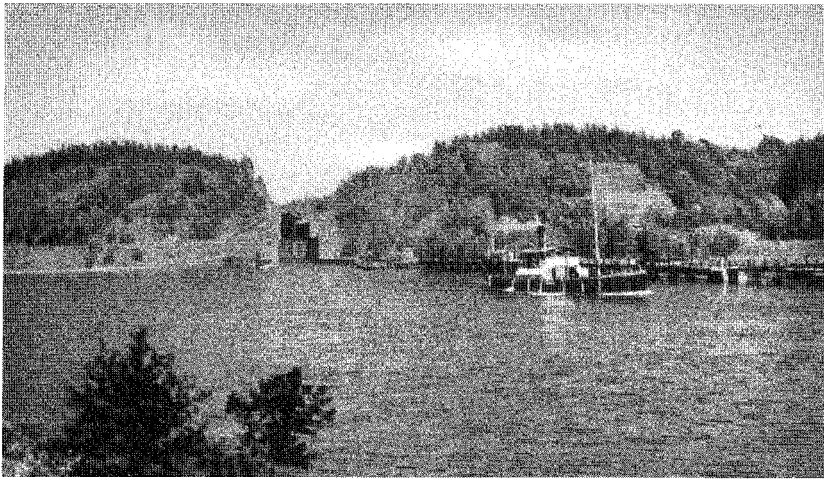
mitt var 92. luftbevakningskompaniet. Själv var jag ”frivillige 728” och kom att placeras någonstans i Sverige. ”En svensk tiger” var motto för alla som hade det minsta med vårt militära försvar att göra och att röja var man var placerad i riket var brottsligt. Adressen utgjordes av ett fältpostnummer, brev befordrades i speciella fältpostkuvert, fienden skulle inte veta vare sig vart eller varifrån.

Jag var stolt över min uniform: den representerade högstatus dessa år. ”Gud och soldaten vördar vi, när i tider av fara de står oss bi.”, noterade en brittisk skald på 1600-talet (2). Hans tillägg är också träffande: ”När faran är borta och fyllda blir faten, då glömmar vi Gud och föraktar soldaten.” Men nu var det första ledet som gällde. Viktigt för mig var också att jag fick göra patriotiskt bruk av min färdighet i flygplanidentifiering. Sedan barnsben var jag lidelsefullt fångslad av flygmaskiner. Allers Familjejournal hade skickat ut ett album, ”Fart” hette det, och i det var det meningen att man skulle klistra in färgbilder av flygplan, en ny bild för varje nytt nummer av tidningen. Så gjorde jag vecka för vecka i vårt hem ovanpå pappas mejeri i Åsteboborg, två mil norr om Vänersborg. Jag var sex år.

Sedan ”Fart” anlänt var vägskrapor och ånglok ett passerat stadium i min utveckling. Jag vurmade för flygplan och min mottaglighet var enorm. Tidningsbilder av flygplan avkände jag ögonblickligen med hög upplösning; minsta lilla avgasrör som skilde en version från en annan registrerades automatiskt av min omätligt giriga själ. Aldrig någonsin i hela mitt liv har jag varit så duktig i någonting som i flygplanidentifiering under barndoms- och tidiga tonåren. Hade jag ägnat skolarbetet ens hälften så stor uppmärksamhet skulle jag ha kommit långt i livet.

Utbildning till luftbevakare

Sommaren som luftbevakare skrev jag en uppsats om i anslutning till tjänstgöringen, det är den jag stöder mig på här. De tio första dagarna av de två månaderna i rikets tjänst gick åt för utbildning. Den skedde i ett läger nära slussarna i Trollhättan; vi tvättade oss i Göta älv varje morgon. Vi var 63 grabbar, de flesta från Göteborg. Arbetsdagen var lång, från kl 0700, då vi redan skulle ha klarat av morgontoalet, frukost och iordningställande av förläggningen (= ”förläggningstält 20”) och ända till kl 1930 eller 2000. Men det var sommar, vi var unga och nattmörkret kort.

Trollhätte slussar på 1940-talet. Vi luftbevakningselever tvättade oss varje morgon vid bryggan till höger.

Programmet upptog exercis, rapportkunskap, höjdbestämning (ett flygplan flög på olika höjder och vingtippade i det ögonblick vi skulle avgöra dess höjd), skjutning med gevär modell/1896, kartläsning, ls-tjänst (ls = luftbevakningsstation). "Riktning - Antal - Kurs - Nationalitet - Höjd - Verksamhet" var rubrikorden för de kodsiffror som skulle rapporteras in per telefon och den ramsan har därefter följt mig genom livet, avdelning värdelöst vetande. Major Callander var luftbevakningschef biträdd av kapten Bertilsson, båda väl ovanför synranden.

Nere hos oss var sergeant Bergman lägerchef, furir Behre skolchef och så fanns det på lägerplatsen ytterligare tre furirer och två korpraler. Egentlig fritid saknades, chanserna för egna hyss var små. Även korpraler kunde under beredskapsåren i det civila vara män i staten med mognad och pondus, ha en air av makt och myndighet. Furir Behre, ännu högre i hierarkin, var en sträv herre med läderansikte och kraftigt underbett, hjulbent och fyrkantig till formatet, van att handskas med ungdomar, gymnastiklärare i Göteborg i det civila. Oåtkomligt saklig, sträng och rättvis.

Inryckningen hade skett en måndag och efter en sprängfylld första vecka studiebesökte vi på söndagen ett luftvärnsbatteri, gick på mäsas i Västra Tunhems kyrka samt spelade en fotbollsmatch mot inkallade, äldre värnpliktiga, som vann: de var större och grövre än vi. Torsdagen därefter

var utbildningsdelen slut och vi åkte hem för att vara lediga summa en dag: midsommarafton. Midsommardagens morgon tog jag enligt order tåget 0728 från Vänersborg till en anhalt någonstans långt bort för vidare transport med militärbil. Det vimlade av militärbilar på vägarna dessa år. Min uppsats: ”Vid målet, vår ls, tog en fänrik Fredriksson emot oss och satte oss in i förhållandena. Personlig utrustning (gevär, ammunitionsbälte mm) delades ut av en gammal, gråhårig furir som hette Fransson. Båda dessa lämnade ls:en på em. Lschef Ernströms första uppgift blev att avdela spanare och poster samt göra upp ett vaktschema.” Tjänsten började omedelbart.

Luftbevakningsstation 581 19G

Vår styrka var elva man stor, lika många som de inkallade i övre värnpliktsåldern vi avlöste. Ernström var skolpojke som vi andra, men hade varit med tidigare och befunnen vuxen nog att vara chef för ett gäng tonårsgrabbar i obygdan med den ytterst seriösa uppgiften att rapportera flygverksamhet. Spaningsradar fanns inte ännu: inköptes och började användas försöksvis i liten skala just 1944 (3), så bilden av hur det såg ut i luften över vårt land byggdes upp av rapporter från luftbevakningsstationerna.

Rapporterna översattes till små skyltbärande klossar av lottor med långa rakor med vilka de sedan plottade ut dem på ett stort bord, en jättekarta i ett skyddsrum någonstans. Runt bordet satt beslutsfattare grupperade och begrundade vad de såg. På detta underlag beslöt de om flyglarm i tätorter, luftvärnsberedskap, insats av jaktflyg, flygtrafikdirigering mm (4). Hotet från luften var en realitet i varje minut dygnet runt och det här presentationssättet hade vi lärt av britterna, som praktiserat det under Slaget om Storbritannien 1940. ”Aldrig har så många haft så få att tacka för så mycket” sa Churchill (1874-1965) om de brittiska jaktflygarna, som i sina Hurricanes och Spitfires bröt av Hitlers (1889-1945) spjutspets mot Storbritannien, Görings (1893-1946) Luftwaffe (5).

Efter några dagar fick Ernström blindtarmsinflammation och försvann. Hans ställföreträdare Lennart Dahlén gick in i stället och Lennart Hellwer med förflutet i landstormspojkarna blev ny ställföreträdare. I Tyskland skall dessa sommarkvar 1944 en amerikansk patrull under otroliga vedermödor ha letat efter en viss soldat, om man får tro en minnesvärd film av Steven Spielberg med Tom Hanks: ”Rädda menige Ryan” (6). Den stora invasionen via Normandie var inledd veckan före vår inryck-

ning (Spielberg-filmen inleds också så) och det började bli motigt på allvar för Adolf Hitler och hans anhang. Men med Ardenneroffensiven (7) kring årsskiftet 44/45 rörde han fortsatt farlighet och hur det skulle gå att oskadliggöra hans med tiden alltmer desperata trupper runt omkring oss visste ingen. Vår luftbevakningsstation låg fem mil från gränsen till Norge, varifrån det utgått härjningar förr, till exempel 1675-1679, då danske fältherren Ulrik Frederik Gyldenlöwe (1638-1704) bland annat intagit och bränt Vänersborg ("Gyldenlöwe-fejden") (8). Nu var det inte danskar-normän som hotade utan den stora världsbranden runt våra knutar: vi var bokstavligen omringade av krig, det andra världskriget 1939-45.

Vår förläggning var en ensligt belägen, utrymd och förfallen gammal herrgård. Maten lagades av en fru Bergström som kom från ingenstans när det var dags. Ingredienserna kom från Kronan i en låda varje tisdag. Kl 0800 var det gröt, kl 1200 fick vi kaffe och spisbröd, kl 1430 åt vi

middag och kl 1800 drack vi kakao ur kronans präktiga, vita porslinsmuggar med tre kronor på. Så vi hade det rätt bra ordnat. Men vårt luftbevakningstorn, som vi skulle avspaña luft-rummet från, låg en kilometer bort och stigen dit var brant, hal, stenig och korsad av barrträds ytliggande rötter. Tornet var 16 meter högt och låg på ett berg, varifrån man hade en national-romantisk utsikt.

Vårt torn var 16 m högt.

Bilder från tjänsten

Nu direkt ur min uppsats. "Det är 'någonstans i Sverige'. Från en förläggning för luftbevakare hörs snarkningar ut i den stilla sommarnatten till den ensamme posten, som går av och an utanför det öppna fönstret. Han har hjälm på huvudet och gevär med bajonett på, laddat med ett löst

och fem skarpa skott. Så skall det vara vid högsta beredskap enligt kompaniordern på anslagstavlan. Kanske stannar han till ibland för att lyssna - var det inte flygmotorbullen som hördes?- men nästan alltid kan han ganska snart återuppta sin vandring. I tankarna går han igenom instruktionen för flygspanare på post. 'Visar någon obehörig ansats att gå in på området ropas HALT en gång. Om den anropade inte stannar ropas HALT, ANNARS SKJUTER JAG! Stannar han ej trots detta avlossas det lösa skottet utan siktning och därefter ett skarpt skott mot den anropades ben.'

Ser inte ut att bli nå't flyg tänker posten och gäspar, det är bara en halvtimme kvar till tre. Klockan 0300 skall han avlösas. Det ljusnar vid horisonten, fåglarna stiger upp och klarar strupen. Luften är alldeles stilla och fylld av de ljuvaste dofter från hägg och syrén eller vad det nu är som juninatten bjuder ur vegetationen runt en gammal herrgård. Men det märker inte posten. Han är för sömnig. Han har gått här fram och tillbaka, halvsovande, ända sedan midnatt...

Plötsligt lystrar han till...: FLYG-MOTORBULLER! 'Flyg!' skriker han till telefonposten innanför det öppna fönstret och får i hast fram ett rapportblock ur fickan. Telefonposten som suttit och tuggat spisbröd för att hålla sig vaken, rycker till som stungen av en geting. 'Luft lc', ropar han i luren, sedan han vevat. 'Luft' är förkortning för luftförsvarssamtal, vilket bryter alla andra samtal, till och med statsilsamtal. (Vilka befogenheter för en femton-åring! Sentida anm.) 'Lc' är förkortning för luft-försvarscentralen. Så får han in förbindelsen med lc.

- Måsen, säger han som första lösenord enligt hemlig mall för perioden.
- Svalan, svarar lc-rösten enligt samma mall.
- Rapport.
- Kom.
- Femma, åtta, ett.

Luftbevakningsrapport										
Den 19 1944					Löpnr.					
Till 6410										
Från					5	8	1	1	9	9
Klockan (tidnr)								5	5	
Riktning										
Antal								0	2	
Kurs										
Nationalitet										
Höjd										
Verksamhet										
Övrigt Tillägg - riktning - tidnr										
816										
Tidpunkt					1	5	5	6		
Med										
Med										
Signatur										

Luftbevakningsrapport

- Femma, åtta, ett.
- Ett, nia, Gustaf.
- Ett, nia, Gustaf.

581 19G var koordinatläget för vår luftbevakningsstation. Nu kommer posten-spanaren inspringande med den färdigskrivna rapporten och telefonposten läser från den:

- Femma, femma, fyra.
- Femma, femma, fyra ... och så vidare tills allt rapporterats."

Kriget

Flygbuller nattetid över vårt område kom antagligen mestadels från kurirplan, dvs "civila, obebäpnade flygplan, tillhörande främmande stats regering som under 2:a världskriget tilläts flyga över Sverige på vissa luftfartsleder" (9). Även svenska DC 3:or utförde kurirflygningar, stundom beskjutna av tyskt jaktflyg, i två fall med nedskjutning över Skagerrak som följd (10). Ett norskt kurirplan, en Lockheed Lodestar från England via Bromma kolliderade med Kinnekulle en augustinatt 1944, varvid elva man omkom. Man hade fått radiohaveri i uruselt väder och skulle förmodligen nödlanda på Torslanda eller Såtenäs men råkade under molnengenomgången nedåt för att leta träffa på den enda höjden inom området (11). Ett minnesmonument vid utsiktstornets fot anger att norrmännen var på väg "för att tjäna sitt land", hemmefrontsmän alltså. Händelsen exemplifierar läget den sommaren.

Inhemska flyghaverier var vanliga. Under tiden för min luftbevaknings-sommar (juni-augusti 1944) omkom genom haverier i flygvapnet 18 flygare i åtta olyckor (12). Varje med nödinköpta Caproni-plan krävde normalt fyra dödsoffer.

Åter till 581 19G. "När rapporten är insänd är det dags att väcka avlösningen. De två nya får det besvärligare. De måste gå den slingrande stigen till tornet, det är bara mellan 2100 och 0300 som spaningen sker från förläggningen. Uppe i tornet är det ganska kallt den här tiden på dygnet, så de måste bära ved att elda med i kaminen. Väl uppkomna ringer de till förläggningen att de övertar spaningen. Utsikten är betagande, luften frisk, ren, klar som kristall. Inte ens en älvalek denna morgon. Vita kyrkan långt bort på andra sidan insjön ovanför gran-topparna syns distinkt, skulle kunna manövreras med pincett. Kl 0530 springer den ene kamraten ned till förläggningen för att väcka avlösningen.

Utsikten från vårt luftbevakningstorn.

Klockan 0700 är alla igång. Några städar förläggningen, andra är nere vid ån och tvättar sig. Så förtärs frukosten, posterna avlöses, en liten exercisdrill genomförs, så ser rutinen ut. Vid 1330-tiden ringer man från tornet att postbilen syns komma på vägen bortom det dolda skogliga närområdet. Chefen och malajerna möter den och har med sig tillbaka post och matlåda. Malajer är de båda som detta dygn inte är vare sig i tornet, ingår i patrull eller pustar ut. Att pusta ut är att läsa tidningar och brev, diskutera flyg, dra timmerstockar, pyssla med sina modellbyggen; i taket hänger tre J 22:or, fyra B 17, en Fw 190, alla gjorda här.”

Transistorradio, ”bergssprängare” och bärbara telefoner var inte uppfunna, inte svensk TV heller, så man kunde sova när man ville och tjänsten tillät. Kompisarna var hänsynsfulla, alla satt i samma båt. Knappast någon var rökare, ingen drack alkohol, det ingick inte i tidens ungdomsmönster. Att sätta eld på vädersläppningar var ett nöje, särskilt givande efter torsdagsärtorna. Blåröd snabbt uppflammande och snabbt försvinnande låga. En härlig tid!

Inspektion

”Plötsligt ett meddelande från tornet: en camouflerad personbil på väg mot förläggningen. I rippet är hela stationen i högsta beredskap. ’Halt!’

och 'Patrull ut!' hör man posten ropa och så kommer ls-chefens: 'På uppställningsplatsen - uppställning!'

Styrkan rusar ut med påskruvade bajonetter och amgördel om livet. 'Giv akt! Kapten! Ls 581 19G, nio man, en telefonpost, en spanare. Antalet rätt.' Kaptenen säger något lämpligt och börjar så inspektionen inne i förläggningen. Sängarna är bäddade, golven sopade och allt i ordning. Kaptenen ser dock ett vitt lakanshörn skymta fram under filten i en säng, sänginnehavaren får några skarpa ord om noggrannhet. Kaptenen övergår till att se i stationsliggaren, skriver några ord i inspektionsboken och efter en kort repetitionslektion i rapport- och flygplanskunskap drar

Uppställning. Förf är trea från höger.

han sina färde. Denne kapten har rykte om sig att vara vresig, men denna gång är han beskedlig, dock ej direkt vänlig, det tillhör inte rollen och ingen väntar sig det. Räta vinklar, inga avrundade kanter.

Alla känner sig lättade när han åkt, nu kan man ta igen sig några dagar till nästa inspektion. Litet vapenvård fram på kvällen kommer man dock inte undan. Och någon förslappning är det aldrig fråga om. Lystringsgrad *lediga* eller *formering till tåg* men ständigt hög beredskap för att höja beredskapen till högsta. Alltid. Sverige är så nära krig man kan komma.

Höjdpunkter

Ja, så går dagarna vid ls 581 19G. Även om det ibland kan vara lätt tråkigt eller långsamt under passen i tornet är det ändå de som ger tjänsten mening och innehåll. Man känner sig göra nytta genom sitt spejande och spanande runt horisonten.

Och ibland kan man ha verklig tur, på samma gång få syn på både J 22 (vårt första svensktillverkade jaktplan, världens snabbaste i förhållande till motorstyrkan), B 17 (störbombare, SAAB:s första svenskkonstruerade flygplan) och B 16 (Caproni, olycksplanet från Italien, det som fanns att köpa när vi snabbt skulle rusta och inte fått fart på egen produktion) (13). Då går telefonen varm, siffror rabblas oavbrutet till lc. Efter sådana rapportserier, kanske upp till en halvtimme långa, känner man sig ganska slak, om man känner efter, men det gör man knappast för det är så mycket att diskutera och prata igenom efteråt. Vad som kan förbättras, förenklas, hur kul det var, vilka vinklar man såg flygplanen i, när man upptäckte vilken typ det var...

Torntillvaron har sina besvärliga sidor; vid åskväder kan det bli blixtnedslag och passerar då samtidigt flyg så att telefonen måste vara

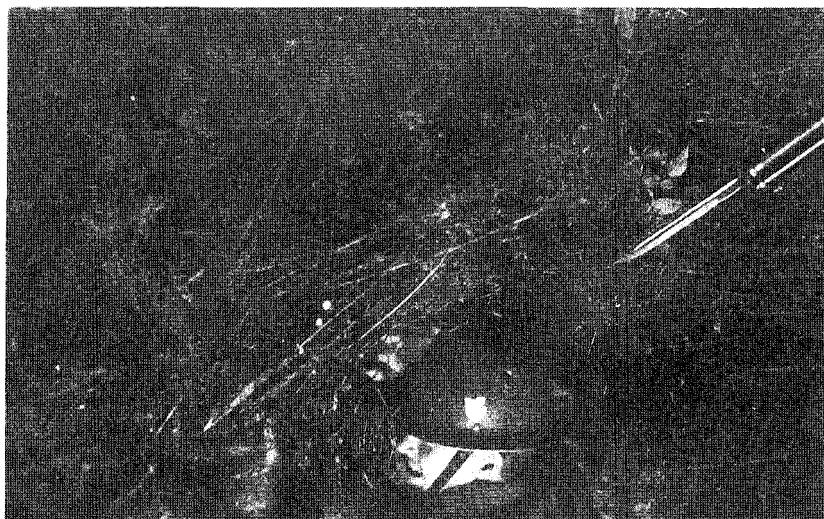
Civil igen. Vid entrén till vår förläggning.

uppkopplad är det särskilt obehagligt. Det råkade jag ut för när en division B 17 passerade. Två kraftiga skrällar, den första i ena örat, den andra i det andra, kom tornet att verka vagga och snurra runt. Obehagligt, usch.

Sommarlovet 1944 gick mot sitt slut och i slutet av augusti fick jag åter ta på mig civila kläder. Litet ovan var det i början att inte ha något bälte att spänna fast på kavajen och ofrivillig honnör i stället för att lyfta på mössan hörde till omställningsperioden, innan höstterminen började och veckorna i m/39 blev ett minne blott.”

Litet vid sidan om

Också ett minne litet vid sidan om finns från denna luftbevaknings-sommar. Det handlar om ett försök att ta reda på vad våra hjälmar m/37 kunde klara av. Skulle det manne bli något märke i plåten om man besköt den med ett kammarskott (löst skott, projektil av trä)? Flertalet trodde inte att det skulle märkas ett dugg, några trodde det. Och så skred vi till verket: ett löst skott mot en hjälm. Träkulan studsade inte, drog inte iväg åt sidan efterlämnande en lätt avputsbar skråma, ånej - den gick rätt igenom plåten, direkt och utan minsta tvekan! HÅL I LS-CHEFENS HJÄLM! ÅVERKAN PÅ KRONANS MATERIEL!

Dramatik: prov av hjälms motståndskraft. 15-åringar har sitt speciella skämtlynne.

Nu voro goda råd dyra. Cykeltur till en bysmed någon mil bort. Kunde inte göra något. Anbringande av trämassa ur modellflygplanssats, ett hål är ett hål. Målning med färg ur samma sats. Avvikande från hjälmens originalfärg. Måla hela hjälmen. Några dagars vända, väntan på att färgen torkar och kanske får rätt lyster. Ommålning i litet ljusare nyans. En sådan hjälm har svenska armén nog aldrig skådat, vare sig förr eller senare. Hur inlämningen klarades minns jag inte, men jag tror att förrådet var barmhärtigt mörkt och endast tillät koll av befintlighet, inte av skick. Och när allt kommer omkring blev kanske denna hjälm starkare än någon annan. Där den lagats vill säga.

Källor och referenser.

(Inledande siffrorna är notnummer i texten)

- (5) Bergström, C. (1983): Luftstrid över Kanalen. Malmö: LiberFörlag.
- (6) Collins, M.A. (1998): Rädda menige Ryan. Lomma: AiT Scandbook, Falun.
- (10) Lindholm, M. (1952): Flyg i natt. Malmö: Allhems förlag.
- (7)(8) NE, Nationalencyklopedin. Belgien: Bra Böckers Förlag, Höganäs. 1989 - 1992. Uppslagsord: Ardenneroffensiven, Gyldenlöwefejden.
- (2) Nerpin, K, m fl .(2004): Officer och kristen. Varberg: Förlag Utsikten.
- (13) Norrbohm, G., Skogsberg, B. (1979): Över land och hav. Kungl Södermanlands flygflottilj-F 11. Linköping: eget förlag.
- (1) Soldatinstruktion för armén (alla truppslag) 1944 års upplaga.
- (9) Svensk Uppslagsbok (1956). Malmö: Förlagshuset Norden AB. Uppslagsord: Kurirplan.
- (4) Törnell, B. Spaning mot skyn. Den optiska luftbevakningen i Sverige. Tryckort ej angiven: Förlaget Fort & Bunker. Tryckår ej angivet men boken anmäld i tidningen Fort & Bunker nr 2/maj 2003.
- (3) Wahlström. S. (red) (2000): Flyget i Sverige under 1900-talet. Stockholm: Svensk Flyghistorisk Förening.
- (11) Wegmann, R., Widfeldt, B. (1991): Nödlandning i Sverige. Utländska nödlandningar i Sverige 1939-1945. Göteborg: Air Research AB, Nässjö.
- (12) Widfeldt, B. (2002): In memoriam, personal- och materielförluster inom svenskt militärflyg. Värnamo: Förlag Air Historic Research AB, Nässjö.

Vinjettbild av B 17: SAAB Övriga foton: författaren

Folke P Sandahl, f 1929, i Berg, Kronobergs län. F d överstelöjtnant vid Flygvapnet. Student 1949 i Vänersborg. Yrkesofficer 1953 med placering i Tullinge, Ljungbyhed, Frösön, Karlstad, Stockholm. Som pensionär bosatt i Vänersborg. Riddare av Kungl Svärdsorden. Laborator h. c. vid Försvarets Forskningsanstalts beteendevetenskapliga institution. Medlem av VSG och Kungl Bohusläns reg:tes kamratförening, vänersborgsavdelningen. Medverkat i VSG årsskrifter 1999, 2000 och 2003.

Årskrönika 2005

”Utan din historia är du inget!” Det var budskapet som gillebrodern Erik Wegraeus på sitt oefterhärmligt charmiga sätt delgav oss vid förra högtidsstämman.

Mot den bakgrunden känns det betydelsefullt att än en gång försöka vaska fram det minnesvärda ur det gångna gille-året. För att hjälpa minnet bläddrar jag igenom 252 ELA. Detta är i mycket en dyster läsning. Värst är att läsa lokaltidningens spegling av världshändelserna. Tänk att samtidens stora ledare inte lärt sig att våld bara föder våld. Offras krut och människoliv i Irak och Tetjenien svarar man med nya hänsynslösa terrormetoder. Tre fullsatta tågsätt exploderade i Madrid och i Ryssland kommer bilderna från massakern i en skola i Beslan för lång tid vara måttstock för det värsta hittills av gränslös grymhet mot oskyldiga barn och vuxna.

Världens ledare skulle gå kurs här i Lilla Paris. Den fasta men vänliga hand som vår ålderman styr oss med skulle världen må bra av att lära känna. Den handen visar orubblig vilja parad med en varm omsorg om oss gillebröder och vårt Gille. Understundom anas också en viss demokrati, när så erfordras.

Men ska världens ledare utbildas i Vänersborg så får de inte vilseledas in i våra politiska korridorer. ”Vi är odugliga i politik!” Var förra kommunalrådet S Anders Larssons uppgivna självrannsakan när han konstaterade att vi förlorade högskolan till Trollhättan. Trots att över hälften av studenterna läser i Vänersborg så ska allt flyttas till Trollhättan. Det saknas logik, men också pengar tydligen. Vår sparsamhet fällde oss den här gången och några hyresmiljoner gjorde att vi förlorade dragkampen om högskolan, lika snöpligt som Trollhättan lurade av oss sjukhuset för femton år sedan. I S. Anders uttalande fanns också ett understatement att Trollhättans politiker är listigare än våra. För det mesta har man ju fördel av att ta ut svängarna i politiken, men när trafiknämndens ordförande i Trollhättan åkte fast för rattfylla och när metallklubben 112’s hela styrelse fick gå för att dom supit och gått på porrklubb för över en halv miljon, så hade dom nog önskat sig bort från

den grymma verklighetens vassa strålkastarljus. Egentligen behövde dom inte önska sig längre än hit till grannstaden. När vår nye kommunchef, Guy Mahlviker, bad kommuniststyrelsen om lite friare regler för representation, så svarade kommunalrådet och gillebrodern Ljunggren blankt nej. Visst känns det tryggt att gillebrödernas återhållsamhet genomsyrar den kommunala förvaltningen uppifrån.

Något mindre komfortabelt kändes det när samme Ljunggren vid den stora framtidskonferensen i Trollhättan fällde yttrandet: ”Det finns inget hinder att slå ihop Trollhättan och Vänersborg till ett.” Tja, vem vet? Nu ska ju ELA och Trollhättans Tidning gå samman och då lär ju underlaget för årskrönikan bli gemensamt. Ja, mycket kan det gå troll i, men inte i Gillet. Där ska vi för alltid ha full kon-troll!!

Stackars Uddevalla fick heller inte högskola och till råga på allt så blev en tjänsteman i det kommunala bostadsbolaget rikskändis när det visade sig att han under några år lurat till sig 28 miljoner av bolagets medel som han använt att köpa in lössläppt kvinnfolk från utlandet för att ha som fritidsnöje på hotell Carlia! Snacka om att verkligheten ibland överträffar dikten. Men i Wargön har ändå under året dikten överträffat verkligheten. För ingen hade väl kunnat ana vilka raffinerade mord man kunde få till i en film om livet i denna lilla bruksort. Visst var det lite extra roligt att följa den TV-serien som rönt uppmärksamhet i hela riket.

Gillet Elis Ullman-stipendium utdelades traditionsenligt i samband med en grandios konsert i kyrkan. Johanna Holmlund Lindfors, orgel och Peter Kubik, trumpet, var de lyckliga mottagarna. Lika lycklig var, enligt egen utsago, vår ålderman Stig Larsson som fick glädjen att dela ut det fina priset till en elev, Peter Kubik, som fostrats i ”Sveriges finaste musikskola”, nämligen vår egen i Vänersborg.

Musiken är ett härligt signum för vår stad. När allsång på Skräcklan drog igång i sommar så kändes att en ny tradition har fötts. Hoppas verkligen att vi orkar hålla liv i ett så härligt initiativ. Att orka är annars just vad Skomakarn eller Ryss-Olle, alias Lennart Olsson är ett gott exempel på. Han har spelat cymbal och bastrumma i stadsmusikkåren i 50 år. Tack, säger gillebröder som njutit av vår fina musikkår som vi var med om att uniformera för något år sedan.

Vänersborgarnas kulturintresse är inte bara musik utan även intresset för det skrivna ordet ökar. Bokutlåningen vid vårt välskötta bibliotek ökar nämligen medan den minskar i övriga landet. Detta är ett resultat av ett gott samarbete mellan biblioteket och skolan enligt vår duktiga bibliotekschef Eva Boberg.

S Gunnar Petersons flitiga stadsvandringar har fått spännande efterföljare. Dels är det kommunalrådet Lars G Blomgren som axlat den blåsutska delen av denna kulturgärning och guidar runt intresserade blåsutare och berättar om hur det såg ut i denna en gång så vilda stadsdel. Ett annat grepp har tagits av museets Peter Johansson. Denne flitige gillebroder som sprudlar av idéer, kunskap och berättarglädje. Tillsammans med musikskolan och biblioteket har man gjort en historisk teater i stadsmiljö där åskådarna vandrar runt i den gamla stadskärnan och stöter på historiska personer som Kalle Bulta och förman Karlsson. Dramatik och spänning förhöjer upplevelsen och ger en djupare förståelse för levnadsförhållanden i det gamla Vänersborg.

Pinsamheter och skandaler har präglat nyhetsbevakningen i svensk massmedia det gångna året. Skandiakoncernens högsta chefer har fifflat till sig lägenheter och löneförmåner som får alla att häpna. Försvarsmaktens internrevisorer rapporterar falsk resor och representation för självaste överbefälhavaren som till råga på allt heter Hederstedt. Och medan Systembolaget skakas av en bestickningsskandal som lär resultera i hundratals avskedanden i landet, så passar självaste systembolagschefen Anitra Steen på att ingå äktenskap med vår stadsminister. Perssons tredje på några år. Han måste va en jäkel till karl den där. Och vilket kap sen. Systembolagschef. Bättre kan man väl inte ha det. Möjligen som det står i visan, ni vet, om han som hade en bror som låg i sprit uppå riksmuseet. Men det sliter på vår statschef. I våras fick han byta höftled.

Det som skakat vänersborgarna häftigast i sommar var en insändarstorm om det anstötliga i att vi manliga vänersborgare går runt i staden med nakna ben. Dvs. borde shorts förbjudas då vid bärandet av dylika plagg blottandet av vissa lurviga kroppsdelar kan väcka spännande känslor. Visst fick man sig en tankeställare. Det kanske inte bara är för att spara tyg som skottarna bär kilt. Måhända är attraktionskraften hos dessa åderbrokiga apostlahästar större än vi anat. Dags för nya modeidéer, en gratispassning till hundraåringen Lundborgs Herr.

Kungen var här och invigde den nya ekoparken Halle- och Hunneberg. För bergens egen okrönte kung, Göran Söderström måste det kännas härligt med alla klossar som faller på plats för att fullända denna kultur- och fritidsoas som bergen successivt utvecklas till. Sedan sist har Göran gjort en ny vandringsguide att lägga till all tidigare dokumentation. Dessutom höll han en mycket välbesökt och uppskattad föreläsning om

”Människor på bergen” på museet. Ett arrangemang som är ett led i Gillets lyckade försök att samla bröderna mellan våra ordinarie stämmor till trevliga samkväm. Om det blir som länsstyrelsen vill, blir bergens randskog nytt naturreservat för att skydda tall och ekbestånden. Kanske man kunde engagera ungdom i detta naturskyddsarbete.

Ungdomsarbetslösheten växer nämligen och hälften av årets kraftigt ökade socialbidragsberoende går till arbetslösa ungdomar. Bättre med tall och ek-odling i alla fall än den cannabisodling som polisen avslöjade på Onsjö i somras.

Ja det gäller verkligen att stödja ungdom i alla typer av engagemang som kan hålla dom borta från alla eländen som lockar. Streetracing är en tävlingsform med bilar och motorcyklar som motorintresserad ungdom organiserar själva på lämpliga allmänna vägsträckor. På Borrgatan på Trestad Center har detta pågått i flera år, men nu är det slut sedan man har fått avslag från kommunen att köra där. Man kan ha olika uppfattning om streetracing, men det är synd att vi inte kan hjälpa ungdomar med olika specialintressen.

När 350 ungdomar från hela landet diskuterade skolfrågor under elevriksdagen som hölls i Vänersborg satsade kommunen drygt en halv miljon. Ett mycket lyckat arrangemang som projektledaren Glännestrand kan känna sig nöjd med.

Sommarens olympiad i Athen och fotbolls-EM har gjort oss mer idrottstokiga än vanligt. Bollsvirtuosen Zlatan Ibrahimovic växte fram till att bli vår fotbollshjälte när han akrobatiskt klackade in 1-1 mot självaste Italien. Och höjdhopparen Stefan Holm höll oss på hetaste halster när han rev och rev ända tills det avgörande skuttet som gav OS-guld och ett oförglömligt idrottsminne för alla oss som fick njuta av denna högtidsstund. Det var ytterst nära att vi hade vår Vänersborgs-roddare Mikael Werner med i OS, men tyvärr var det något som gick fel i de avgörande uttagningarna. Förutom IFK's kvartsfinalplats i SM så har det varit tämligen mediokert med framgångar för våra idrotts-ungdomar detta år.

Lars-Göran Ljunggren hittade inget hinder för sammanslagning mellan Vänersborg och Trollhättan och det såg nog inte VHC och THC heller när dom bildade 2-stad Cobras för något år sedan. Nu lägger man ner detta samarbete och vi får tillbaka hockeyn till Vänersborg igen. Hoppas man har kraft kvar att hålla liv i hockeyintresset. Det är en stor och viktig del av vår ungdomsverksamhet.

Allt vi kan göra för att hålla ungdomarna intresserade av fysisk aktivitet är av yttersta värde. Fetma är nämligen en av vår tids största hot mot hälsan och lokala rapporter visar att var femte tioåring i vårt område är överviktig. En av dem som håller igång Vänersborgsungdomarna är Lars-Göran Karlsson, eldsjäl i Simklubben Vänersborg. Som bevis för sitt fina arbete har Lars-Göran utsetts till "Årets ledare 2003" utav Västsvenska Simförbundet. Ett annat grepp har man tagit på restaurangskolan Novisen där man bjuder in sådana mästerkockar som Leif Mannerström för att visa eleverna hur bra kalorismål svensk husmanskost tillreds.

En annan idrottsledare som håller sig igång med egen fysisk aktivitet är engelska landslagets förbundskapten, Sverre Eriksson. Åtminstone om man ska tro engelska massmedier som vältrar sig i hans fruntimmersaffärer. Men trots sekreterarens detaljerade beskrivningar av värmlänningens akrobatik i sänghalmen blir Sverre kvar på sin post även denna gång. Moralbegreppen i vår stad står som väl är på en något högre nivå, så när det avslöjades att en kvinnlig vårdare på vårt nya fängelse Brinkeberg hade en kärleksaffär med en intern fick hon omedelbart sparken. Det har ju varit mycket snack på senare tid om att det daltas med fångarna, men tar kriminalvården sådana här former för återanpassning till livet utanför murarna så kan man förstå att många blir återfallsförbrytare.

2004 har annars varit ett rymningens år. Från våra säkraste anstalter som Norrtälje och Hall har de allra farligaste internerna tagit gisslan och med hjälp inifrån lyckats ta sig ut för några dagar i frihet. Enorma polisresurser har satts in och alla är åter inom lås och bom. Så även de fångar som smet från vårt fängelse. Deras rymning ansågs orsakad av att dom inte var rätt sorts fångar för vår anstalt. Dom var inte tillräckligt motiverade för att sitta inne här hos oss.

Motiverad blir man bland annat av feedback. Som exempelvis när gillebröderna ger bifall åt årskrönikan eller som när man får utmärkelse som den tredje bästa av Sveriges alla turistbyråer. Vår duktiga turistchef Kristina Jornevald och hennes härliga team kan stoltsera just med den utmärkelsen. Gillet som är medlem i turistbolaget applåderar.

Som båtturist, vare sig man kommer utifrån, eller bor i Vänersborg måste man ha tillgång till en båtkran. När EU-bestämmelser har stängt hamnområdet för allmänheten ökar behovet dramatiskt av en ny upptagningsplats med båt- och mastkran. Bästa gillebröder, låt oss lobba för detta.

Nittioett år gammal, 2,35 hög och 24 meter lång är Gillets senaste present till vår stad. Denna vackra skapelse är en bro och byggd här i staden. Nu gäller bara att finna något lämpligt att överbygga. Det kan rinna många sinnen innan detta nått en ända. Upplösningen lär få sin epilög i någon framtida krönika. Förhoppningsvis i 100-årskrönikan, vem vet?

Årets ungdomsstipendium erövrades av Vänersborgs Fotbollsklubb. Man har en omfattande ungdomsverksamhet och satsar bl. a. på flickfotboll. Stefan Nordmark och Gunnar Andersson mottog stipendiet till gillebrödernas bifall.

Tänk att Edsgatans gågatedel är 20 år? Oj, vad tiden går. Nu har vi fått ytterligare en praktisk och vacker bit gågata när Sundsgatan från gågatekrysset nertill Residensgatan blivit färdig.

Upplysningscentralen och Företagarna har i en undersökning placerat Vänersborg som en av de kommuner i landet som har bäst företagsklimat. Gillebrodern och näringslivssekreteraren Christer Zetterberg visar med rättmätig stolthet att detta är en följd av ett gott samarbete mellan kommunen och företagens nätverk.

Knutby, en liten ort utanför Uppsala tilldrog sig allas uppmärksamhet när en 32-årig pingstpastor på sannolika skäl åtalades för att med hjälp av en paralyserad 19-årig barnflicka tagit livet av sin hustru. Om vi någonsin får reda på sanningen i denna ruskiga historia är oklart, men ibland klarnar saker när man minst anar det. Som exempelvis när det försvunna kyrksilvret, som var en av grunderna till misstroendet mot vår förre kyrkoherde Yngwe Svensson, plötsligt dök upp helt oförhappandes i Vänersborgs församlingsarkiv.

Ja, om Herrens vägar äro outgrundliga så lär det inte bli så med vägarna som bär till Vänersborg. I år har beslut tagits att tidigarelägga utbyggnaden av riksväg 44 och 45 samt dubbelspåret till Göteborg. Samtliga dessa åtgärder stärker ytterligare vår position gentemot omvärlden.

Strax efter sommaren översteg Sveriges befolkning 9 miljoner. Även i Vänersborg ökar folkmängden, 76 fler än förra året. En anledning kan vara att vänersborgarna blir äldre än riksgenomsnittet, ett faktum som konstaterats av folkhälsouniversitetet och som enkelt åskådliggörs genom att vi ser oss om i lokalen. Men hur det kan komma sig att vi blir så gamla är oklart. Enligt en granskning av Kvalitetsnätverket Västkust så bor Vänersborgs gamla sämst i Västsverige. Varannan saknar egen toalett o dusch och bara ett fåtal har egen kokmöjlighet.

Sådana usla levnadsvillkor kan resultera i läkemedelsberoende. Jämfört med övriga landet äter nämligen Västra Götalänningarna mest magmedicin av alla svenskar. Har man inte ont i magen innan, så kan blotta vetenskapen om att vi sätter i oss protonpumpshämmare för 233 miljoner om året skapa oreda i matsmältningsapparaten. Men som gubben Karlsson sa vid ronden på det gamla länslasarettet i Vänersborg, när doktorn oroades över att Karlsson hade mått illa och kastat upp vid frukosten. ”Spyr på mörna det gör väl alla?”

Allhelgonafton

2004

Lars Salonen

Under tiden juni 2004 t o m juni 2005 har 19 Gillebröder fullbordat sin jordevandring och för alltid lämnat oss. Vi lyser frid över våra bortgångna Gillebröders minne.

Snickaren Lennart Mc Donald föddes den 30 april 1936 och avled den 7 juni 2004.

Lennart Mc Donald var utlärd snickare och arbetade under sin lärlingstid hos Salonens snickeri på Vassbotten i Vänersborg. I många år reste han landet runt och satte upp monteringsfärdiga hus och med tiden startade han eget i samma bransch. Efternamnet antyder skotskt påbrå och släktforskning visade att så var fallet. På fritiden var han en inbiten amatörradioentusiast och på senare år fick han ännu ett intresse när han införskaffade en motorcykel som han tillsammans med kamrater företog långfärder med. Men främst för Lennart Mc Donald kom familjen. Inträdde i Gillet 1999.

Skattedirektören Frank Hedberg föddes den 5 april 1935 och avled den 17 augusti 2004.

Berättelsen om Frank Hedbergs yrkesbana är märklig. Vid 15 års ålder tröttnade han på skolan, hoppade av och fick snart anställning som vaktmästare vid länsstyrelsen. Var i många år chaufför åt landshövdingen men i början av 70-talet bytte han mer eller mindre av en tillfällighet bana. Detta var då länsstyrelsens bil- och körkortsregister skulle datoriseras, många hade svårt att ta steget in i dataåldern men hans fallenhet för data uppmärksammades och ganska snart var han chef för verksamheten. Hans duglighet uppmärksammades även på högre nivå, han kom att anlitas för utredningsuppdrag inom Vägverket och Riksskatteverket och i slutet av 80-talet lämnade han länsstyrelsen för en avslutande karriär inom Riksskatteverket.

I ungdomen satsade han målmedvetet på idrotten och var aktiv inom fotboll, hockey och bandy. Idrottsintresset följde honom livet ut och han kan närmast beskrivas som en elitmotionär med bl. a. 19 genomförda Vasalopp. Inträdde i Gillet 1979.

Antikvarien Stellan Granat föddes den 26 augusti 1948 och avled den 29 augusti 2004.

Redan unde de tidiga skolåren visade han ett påtagligt intresse för historia, ett intresse som successivt fördjupades och riktades mot hemstadens historia. Efter studentexamen vid Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk vidtog universitetsstudier i Göteborg och under denna tid deltog han bl.a. i arkeologiska undersökningar i Lödöse. Den museala karriären påbörjades vid museet i Vänersborg och år 1980 flyttade han till Uddevalla och en antikvarietjänst vid Bohusläns Museum.

Stellan Granat var så lyckligt lottad att hans stora intresse i livet sammanföll med hans yrkesval; något som inte är alla förunnat. Han delade också frikostigt med sig av sina kunskaper muntligen såväl som skriftligen i olika sammanhang. Bl.a. var han en flitig medarbetare i Gillets årsskrifter och belönades 1998 för dessa

insatser med Gillets Hedersmedalj. Genom en torr och stillsam humor och ett vänligt och lättsamt sätt hade Stellan Granat förmågan att få kontakt med människor och ett bestående intryck är att han gjort en betydelsefull insats för vår historia i allmänhet och Vänersborgs historia i synnerhet. Inträdde i Gillet 1977.

Postiljonen Tage Jonsson föddes den 10 oktober 1918 och avled den 31 augusti 2004.

Redan i unga år sökte han sig till posten och blev yrket trogen under hela sitt yrkesverksamma liv med tjänstgöring i Vargön och Vänersborg. Idrott av alla de slag var ett stort intresse för honom.

Inträdde i Gillet 1980.

Eric Andersson föddes den 21 december 1915 och avled den 23 oktober 2004.

Eric Andersson benämndes ofta "Nämndis" med hänsyftning till hans förtroendeuppdrag som nämndeman vid Vänersborgs Tingsrätt. Men nämndeman anger bara en liten del av alla hans gärningar även om kanske detta uppdrag särskilt väl stämde överens med hans ideella samhällsengagemang.

Större delen av sin yrkesverksamma tid var Eric vaktmästare vid Vägförvaltningen i Vänersborg samtidigt som han var livligt engagerad som fritidspolitiker med basen inom arbetarrörelsen. Dessutom ledde han under en rad av år framgångsrikt arbetet inom stadens Folkets Park och det är inga överord att hävda att parken under Erics tid upplevde sin storhetstid.

Eric Andersson kan med all rätt betecknas som en visionär med ett ideellt engagemang. Minnet efter Eric Andersson förstärks

mot bakgrund av att hade kraften att entusiasmera och förverkliga visionerna.

Inträdde i Gillet 1951.

Förmanen Bertil Rohdin föddes den 4 juni 1935 och avled den 27 oktober 2004.

Även om han i det civila var förman vid AB Ferrolegeringar skulle han lika gärna på sitt visitkort kunnat ha satt titeln "kulturell mångsysslare." Bland många intressen var det särskilt två som låg honom varmast om hjärtat - filateli och Trollhättans industrihistoria. Kunskaperna om filatelin var mycket omfattande vilket resulterade i en rad hedersutmärkelser. Han var även verksam som juryman vid frimärksutställningar.

I yngre år var han en aktiv idrottare med meriter inom cykel, fotboll och boxning.

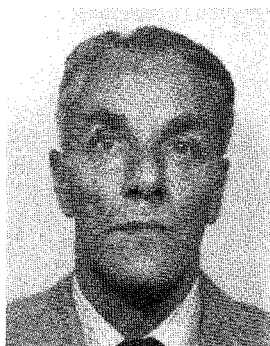
Inträdde i Gillet 1992.

Reservdelschefen Verner Eliasson föddes den 3 februari 1920 och avled den 28 januari 2005.

Han hade sedan unga år varit verksam inom Volvo-handeln och efter anställning bl.a. hos återförsäljaren i Hörby tillträdde han 1962 tjänsten som reservdelschef hos återförsäljaren i Vänersborg, Gunnar Höij. Verner Eliasson var en föreningsmänniska; bl.a. var han sedan många år verksam inom Druidorden och stiftade 1979 en Grundloge i Vänersborg. Därutöver var han fackligt engagerad och fortsatte efter pensioneringen att arbeta inom verksamheter med anknytning till hans gamla arbete. Ett stort intresse var sommarstugan i Sikhall där han var med om att starta en förening för att tillvarata de gemensamma intressena.

Inträdde i Gillet 1989.

Mejeristen Sven Berzén föddes den 2 november 1926 och avled den 29 januari 2005.

Efter utbildning vid Alnarp var han under större delen av sin yrkesbana verksam som mejerist med chefsansvar inom Torrmjölksfabriken i Vänersborg. På fritiden var han engagerad i Par Bricole men helst drog han sig tillbaka tillsammans med familjen till den kära sommarstugan.

Inträdde i Gillet 1958.

Skaderegleraren Sven Sigurdsson föddes den 19 april 1925 och avled den 28 januari 2005.

Redan vid 17 års ålder antogs han som volontär vid T2 i Skövde och blev stamanställd några år innan han sadlade om till mentalvården. Nästa steg i hans mångskiftande yrkeskarriär blev polisskolan i Göteborg varpå han arbetade som polis fram till 1955. Först då gick han in i försäkringsbranschen som han blev trogen fram till sin pensionering.

Sven Sigurdsson hade allt sedan ungdomsåren ett starkt idrottsintresse med bl.a. fotboll, bandy och handboll på repertoaren. Den sport som låg honom varmast om hjärtat var ändå tennis med tre bronsmedaljer i veteran-SM i 70-årsklassen. Inträdde i Gillet 1982.

Eric Emanuelsson föddes den 9 november 1916 och avled den 12 februari 2005.

Med största sannolikhet kommer Eric Emanuelsson att för vänersborgarna framför allt bli ihågkommen för den långa karriären på Beklädnadsaffären, dvs Nya Beklädnadsaffären AB. Efter sju år som springpojke, han började redan som 14-åring, sålde han kläder i inte mindre än 45 år. Affären bytte senare ägare och drevs några år under namnet Gergils men är idag sedan länge borta.

På fritiden drev han tillsammans med Gösta Wennberg minigolfbanan på Ursand och en tid innehade han en biljardhall på Marierovägen. Fanns det utrymme för annan fritidssysselsättning förldades den gärna till sommarstugan i Derreviken. Inträdde i Gillet 1951.

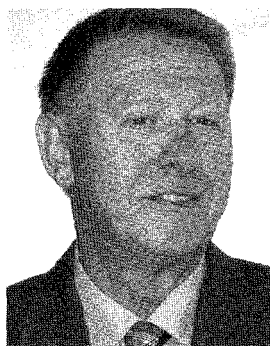

Slöjdläraren Knut Ek föddes den 22 december 1924 och avled den 1 mars 2005.

Efter realskola och yrkesskola med avlagt gesällprov som möbelsnickare samt slöjdläraryxamen vid August Abrahamssons Stiftelse Nääs 1945 tjänstgjorde han som slöjdlärare i Vänersborg under 43 år fram till sin pensionering. Knut Ek var en omtyckt och känd vänersborgare; inte minst på grund av de många elever som han undervisat. Till detta bidrog hans många intressen och speciellt det som låg honom varmt om hjärtat; Vänersborg under gångna tider och dess invånare. Man fick ofta en pratstund med honom då han, nästan alltid iklädd sin karakteristiska basker, var ute på stan eller tog sin dagliga långpromenad med hunden.

Djur och speciellt hundar var ett annat av Knut Eks många intressen. Med detta följde engagemanget i Vänersborgsortens Djurskyddsförening som han var ordförande för under en lång

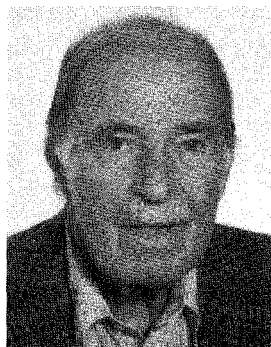
rad av år. På 60- och 70-talen var han knuten till fritidsnämnden som idrotts- och ungdomsledare. Knut Ek var dessutom en hängiven supporter till IFK bandy och följde matcherna med stort intresse. För sitt engagemang och insatser inom Vänersborgs Söners Gille erhöll han Gillets medalj 1995. Inträdde i Gillet 1950.

Polismannen Leif Russberg föddes den 12 augusti 1937 och avled den 6 mars 2005.

Leif Russberg blev hemstaden Vänersborg trogen livet ut och bestämde sig redan i unga år för att bli polis, ett yrke som han utövade i 44 år. Han hade rika fritidsintressen, bl.a. idrott, och i unga år spelade han såväl bandy som fotboll. Familjens stuga i Sälen gav också många tillfällen till skidåkning och fjällvandringar och därutöver lockade även Bohuslän med havet, båten och fritidsfisket.

Leif Russberg var också intresserad av historia och var en hängiven läsare av skönlitteratur. Ett gediget intresse för sina medmänniskor gav honom många och starka band till familj, släkt och vänner. Inträdde i Gillet 1984.

Tage Svärd föddes den 8 april 1910 och avled den 22 mars 2005.

Redan vid 14 års ålder anställdes han vid den för äldre vänersborgare så välkända Arvid Bergströms herrekipering och kom sedan att bli verksam inom ekiperingsbranschen under hela sitt yrkesverksamma liv. 1937 lämnade han Vänersborg för anställningar i Göteborg, Linköping, Eskilstuna och Stockholm. Innan flytten 1974 gick till Helsingborg drev han en egen herrekipering i Stockholm.

Under ungdomsåren i Vänersborg var fotboll hans stora intresse och under åren i Göteborg flyttades intresset över till skytte; en sport som han utövade med framgång. Efter pensioneringen blev Tage Svärd en hängiven golfare.

Inträdde i Gillet redan år 1935.

Poliskommissarien Henry Lönnehag föddes den 18 april 1918 och avled den 9 mars 2005.

Innan han 1939 antogs som polis i Stockholm hade han provat på den militära banan under några år vid I17 i Udevalla. I mitten av 50-talet fick han anställning vid polisen i Vänersborg och tjänstgjorde där fram till pensioneringen.

Henry Lönnehag behöll livet ut fädernegården i trakten av Lönnebergshage, som han hämtade efternamnet från, han byggde själv sommarstugan på västkusten och hade därutöver en rad intressen. Han sjöng i manskör i 60 år och spelade tennis i 50. I många år var han bosatt i Strömmerska huset och engagerade sig livligt för husets bevarande men fick se det rivs hösten 1975.

Inträdde i Gillet 1984.

Föreståndaren Rolf Nyberg föddes den 31 augusti 1931 och avled den 3 april 2005.

Han var född och uppvuxen i Väne Ryr men var större delen av sitt liv bosatt i Vänersborg. I unga år tog han värnning vid ING2 i Eksjö men av olika anledningar gick han efter några år över till en civil karriär inom mentalsjukvården.

Rolf Nyberg var intresserad av idrott, främst fotboll och simning, men vistades lika gärna i naturen. Svamp- och bärplockning var en kär sysselsättning men att bara vandra i skog och mark var minst lika stimulerande för honom.

Inträdde i Gillet 1999.

Arne Lindqvist föddes den 12 september 1921 och avled den 4 maj 2005.

Efter avslutad skolgång i hemstaden Vänersborg flyttade han till Husqvarna för arbete på vapenfabriken. Men hemtrakterna och en anställning vid Flygmotor lockade honom tillbaka.

Musik och dans var ett stort intresse för honom, så även släktforskning och Vänersborgs historia. Under många år var även sommarstugan i Timmervik ett kärt fritidsintresse.

Inträdde i Gillet 1957.

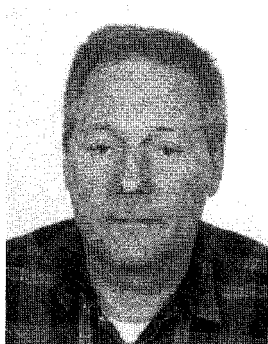
Ingenjören Sune Sundell föddes den 27 maj 1917 och avled den 7 februari 2005.

Under sina ungdomsår provade han på olika arbeten innan han under andra världskriget fick anställning vid AB Flygmotor. Efter ingenjörsexamen tillträdde han 1949 en tjänst som konstruktör på Alfa Laval i Stockholm och senare blev han chef för företagets verkstäder i Södertälje.

Efter pensioneringen återvände familjen Sundell till barndomsstaden Vänersborg. Sune fick nu fritt spelrum för sina kulturella intressen; bl.a. läste han konsthistoria samt idé- och lärdomshistoria vid Stockholms universitet. Ett speciellt intresse som förde familjen på många och långa resor såväl i Sverige som runt om i Europa var kyrkfönster i medeltida kyrkor.

Sune Sundell var livet ut en hängiven Rotarian och under åren i Södertälje var president för den lokala klubben.

Inträdde i Gillet 1994.

Reine Svensson föddes den 6 februari 1945 och avled den 18 november 2004.

Efter anställningar vid Konsum och Domus kom han 1980 till länsstyrelsen; de sista åren tjänstgjorde han växelvis i Vänersborg och Uddevalla. Reines största intresse var bandy och han missade aldrig IFK:s matcher. Han hade också en konstnärlig ådra och tecknade gärna i tusch och blyertz.

Inträdde i gillet 1996.

Rune Kannesten föddes den 19 november 1919 och avled den 4 juni 2005.

Han växte upp i Helsingborg där han tog studenten 1938. 1943 utexaminerades han som civilekonom vid Handelshögskolan i Göteborg och kom därefter att arbeta som revisor på olika ansvarsnivåer; först som privatanställd auktoriserad revisor och från 1952 som chef för revisionsenheten vid länsstyrelsen i Älvsborgs län. Från 1978 och fram till pensioneringen 1985 innehade han tjänsten som länsråd och chef för Skatteförvaltningen i länet.

Efter pensioneringen togs han kamerala kunskaper i anspråk inom föreningslivet; bl.a. var han kassör i Rädda Barnen och Pensionärsföreningen Lilla Paris.

Rune Kannesten hyste livet igenom ett stort intresse för botanik. Inträdde i Gillet 1982.

Sida vid sida falla de,
samlas allt fler och fler,
somliga tidigt kallade,
andra då sol gått ned.

Skuggorna breda sig över dem,
vilan är djup och lång.
Nattliga vinden sover dem,
susar sin vaggande sång.

(Anita Halldén)

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES MEDLEMMAR

Hedersledamot: Wahlin, Carl-Viking

	Födelse- år	Inträdes- år
ABELSON, ROLF, Vänersborg	1954	86
ABRAHAMSSON, GUNNAR, Vänersborg		05
ADOLFSON, HANS, Skolvård, Vänersborg	1963	95
* ADOR, HANS, Personaldirektör, Växjö	1935	75
AGROTH, STIG ALLAN, Göteborg	1920	96
AHLBERG, ANDERS, Servicetekniker, Vänersborg	1966	80
AHLIN, ANDERS, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1965	78
* AHLIN, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem, 2:a Ålderman</i>	1944	58
AHLIN, ULF, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1968	78
AHNSTEDT, LENNART, Vänersborg	1945	01
ALBINSSON, ANDERS, Servicetekniker	1968	99
ALEXANDERSSON, HANS, Naturvårdsassistent, Vänersborg	1948	75
ALFREDSSON HÅKAN, Bovallstrand	1951	95
* ALFREDSSON, LARS, Vänersborg	1956	76
ALMHAGE, EJE, Köpman, Vänersborg	1945	94
ALMQVIST, DICK, Polisinspektör, Hunnebostrand	1947	88
ALMQVIST, PETER, Hälsooskyddschef, Vänersborg	1950	00
* AMGÅRD, KARL-ERIC, Kommunalarbetare, Vänersborg	1940	74
ANDERSEN, HASSE, Speciallärare, Vänersborg	1940	92
ANDERSSON, ANTON, Tapetsör, Vänersborg	1971	04
ANDERSSON, ARNE, Vänersborg	1926	00
** ANDERSSON, ARNE, Yrkesvalslärare, Vänersborg	1917	43
ANDERSSON, ARNE, Verkstadschef, Vänersborg	1923	80
ANDERSSON, BENGT, Vänersborg	1944	04
ANDERSSON, BERNE, Vänersborg	1944	97
* ANDERSSON, BO, Ingenjör, Varnhem	1940	74
ANDERSSON, BO, Vaktmästare, Vänersborg	1957	88
ANDERSSON, CARL-OTTO, Vänersborg	1923	83
ANDERSSON, CENNY, Ingenjör, Vänersborg	1963	83
* ANDERSSON, CHRISTER, Fil.mag. Vänersborg	1945	55
ANDERSSON, CLAES GÖRAN, Tapetsör	1937	99
ANDERSSON, CONNY, Sjukhuschef, vargön	1947	05
ANDERSSON, GLENN, Elektriker, Trollhättan	1946	84
ANDERSSON, HANS, Vänersborg	1965	04
ANDERSSON, HÅKAN, Sjukvårdare, Trollhättan	1949	85
ANDERSSON, HÅKAN, Brålanda	1950	98
ANDERSSON, JAN, Leg. veterinär, Vänersborg	1951	89

ANDERSSON, JENS, Vänersborg	1912	83
* ANDERSSON, JOHN, Maskinchef	1953	74
ANDERSSON, KARL-ERIK, Bankdirektör, Vänersborg	1925	82
ANDERSSON, KENT, Bilförsäljare, Vänersborg	1944	81
ANDERSSON, KENT, Verkstadsmontör, Vänersborg	1942	90
ANDERSSON, KRISTIAN, Vänersborg	1972	97
ANDERSSON, KURT, Typograf, Vänersborg	1940	80
ANDERSSON, LARS-OLOF, Vänersborg	1945	01
ANDERSSON, LENNART, Vänersborg	1926	80
ANDERSSON, NILS, Vänersborg	1912	82
ANDERSSON, OVE, Vänersborg	1945	04
** ANDERSSON, RAGNAR, fd. Köpman, Vänersborg	1919	35
* ANDERSSON, RAGNAR, Köpman, Vänersborg	1928	76
ANDERSSON, RICARD, Ingenjör, Vänersborg	1926	94
ANDERSSON, ROLF, Apotekare, Upplands Väsby	1936	94
ANDERSSON, STIG, Vänersborg	1938	94
** ANDERSSON, STIG, Socialvårdsschef, Vänersborg	1918	45
ANDERSSON, STIG, Sjukvårdare, Vänersborg	1936	87
ANDERSSON, STIG LENNART, Vänersborg	1932	88
ANDERSSON, SVEN, Målare, Vänersborg	1949	00
ANDERSSON, SVEN, Målare, Vänersborg	1931	05
ANDERSSON, SVEN GUNNAR, Redaktör, Åkersberga	1928	83
ANDERSSON, TOMMY, Affärsbiträde, Vänersborg	1950	75
ANDERSSON, TOMMY, Ingenjör, Vänersborg	1950	83
ANDREASSON, JÖRGEN, Musiklärare, Vänersborg	1957	05
ANDRÉEN, FREDRIK, Vänersborg	1971	99
ANDRÉEN, HÅKAN, Frändefors	1942	82
ANDRÉEN, ROBERT, Vänersborg	1976	99
ANGSÉUS, TAGE, 1:e polisinspektör, Vänersborg	1924	75
ANKARTOFT, BENGT, Verktygstekniker, Vargön	1942	90
ANKARTOFT, JAN, Elektriker, Vargön	1942	90
ANKARTOFT, PATRIK, Elektriker, Vargön	1964	90
ANKARTOFT, STURE, Överingenjör, Vänersborg	1936	90
APPEL, ERNST, Vänersborg	1937	04
ARFWIDSSON, SUNE, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1942	98
ARVEKLEV, LAGE, Vänersborg	1950	98
ARVEKLEV, LEIF, Vänersborg	1952	96
ARVIDSON, BENGT, Skötare, Vargön	1949	75
ARWIDSSON, GÖSTA, Distriktschef, Hudiksvall	1921	81
* ARWIDSSON, UNO, Expeditionsassistent, Vänersborg	1927	60
* BACK, INGVAR, Rörmontör, Vänersborg	1932	73
* BACK, JAN, Vänersborg	1934	63
BACK, KURT, Pensionär, Vänersborg	1931	93
BACK, ROGER, Fotograf, Vänersborg	1956	83
BARTHOLMES, MICHAEL, Ingenjör, Vänersborg	1957	89
* BENGTTSSON, ROLF, Faktor, Vänersborg	1934	76
BENGTTSSON, ROLF, Överläkare, Vänersborg	1939	03
BENTON, GUNNAR, Marknadsanalytiker, Hisings backa	1936	97

BERG, CHRISTIAN, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1968	68
BERG, LARS, Vänersborg	1945	00
BERG, LARS, Marknadschef, Vargön	1967	02
BERG, LENNART, Vänersborg	1950	94
BERGENFELDT, HANS, Vänersborg	1935	05
BERGENHEIM, KLAS, Lund	1970	96
BERGER, ANDRÉAS, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	1974	76
** BERGER, GUNNAR, Ingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem,</i> <i>ledamot beredningsnämnden</i>	1943	55
BERGER, MAGNUS, Lund <i>ständig medlem</i>	1967	76
BERGER, MAX, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1970	76
BERGER, NIKLAS, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1973	98
* BERGER, ORVAR, Tandläkare, Vänersborg	1937	72
** BERGMAN, KARL-ERIK, Ingenjör, Nol	1930	48
BERGSTRÖM, ERLING, Vänersborg	1933	96
BERGSTRÖM, JOHAN, Vänersborg	1950	80
BERGSTRÖM, RAGNAR, Vänersborg	1942	80
BERNER, CARL, Vänersborg	1970	05
BERNLING, JOACHIM, Advokat, Vänersborg	1960	99
BERNLING, KARL, Postiljon, Vänersborg	1957	97
BERNLING, OLLE, Advokat, Vänersborg	1922	89
BERNTSON, BERNT, F.stationsinspektör, Vänersborg	1916	82
BILLENGREN, LARS, Köpman, Mellerud	1938	75
BIÖRKKVIST, CARL-MARTIN, f Krim.kommissarie, Vänersborg	1918	85
BJARNELL, KARL ERIK, Lantbrukare, Vänersborg	1918	83
BJELKHOLM, SEFAN, Vänersborg	1954	05
BJÄRUDD, MATS, Halmstad	1945	98
BJÖRK, JAN, Direktör, Vänersborg	1949	04
BJÖREND AHL, LARS, Kanslichef, Vänersborg	1945	88
BJÖRKENSTOCK, JAN-OLOF, Munsänk, Nynäshamn	1948	82
BJÖRKLUND, JAN ÅKE, Stockholm	1938	00
BJÖRNBERG, BERTIL, Vänersborg	1924	05
BJÖRNBERG, MARTIN, Pol.Mag. Vänersborg	1968	94
** BJÖRNBERG, MAURITZ, Kamr., Vänersborg <i>Innehavare av gilletts medalj (2002)</i>	1927	54
** BJÖRNBERG, SVEN, Polisman, Vänersborg	1929	54
* BJÖRNBERG, THOMAS, Civilingenjör, Vargön	1953	77
BJÖRNDAHL, GUNNAR, Vara	1939	97
* BJÖRNDAHL, KARL-ERIK, Bokbinderimästare, Vänersborg	1926	60
BJÖRNSSON, BJÖRN, Adjunkt, Vänersborg	1952	05
BLIXT, BENGT, Maskinmästare, Uddevalla	1929	80
BLIXT, PETER, Begravningsentreprenör, Vänersborg	1965	95
BLOM, TOMAS, Vänersborg	1964	98
BLOMGREN, BENGT, Vänersborg	1946	04
BLOMGREN, ERIK, Vänersborg	1973	83
* BLOMGREN, LARS, Kommunalråd, Vänersborg	1941	77
* BLOMGREN, MATS, Vänersborg	1960	77
BLOMQVIST, STEN, Herr, Vargön	1939	94

BOBERG, GUSTAV, Studerande, Vänersborg	1982	87
BOBERG, LARS, Advokat, Vänersborg	1946	92
BOBERG, MARKUS, Stockholm	1972	87
* BODÉN, SIGVARD, Ingenjör, Norsborg, <i>ständig medlem</i>	1923	55
BOHLIN PONTUS, Civ. ing., Huddinge	1968	95
BOMAN, FREDRIK, Civilingenjör, Torslanda	1973	00
BOMAN, GÖRAN, Försäljningschef, Vänersborg <i>ledamot beredningsnämnden</i>	1948	94
BOMAN, MERRIL, PR Manager, Göteborg	1953	90
BONDESON, CHRISTER, Hovås	1941	02
BORGEMYR, JAN, Vänersborg	1946	04
BORGLIDEN, INGE, Vänersborg	1936	94
BORNSTRÖM, STIG, Vänersborg	1940	04
BRATTWALL, JAN, Landstingsdirektör, Vänersborg	1942	91
BRUUN, STEN, Skogsmästare, Frändefors	1930	05
BRYNGELSSON, STIG, Verkstadsmontör, Vänersborg	1927	91
BRÄNNLUND, FRANK, Vänersborg	1953	03
BÜGLER ULF, Vänersborg	1957	04
BYSTRÖM URBAN, Kriminalvårdare, Vargön	1962	97
* BÄCKSTRÖM, BERTH, Åkeriägare, Vänersborg	1946	67
BÄCKSTRÖM, EMIL, Studerande, Vänersborg	1976	85
* BÄCKSTRÖM, GUNNAR, Åkeriägare, Vänersborg	1932	67
BÖTTIGER, ANDERS, Vänersborg	1962	05
BÖTTIGER, KARL-IVAR, VÄNERSBORG	1932	05
CARLÉN, BENGT, Vänersborg	1947	83
CARLSTRÖM, ROLAND, Vänersborg	1942	96
CEDER, BENGT-GÖRAN, Frändefors	1945	05
CEDER, BERNT, Telearbetare, Vänersborg	1933	90
CEDER, LENNART, Stockholm	1928	04
CEDERQUIST, PÅR, Kommunjurist, Vänersborg	1944	99
CERBEUS, THOM, Produktionstekniker, Vänersborg	1945	04
CHRISTENSEN, EGON, Konditor, Vänersborg	1923	05
CLAESSON, STIG, Försäljare, Vänersborg	1926	86
CRANTZ, CURT GÖRAN, Pol.mag, Vänersborg	1958	90
CRONQUIST, TORD, Körsnär, Vänersborg	1927	94
* DAFGÅRD, BENGT, Arbetsl. Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1939	50
DAHLBOM, ERIK, Vänersborg	1971	99
DAHLBOM, MATS, Kommunjurist, Vänersborg	1964	02
DAHLBOM, STIG, F.d. Lagman, Vänersborg	1928	05
* DAHLGREN, ARNE, Byrådirektör, Vänersborg	1918	55
DAHLGREN, EBER, Vänersborg	1926	89
DAHLGREN, INGVAR, Vänersborg	1945	95
DAHLGREN, LEIF, Banktjänsteman, Vänersborg	1945	85
DAHLÖF, MATS, Vänersborg	1965	67
DANIELSSON, THOMAS, Frändefors	1948	97
DANIELSSON, WOLLMAR, Vänersborg	1933	05
DAUNIUS, CARL, Överläkare, Vänersborg	1935	01
DAREFELT, GÖSTA, Vänersborg	1928	01
* DAVIDSSON, BENGT, Verkstadsmontör, Vänersborg	1957	71

* DAVIDSSON, BILT, Bankkamrer, Vänersborg	1938	64
DAVIDSSON, ROLF, Vänersborg	1935	96
DEHRÉN, JONAS, Frändefors	1971	05
DENNISSON, STIG, GÖRAN, Mariestad	1956	05
DRUFVA, ULF, Vänersborg	1950	97
DUELL, GÖSTA, Försäljare, Vänersborg	1928	01
ECKERWALL, ÅKE, Iloilo	1934	99
EDBERG, PEO, Göteborg	1948	01
* EDVARDSSON, GUNNAR, Vänersborg	1916	71
EILERTSSON, NILS, Åklagare, Vänersborg	1934	02
EK, CARL-GUSTAF, Teknologie doktor, V Frölunda	1958	83
** EK, HARALD, Överstelöjtnant, Varberg	1919	44
EK, LARS-ANDERS, Teologie kand., Lidköping	1954	83
EKDAHL, PER OLOF, Vänersborg	1946	97
* EKHOLM, GÖRAN, Försäljningschef, Vänersborg	1935	73
EKHOLM, HÅKAN, Frändefors	1951	98
EKHOLM, JOHAN, Studerande, Vänersborg	1963	87
* EKLIND, LARS, Överstelöjtnant, Lidköping	1957	74
EKLUND, BO, Lagerchef, Vänersborg	1937	80
EKMAN, GUNNAR, F.d. Rektor, Vänersborg	1928	01
* EKMAN, LARS, Tekniker, Vänersborg	1949	74
EKSTEDT, GÖRAN, Vänersborg	1949	05
* EKSTEDT, THOMAS, Utvecklingsledare, Råå	1951	65
EKSTRÖM, JOHAN, Vänersborg	1943	80
ELENSTIG, ELOF, Köpman, Vänersborg	1930	75
ELGH, LARS-ERIK, Vänersborg	1947	98
ELMQUIST, JOHN-EVERT, Sjukhusdirektör, Vänersborg	1922	89
ELMQVIST, SÖREN, Museitekniker, Vänersborg	1940	75
ENGDAHL, KENT, Posttjänsteman, Vargön	1953	04
ENGHOLM, CARL, Uppsala	1941	04
* ENGLUND, CLAES, Agronom, Lidköping	1943	47
ENGLUND, JAKOB, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1981	82
* ENGLUND, MAGNUS, Tandläkare, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1949	49
ENGLUND, NILS-ERIK MAGNUS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1966	66
* ENGLUND, NILS TURE, Leg. läkare, Uddevalla	1939	47
ENGLUND, OSKAR, Lidköping, <i>ständig medlem</i>	1983	83
ENGLUND, SAMUEL, Civ.ing. Lidköping, <i>ständig medlem</i>	1977	82
ENGLUND, TEODOR, Lidköping, <i>ständig medlem</i>	1985	85
ENGSTRÖM, PER-ARNE, Försäljare, Vänersborg	1935	85
ENORSON, LARS, Elinstallatör, Vargön	1939	90
* ERICSSON, ANDERS, Tandläkare, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1944	54
ERICSSON, ANDERS, Ingenjör, Vargön	1941	80
ERICSSON, BENGT, Målaremästare, Hamburgsund	1930	99
ERICSSON, BOO, Fritidspedagog, Skövde	1939	02
ERIKSSON, BJÖRN, Vänersborg	1973	04
ERICSSON, KLEIN, CARL, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	2000	05
ERICSON, ERIK, Vänersborg	1920	04
ERIKSSON, EVERT, Vänersborg	1930	04

* ERICSSON, GUNNAR, V., Portvakt, Vänersborg	1918	66
ERIKSSON, HENRIK, Järfälla	1964	97
ERIKSSON, INGE, Vänersborg	1946	96
ERIKSSON, JOHAN, Trollhättan	1973	93
ERIKSSON, JOHN, Kapten, Vänersborg	1929	98
ERICSSON, JOHAN F., M.B.A., Vänersborg	1966	66
* ERICSSON, JOHN-OLOF, Tandläkare, Vänersborg		
<i>ständig medlem, Gillevärd. Innehavare av gilletts medalj (2000)</i>	1939	54
ERIKSSON, KARL-ERIK, Fd Järnvägsexpeditör, Vänersborg	1928	94
ERICSON, LEIF, Vargön	1939	02
ERICSON, LENNART, Adjunkt	1940	85
ERIKSSON, MATS, Kammaråklagare, Sävedalen	1967	99
ERICSSON, MICAEL, Vänersborg	1969	02
†* ERIKSSON, PER OLOF, Inspektör, Vänersborg	1932	64
ERIKSSON, RONNY, Vänersborg	1938	88
ERIKSSON, RUNE, Uddevalla	1936	02
ERIKSSON SVEN-INGVAR, Vänersborg, f.d. kommunalråd	1940	92
ERICSON, TOMMY, Urmakare, Vänersborg	1946	04
* ERIKSSON, ÅKE, Frisörmästare, Vänersborg	1921	58
ERIKSSON, ÅKE, Tekniker, Vänersborg	1925	98
ERIXON, DOUGLAS, Frändefors,	1941	97
ERIXON, LEIF, Frisörmästare, Vänersborg	1929	93
ERLANDSSON BERTIL, Direktör, Uppsala	1923	88
* ERLANDSSON, KURT, Ingenjör, Vänersborg	1925	70
FAGER, JAN, Direktör, Vänersborg	1940	90
FAGERSTRÖM, BO, Helsingborg	1942	04
FAGERSTRÖM, MAGNUS, Landvetter	1966	89
FAGERSTRÖM, ÅKE, Musiklärare, Vänersborg	1939	98
FALK, CLAS, Arbetsledare, Vänersborg	1970	97
FALK, LEIF, Montör, Vänersborg	1935	83
* FALK, ÅKE, Åkeriägare, Vänersborg	1942	66
FAST, GUNNAR, Major, Boden	1948	83
FAST, KENTERIC, Vänersborg	1955	05
FASTH, CONNY, Partille	1943	05
* FASTH, SIXTEN, Fotograf, Vänersborg	1926	74
FERM, ROLAND, Vänersborg	1959	05
FERM, RUNE, Kriminalassistent, Vänersborg	1929	84
FILIPSON, GÖRAN, Avdelningschef, Vänersborg	1947	94
FLINK, BENGT, V Frölunda	1936	85
FLOBERG, TOMMY, Skyddsförare, Vänersborg	1961	94
* FOCK, KARL-GÖRAN, Stud. Göteborg	1953	77
FORSSANDER, LARS-ERIK, Bankdirektör, Billdal	1934	84
FORSHALL, LEIF, Spånga	1942	02
FRANZÉN, INGE, Vänersborg		03
FREDÉN, HÅKAN, Vänersborg	1937	05
FREDMAN, EGON, Vänersborg	1929	90
FREDMAN, MARTIN, Polisman, Göteborg	1970	83
FREDMAN, STEFAN, Produktionstekniker, Vargön	1964	04

* FREDMAN, SUNE, Verkmästare, Vänersborg	1940	68
* FREDRIKSSON, MATS, Köpman, Göteborg	1922	76
FRIBERG, HANS, Reklamman, Kolbäck	1956	94
* FRIBERG, CARL AXEL, Reservdelsmän, Uddevalla	1923	69
FRIBERG, SAM, Säljledare, Göteborg	1956	94
* FRIBERG, SVEN-OLOF, Sjukhusdirektör, Uddevalla	1916	71
FRICK, LARS H, Kanslichef, Borgholm	1945	98
* FRISK, KENT, Postiljon, Vänersborg	1945	67
* FRÄNDEGÅRD, BENGT-OLOF, Ingenjör, Vänersborg	1927	67
* FRÄNDEGÅRD, SVEN AXEL, Byrådirektör, Huskvarna	1922	67
FURBO, MATTIAS, Vänersborg	1972	94
FURBO, STURE, Adjunkt, Vänersborg	1944	87
* FÄLLING, HARRY, Televerksarbetare, Vänersborg	1939	71
FÄGER, KENTH, Ingenjör, Vänersborg	1952	60
GADD, ROLF, Uddevalla	1930	02
GELANG, PELLE, Civilingenjör, Vänersborg	1945	99
* GILLBERG, ROLF, Köpman, Vänersborg	1939	77
GILLBERG, ROLF, Värmetekniker, Vänersborg	1936	90
* GILLBERG, ÅKE, Förste expeditionsvakt, Vänersborg	1920	55
GRANLUND, KURT, Ekonomichef, Trollhättan	1938	94
GRANQVIST, KJELL, Vargön	1932	97
GRANQVIST, TORE, Verkstadsägare, Vargön	1948	91
GRANSTRÖM, LARS, Kylmontör, Vänersborg	1963	99
GRAUMANN, GUNNAR, Lund	1933	93
* GRÖNBERG, MATTIAS, Civilingenjör, Bromma	1932	60
GRÖNROS, BERNT, Vänersborg	1963	99
* GULZ, LENNART, Adjunkt, Vänersborg	1939	54
GUSTAFSSON, DAN, Socionom, Vänersborg	1947	02
* GUSTAFSSON, EVERT, Sjukvårdare, Vänersborg	1937	77
GUSTAVSSON, HÅKAN, Vänersborg	1945	04
GUSTAFSSON, INGVAR, Ingenjör, Uddevalla	1926	90
GUSTAVSSON, IVAN, Vänersborg	1918	04
GUSTAFSSON, JAN, Musiklärare, Vänersborg	1952	05
GUSTAFSSON, JAN-OLOF, Vänersborg	1947	94
GUSTAVSSON, JOHAN, Civ. ekonom, Vänersborg	1961	99
GUSTAVSSON, KJELL, Vänersborg	1942	04
GUSTAVSSON, LARS-ÅKE, Herr, Frändefors	1958	92
* GUSTAFSSON, KENT, Mättningsbiträde, Vänersborg	1944	71
GUSTAVSSON, LENNART, Vargön	1929	99
* GUSTAFSSON, PAUL, Frändefors	1935	66
GUSTAFSSON, ROLAND, Sjukvårdare, Vänersborg	1930	88
GUSTAFSSON, ROLAND, Leg. sjuksköterska, Vänersborg	1949	04
GUSTAVSSON, SONNY, Vargön	1946	03
* GUSTAFSSON, SUNE, Bagaremästare, Vänersborg	1918	55
GUSTAVSSON, YNGVE, Herr, Vänersborg	1936	92
GUSTAVSSON, YNGVE, Lindome	1936	05
GUSTAFSSON, ÅKE, Överläkare, Alingsås	1937	90
GYRULF, NILS, Direktör, Vänersborg	1919	82

GÅRDEHALL, LARS, Polisinspektör, Vänersborg	1945	97
GÅRDEHALL, PER, Studerande, Vänersborg	1978	99
GÖTHBERG, REINHOLD, Uddevalla	1920	94
HAGBERG, GILLIS, Kommunalarbetare, Vänersborg	1932	96
HAGBERG, GUNNAR, Vänersborg	1926	94
* HAGBORG, GÖRAN, Redovisningskonsult, Vänersborg		
<i>ständig medlem. Kassafogde. Innehavare av gilletts medalj (2000)</i>	1941	53
* HAGLIND, STURE, Gymnastikdirektör, Skövde	1946	68
HAGLUND, KENT, Direktör, Trollhättan	1944	87
HAGSTEDT, SVEN-OLOF, Vänersborg	1941	82
HALL, SVEN-ERIK, Vänersborg	1944	94
HALLBERG, LEIF, Vänersborg	1948	96
HALLBERG, WILLARD, Typograf, Vänersborg	1931	86
HALLBLAD, BJÖRN, Vänersborg	1986	04
HALLBLAD, CARL, Vänersborg	1982	04
HALLBLAD, LARS, Bilplåtslagare, Vänersborg	1959	04
HALLQVIST, ANDERS, Lantmästare, Vänersborg	1954	94
* HALLQVIST, ANDERS, Veterinärassistent, Vänersborg	1945	76
* HALLQVIST, ARNE, Agronom, Vänersborg	1917	67
HALLQVIST, GUNNAR, Vargön	1939	05
HALLQVIST, INGVAR, Vänersborg	1954	01
HALLQVIST, JOHAN, Vänersborg	1986	04
HALLQVIST, TOMAS, Lab.assistent, Vänersborg	1951	84
HAMMARSTEDT, JÖRGEN, Polisass, Göteborg	1966	83
HANSSON, H O, LENNART, Personalman, Vänersborg	1947	96
HANSSON, JAN ERIK, Vänersborg	1950	02
HANSSON, LARS, Herr, Vänersborg	1965	92
* HANSSON, LEIF, Bandhagen	1929	79
HANSSON, LENNART, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1932	84
HANSSON, TOMMY, Musikproducent, Vänersborg	1952	04
* HARLITZ, GUNNAR, Sjöing., Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1940	64
HARLITZ, HENRIK, Vänersborg	1973	05
* HARLITZ, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1943	64
HARRING, TORD, Hönö	1940	95
HASSELHOLM, CURT, Typograf, Vänersborg	1929	82
HASELLIND, INGEMAR, Tekniker, Vänersborg	1938	93
* HASSELIND, KAJ, Ingenjör, Vargön	1945	76
HASSLUNG, LENNART, Herr, Vänersborg	1938	85
HASSLÖF, J-O, RUNE, Kungälv	1929	83
HEDELIN, GUSTAV, Vänersborg	1981	05
HEDELIN, STEN, Arkitekt Vänersborg	1950	97
* HEDÉN LASSE, Borås	1934	57
HEDLUND, JOHAN, Ekonomie mag., Göteborg	1979	04
* HEDLUND, STIG, Tekniker, Vänersborg	1941	95
* HEDQUIST, PER, Byråassistent, Vänersborg	1943	76
HEIDENGÅRDH, KLEIFT, Förvaltare, Frändefors	1949	96
HELLDÉN, BJÖRN, Göteborg	1965	05
HELLDÉN, LEIF, Docent, Vänersborg	1937	05

HELLBERG, INGVAR, Herr, Vänersborg	1957	92
* HELLMAN, ANDERS, Vänersborg	1955	73
* HELLSTRÖM, ARNE, Köpman, Vänersborg	1930	64
HELLÅKER, KARL-ERIK, Vänersborg	1927	04
HENRICSSON, THORE, Vargön	1938	05
HENRIKSSON, GUNNAR, Rektor, Vänersborg	1943	05
HENRIKSSON, LARS ERIK, Vänersborg	1957	81
HERENTZ, CHRISTOFFER, Stud. Vänersborg	1968	94
HERMANSSON, JAN, Teol.dr., Lund	1949	91
HERRMANN, GERHART, Folkskollärare, Lysekil	1931	82
* HERTZ, ARNE, Ingenjör, Trollhättan	1939	79
HESELHOLDT, PÅR-ANDERS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1962	84
HJALMARSSON, GUNNAR, Aukt. Revisor Vänersborg	1957	97
HJELM, PER, Vänersborg	1932	04
* HJELM, STIG, Reprofotograf, Vänersborg	1927	76
HOFLING, OSCAR, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1996	96
HOFLING, ERIK, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	2000	00
HOLM, JAN OLOV, Brålanda	1940	04
HOLM, LARS-ERIK, Vägtekniker, Vargön	1944	82
HOLMQVIST, EVERT, Vänersborg	1937	83
HORSTER, KNUT, Verkmästare, Vänersborg	1920	75
HURTIG, BENGT MAGNUS, Katrineholm	1953	66
** HURTIG, ERNST-MAGNUS, Elektriker, Vänersborg	1923	53
HÅKANSSON, STEN, VD, Vänersborg	1945	92
HÅRD, ÅKE, Malmö	1923	01
HÅRD af SEGERSTAD, BJÖRN, Rektor, Vargön	1954	05
* HÄGNEFORS, ERNST, Överstelöjtnant, Uddevalla	1921	77
HÖGBERG, JERKER, Vänersborg	1951	02
HÖGBERG, LUDVIG, Vänersborg	1925	95
* HÖGBERG, PER, Direktör, Uddevalla	1922	64
* HÖGBERG, STIG, Ingenjör, Onsala	1944	77
HÖGSTRÖM, STIG, Plåtslagare, Vänersborg	1926	95
* HÖGZELL, LENNART, Företagsekonom, Bromma	1934	61
** IDEBERG, GUNNAR, Aukt. revisor, Karlstad	1932	53
IDEBERG, ROLF, Doktor, Uddevalla	1936	94
INGVALD, BO, Brandman, Vänersborg	1955	01
ISACSSON, HENNING, Ingeniör, Vänersborg	1932	97
ISACSSON, JÖRGEN, Banktjänsteman, Vänersborg	1964	97
IVARSSON, KARL INGVAR, Ingenjör, Vänersborg	1941	85
* JACOBSSON, ARNE, Personalkonsulent, Trollhättan	1920	70
* JACOBSSON, GERT, Mättningsförmän, Vänersborg	1939	70
JACOBSSON, MIKAEL, Göteborg	1966	76
* JACOBSSON, ROLF, Redovisningskonsult, Vänersborg	1936	59
JACOBSSON, SVEN, Agronom, Vänersborg	1933	94
JANSSON, ANDERS, Köpman, Vänersborg	1940	05
* JANSON, LARS, Gymnastikdirektör, Falkenberg	1938	66
JANSSON, GUNNAR, Managing direktor, Växjö	1935	01
JANSSON, STIG, Ingenjör, Frändefors	1946	99

* JARHED, GUNNAR, Banktjänsteman, Vänersborg	1947	78
JEGERFALK, BO, Studierektor, Vänersborg	1927	89
† JENGARD, AGNE, Herr, Vänersborg	1945	85
JENHALL, EVERT, Ingenjör, Vargön	1938	03
** JENNISCHE, BENGT, Överläkare, Vänersborg	1913	30
* JENNISCHE, MATS, Agronom, Möklinta, <i>ständig medlem</i>	1941	64
* JENNISCHE, PER, Fil.dr., Uppsala, <i>ständig medlem</i>	1943	64
* JENNISCHE, ÅKE, Socionom, Julita, <i>ständig medlem</i>	1947	64
* JOACHIMSSON, ERLING, Civilingenjör, Torslanda	1950	77
JODLOVSKY, CONSTANTIN, Direktör, Vänersborg	1940	99
* JOELSSON, LARS, Civilingenjör, Bromma, <i>ständig medlem</i>	1954	76
* JOELSSON, RUNE, Driftsverkm., Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1927	76
JOHANSSON, BENGT, Konstnär, Glommen	1941	98
JOHANSSON, BENGT, Vargön	1945	96
JOHANSSON, BENGT, K.Å, Ambassadör, Stockholm	1937	97
JOHANSSON, BENGT, Vänersborg	1937	03
JOHANSSON, BERNT, Vänersborg	1937	04
JOHANSSON, BJÖRN, Göteborg	1963	93
JOHANSSON, BO, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1959	76
JOHANSSON, BO, Förs. tjänsteman	1939	96
JOHANSSON, CASPER, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1976	76
JOHANSSON, CONNY, Distriktschef, Vänersborg	1950	94
JOHANSSON, GERHARD, Officer, Såtenäs	1970	80
* JOHANSSON, GUNNAR, Boktryckare, Vänersborg	1946	66
JOHANSSON, GUNNAR, Vänersborg	1933	98
JOHANSSON, GÖSTA, Ekonomichef, Vänersborg	1935	83
JOHANSSON, HELMER, Kommunalarbetare, Vänersborg	1925	82
JOHANSSON, HÅKAN, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1947	92
* JOHANSSON, INGEMAR, Konditor, Vänersborg	1928	65
* JOHANSSON, INGVAR, Byggnadsnickare, Vänersborg	1918	55
JOHANSSON, INGVAR, Kommundirektör, Vänersborg	1937	92
* JOHANSSON, JAN, Åkeriägare, Vänersborg	1937	76
JOHANSSON, JOEL, Vänersborg	2003	05
JOHANSSON, CHRISTER, Direktör, Trollhättan	1947	04
** JOHANSSON, KARL-ERIK, Typograf, Vänersborg	1927	53
JOHANSSON, KARL-GUSTAF, Vänersborg	1937	86
JOHANSSON, KENNETH, Mättningsbiträde, Vänersborg	1939	95
JOHANSSON, KENT, Vänersborg	1955	95
JOHANSSON, KJELL, Vänersborg	1936	05
JOHANSSON, KURT, Köpman, Vänersborg	1944	96
JOHANSSON, LARS, Byggnadsnickare, Vänersborg	1934	86
JOHANSSON, LARS ERIK, Vänersborg	1936	96
JOHANSSON, LARS-ERIK, Vänersborg	1930	99
JOHANSSON, LEIF, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1962	76
JOHANSSON, LENNART, Byrådirektör, Vargön	1942	82
* JOHANSSON, LENNART, Grävmaskinist, Vänersborg	1942	72
JOHANSSON, LENNART, Vänersborg	1936	04
JOHANSSON, LENNART, Vargön	1931	05

JOHANSSON, PETER, 1:e Antikvarie, Vänersborg <i>ledamot beredningsnämnden</i>	1963	90
JOHANSSON, PONTUS, Sjöing, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1973	76
JOHANSSON, RICKARD, Officer, Stockholm	1966	80
JOHANSSON, ROGER, Försäkr. tjänsteman, Vänersborg	1952	02
JOHANSSON, ROLF, Marknadsansvarig, Vänersborg	1974	04
JOHANSSON, ROY, Projektledare, Vänersborg	1943	97
* JOHANSSON, RUNE, Reservdelnsman, Vänersborg	1944	76
JOHANSSON, STEN, Vänersborg	1939	04
JOHANSSON, STIG-ARNE, Vargön	1921	03
JOHANSSON, STURE, Vänersborg	1937	99
JOHANSSON, SUNE, Arkitekt, Brottbys	1943	03
* JOHANSSON, SVEN, Telearbetare, Vänersborg	1937	59
JOHANSSON, SVEN, Trafikförman, Vänersborg	1926	89
JOHANSSON, SVEN-OLOF	1950	99
JOHANSSON, SÖREN, Snickare, Vänersborg	1940	98
JOHANSSON, TAGE INGVAR, Vänersborg	1932	01
* JOHANSSON, THOMAS, Reservdelnsman, Vänersborg	1957	76
JOHANSSON, THOMAS, Vänersborg	1969	05
JOHANSSON, TOMMY, Vänersborg	1952	99
JOHANSSON, ÅKE, Vänersborg	1930	04
JOHANSSON, ÅKE, Ingenjör, Vänersborg	1922	05
JOHNSON ARVID, Vargön	1938	98
JOHNSON, ULF, Vargön	1962	98
* JONASSON, EVERT, Aukt.revisor, Göteborg	1917	78
** JONSSON, BENGT, R., Professor, Solna	1930	54
JONSSON, BERTIL, Vänersborg	1934	88
JONSSON, BROR, Målare, Vargön	1920	91
JONSSON, LARS, Försäljare, Vänersborg	1963	92
JONSSON, LEIF, Personalchef, Göteborg	1952	96
JOSEFSON, FREDRICK, Vargön	1973	85
JOSEFSSON, JOHN, Teletekniker, Vänersborg	1964	98
JOSEFSSON, KENT, Vänersborg	1945	01
JOSEFSSON, LARS OLOF, Vänersborg	1939	00
JOSEFSSON, LENNART, Ekonomisekr, Vänersborg	1948	75
JOSEFSSON PER-AXEL, Teletekniker, Ljusdal	1941	95
JOSEFSSON, REIDAR, Vänersborg	1941	05
JOSEFSSON, STEFAN, Vänersborg	1971	04
JOSEFSSON, TOBIAS, Vänersborg	1972	94
* JÄTBY, RUNE, Skorstensfejaremästare, Vänersborg	1931	76
JÄRPLER, LENNART, Vänersborg	1947	83
JÄRPVIK, CURT, Enhetschef, Vänersborg	1946	95
JÄRPVIK, DANIEL, Vänersborg	1977	97
JÖNSSON, GUNNAR, Vänersborg	1968	88
JÖRGENSSON, GUNNAR, Vänersborg	1960	04
KAAGE, BENGT, Överläkare, Vänersborg	1932	91
KARLSSON, BERNY, V. FRÖLUNDA	1941	80
KARLSSON, BERNT, Yrkeslärare, V. Frölunda	1941	80
CARLSSON, BERNT, F.d. Driftschef, Vänersborg	1938	04

* CARLSSON, BERTIL, Annonsskons, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1944	47
CARLSSON, HÅKAN, Vänersborg	1949	04
KARLSSON, EDUR, Stigtomta	1932	97
CARLSSON, ENAR, Lärare, Vänersborg	1924	99
CARLSSON, ERIC, Förrådsarbetare, Vänersborg	1915	75
KARLSSON, ERIK, Sjökapten Vänersborg	1932	96
KARLSSON, GÖSTA	1926	99
KARLSSON, HANS, Vänersborg	1946	05
KARLSSON, HERMAN, Fotograf, Vänersborg	1942	84
CARLSSON, INGE, F.d. Landstingsdirektör, Vänersborg	1929	98
* CARLSSON, INGVAR, Avd. förest, Vänersborg	1924	69
* CARLSSON, CARL-OTTO, Spedit, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1939	47
KARLSSON-BERNDTSSON, KENT, Spanien	1940	97
KARLSSON, KENT, Kriminalkommissari, Trollhättan	1944	02
CARLSSON, KENT-MORGAN, Vargön	1959	96
KARLSSON, KJELL-ANDERS, Typograf, Vänersborg	1958	82
KARLSSON, LARS, ALBERT, Ingenjör, Trollhättan	1936	04
KARLSSON, LEIF, Vänersborg	1952	98
CARLSSON, LENNART, Mölndal <i>ständig medlem</i>	1946	47
KARLSSON, LENNART, Grävmaskinist, Vargön	1955	93
KARLSSON, LENNART, Konditor, Vänersborg	1927	90
KARLSSON, MARTIN, Studerande, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1976	87
KARLSSON, PETER, Vänersborg	1963	01
KARLSSON, PER AXEL, Verkst.montör, Vänersborg	1925	85
CARLSSON, ROGER, Vargön	1943	96
* CARLSSON, STIG, Smögen	1936	77
KARLSSON, SVEN, l:e postilj., Vänersborg	1926	85
KARLSSON, SÖREN, Direktör, Vänersborg	1959	98
CARLSSON, THOMAS, Målaremästare, Vänersborg	1957	96
KARLSSON, TAGE, Vänersborg	1926	99
* CARLSSON, UNO, Åkeriägare, Vänersborg	1926	67
KIHLSTEN, CLAES-GÖRAN, Banktjänsteman, Vänersborg	1947	93
* KIHLESTRÖM, LARS GÖRAN, Banktjänsteman, Frändefors	1936	65
* KJELLSSON, DAN, Vänersborg	1941	74
KJELLSSON, JOHAN, Vänersborg	1975	97
KJELLSSON, MICHAEL, Vänersborg	1962	95
* KJELLSSON, UNO, Direktör, Vänersborg	1944	74
KNUTSSON, BO, Pol.mag. Vänersborg	1945	90
KNUTSSON, FREDRIK, Göteborg	1980	02
* KNUTSSON, LEIF, Personaltjänsteman, Arvika	1934	64
KORITZ PETER, Läkare, Vänersborg	1939	02
KORSE, KARL-GERHARD, Fil.lic., Vänersborg	1934	85
* KORSE, YNGVE, Ingenjör, Vänersborg	1913	74
KRATZ, HANSÅKE, Resebyråchef, Vänersborg	1948	93
KRISTENSSON, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1932	99
KÄCK, LENNART, Ekonom, Vargön	1952	04
KÄRVLING, ARNE, Redaktör, Vänersborg	1926	82
KÄRVLING, URBAN, Journalist, Herrljunga	1957	85

KÖKERITZ, HANS, Kungälv	1936	05
LANDGREN, HENRIK, Stud. Vänersborg	1987	95
* LARSSON, ALF, Göteborg	1939	77
LARSSON, ALVAR, Direktör, Vänersborg	1943	03
LARSSON, ANDERS, Spånga <i>ständig medlem</i>	1963	63
LARSSON, ARNE, Ingenjör	1943	95
LARSSON, BERTIL, Sjöman, Vänersborg	1942	81
LARSSON, BÖRJE, Grafiker, Vänersborg	1948	95
LARSSON, BJÖRN, Vänersborg	1975	97
LARSSON, CHRISTER, Samhällsbyggnadsschef, Vänersborg	1944	05
LARSSON, DAVID, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1998	98
* LARSSON, GÖSTA, Civilingenjör, Stockholm <i>ständig medlem</i>	1936	55
* LARSSON, GÖTE, Posttjänsteman, Göteborg	1944	66
LARSSON, INGEMAR, Civ. ing., Vänersborg	1955	96
LARSSON, INGEMAR, Plåtslagare, Huskvarna		89
LARSSON, JAN-OLOF, Åkeriägare, Vänersborg	1946	03
LARSSON, JOHAN, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1966	66
* LARSSON, LARS, Revisor, Hisings-Backa	1943	68
* LARSSON, LARS, Elektriker, Trollhättan	1914	74
LARSSON, LEIF, Vänersborg	1948	96
LARSSON, LEIF, AV-chef	1947	01
LARSSON, MARTIN, Trafikinspektör, Vänersborg	1961	05
LARSSON, MATS, Vänersborg	1947	94
LARSSON, MIKAEL, Laboratorieförstare, Vänersborg	1959	04
LARSSON, OLA, Verkstadschef, Frändefors	1965	03
LARSSON, PER ARNE, Vänersborg	1953	00
* LARSSON ROLF, Underinspektör, Skärholmen <i>ständig medlem</i>	1924	56
LARSSON, S ANDERS, Kommunalsråd, Vänersborg	1951	94
* LARSSON, STIG, Direktör, Vänersborg, <i>1:e Älderman</i> <i>Innehavare av gilletts medalj (1990)</i>	1935	57
* LARSSON, SVEN, A, Butiksbiträde, Vänersborg	1929	70
LARSSON, SVEN AXEL, Säljare, Göteborg	1932	87
LARSSON, SVEN-ÅKE, Hamnschef, Vänersborg	1947	95
LARSSON, TORSTEN, Vänersborg	1931	95
* LARSSON, YNGVE, Montör, Vänersborg	1927	77
* LARSSON, ÅKE, Vänersborg	1944	77
LARSSON, ÖSTEN, Vänersborg	1939	04
LAUDON, ANDERS, F.d. Skolläkare, Vänersborg	1932	01
LAURELL, GUNNAR, Ingenjör, Vänersborg	1920	85
LEVÁN, OLOF, Ingenjör, Trollhättan	1924	93
LIDÉN, JAN-GUNNAR, Vänersborg	1948	95
* LIND, HÅKAN, Jur.kand., Vänersborg <i>Ersättare i styrelsen</i>	1948	54
LIND, JESPER, Vänersborg	1975	83
* LIND, LARS, Civilingenjör, Lerum	1944	50
LINDAHL, HANS OLOF, Vänersborg	1953	00
* LINDBERG, ANDERS, Bankdirektör, Upplands Väsby	1938	66
* LINDBERG, BENGT ARNE, Verkstadsarbetare, Vargön	1949	66
* LINDBERG, CARL-AXEL, Ingenjör, Onsala	1944	65

LINDBERG, JAN, INGE, Ingenjör, Smedjebacken	1954	83
LINDBERG, JOAKIM, Vargön	1979	88
LINDÉN, ARNE, Ingenjör, Halmstad	1939	86
LINDÉN, LARS, Civilingenjör, Vargön <i>ständig medlem</i>	1954	75
* LINDÉN, ROLF, Ingenjör, Skärholmen <i>ständig medlem</i>	1927	62
LINDENCRONA, CARL-AXEL, Major, Ängelholm	1916	88
LINDEROTH, LARS, Direktör, Vänersborg	1926	94
LINDGREN, ARVID, Vänersborg	1985	85
* LINDGREN, KARL ENAR, Direktör, Vänersborg	1921	65
* LINDH, LENNART, Posttjänsteman, Vänersborg	1930	57
* LINDHÉ, RUNE, Representant, Vänersborg	1923	77
LINDHOLM, PETER, Vänersborg	1960	04
LINDQVIST, LARSERIK f.d. Kommunaldirektör	1925	01
LINDSKOG, HANS, Byråchef, Vänersborg	1940	94
* LINDSTRÖM, LENNART, Rektor, Sandviken	1918	63
LINNARSSON, JÖRGEN, Ekonomiansvarig	1948	97
LINNARSSON, LENNART, Vargön	1952	98
* LISS, PER ARNE, Vänersborg	1940	67
LIVÉN, EJE, f.d. förste länsassessor, Vänersborg	1931	96
LJUNG, INGEMAR, Vänersborg	1966	94
LJUNGGREN, LARS GÖRAN, Inspektör, Frändefors	1946	98
LJUNGSTRÖMER, ADAM, Vänersborg	1986	02
LJUNGSTRÖMER, ANTON, Vänersborg	1989	02
LJUNGSTRÖMER, ARNE, Glasmästare, Vänersborg	1951	95
LJUNGSTRÖMER, RUNE, Vänersborg	1948	95
LOHEDEN, KARL GUSTAV, Vänersborg	1925	95
LOHM, SÖREN, Kranmaskinist, Vänersborg	1942	93
LUNDBERG, ANDERS, Vänersborg	1977	05
LUNDBERG, GUNNAR, Vägmästare, Vänersborg	1955	02
LUNDBERG, ROGER, Vänersborg	1945	05
LUNDBLAD, ROLF, Vänersborg	1926	89
LUNDBORG, ANDERS, Studerande, Vänersborg	1994	01
* LUNDBORG, BO, Operasångare, Haninge	1932	66
* LUNDBORG, ERIC, Köpman <i>ständig medlem ledamot beredningsnämnden</i>	1957	66
LUNDBORG, GUSTAV, Studerande, Vänersborg	1987	01
LUNDBORG, HÅKAN, Vänersborg	1956	73
* LUNDBORG, JAN, Vänersborg	1952	73
LUNDBORG, NIKLAS, Studerande, Vänersborg	1989	01
** LUNDBORG, STEN; Köpman Vänersborg	1925	42
* LUNDBÄCK, BENGT, Dialystekniker, Vänersborg	1941	67
LUNDBÄCK, JONAS, Växjö	1975	80
LUNDGREN, STEN ÅKE, Bilhandlare, Frändefors	1954	02
LUNDGREN, ÅKE, Kriminalinspektör, Södertälje	1946	88
LUNDH, GUNNAR, Polismästare, Vänersborg	1935	94
** LUNDIN, IVAR, Avsynare, Vänersborg <i>Innehavare av Gillets medalj (1995)</i>	1919	52
* LUNDIN, JAN, Vänersborg	1936	69
LUNDIN, PER, Affärsbiträde, Vänersborg	1953	55

LUNDQVIST, ULF, Banktjänsteman, Vänersborg	1946	93
LUNDSTRÖM, HERBERT, Länsveterinär, Vänersborg	1936	89
* LUNDAVIK, MAGNUSSON, ULF, Tandläkare, Källby	1926	64
* LÅNG, BÖRJE, Kurator, Trollhättan	1933	76
LÅNG, KENT, Bankdirektör, Vargön	1940	80
LÅNG, OWE, Revisor, Vargön	1963	97
LÅNG, STIG-ARNE, Konsult, Norrköping	1953	85
LÖFGREN, BENGT, Bagerikonditor, Vänersborg	1938	97
LÖFGREN, JERKER, Läkare, Vänersborg	1943	02
LÖFQUIST, GÖRAN, fd. Ekonimichef, Vargön	1938	03
LÖVBERG, THORE, fd. chefsåklagare, Vänersborg	1925	91
MAC DONALD, HANS, Trollhättan	1941	04
** MAGNUSSON, ARNE, Direktör, Essen, Tyskland	1913	49
MAGNUSSON, BJÖRN, Trafikingenjör, Vänersborg	1964	04
* MAGNUSSON, DICK, Vänersborg	1943	72
* MAGNUSSON, NILS, Folkskollärare, Ljungskile	1940	65
MALCOLM, KARL-ERIC, Redaktör, Vänersborg	1928	80
MALM, GÖTE, Vänersborg	1921	96
MALMBERG, INGEMAR, Mölndal	1938	05
MALMBERG, NILS, Studerande, Vänersborg	1990	01
MALMBERG, RUNE, Vänersborg	1943	99
MARKLUND, BERTIL, Docent, Vänersborg	1945	80
* MELIN, GEORG, Försäljningschef, Vänersborg	1922	70
** MILLING, THORE, Flygtekniker, Vänersborg	1924	52
** MOLLBERG, RUNE, Annonsskonsulent, Vänersborg	1925	54
MOLNIT, PER, Arkitekt, Vänersborg	1919	75
MOSSBERG, BERTIL, Herr, Uddevalla	1937	85
MOSSBERG, LEIF, Arbetsledare, Vänersborg	1931	90
MÅRTENSSON, ARNE, Bankdirektör, Stockholm	1951	87
MÅRTENSSON, BERNT, Ekonomidirektör, Skövde	1958	95
NEJDMO, TOMMY, Vänersborg	1947	05
NIDSJÖ, JAN-ERIC, Vänersborg	1935	99
NIDSJÖ, KENNET, Konstruktör, Vänersborg	1963	04
NIKLASSON, JAN, Vänersborg	1964	83
NILSSON, BERNT, Vänersborg	1948	99
NILSSON, BO, Bankkamrer, Hisings-Kärra	1944	83
NILSSON, BÖRJE, Kungsbacka	1946	01
NILSSON, HANS, Kinna	1923	88
NILSSON, HOLGER, Hantv.förest. Vänersborg	1913	83
NILSSON, JAN-ERIK, Fordonsmek. Vänersborg	1954	94
* NILSSON, CARL-ERIK, Vänersborg	1920	66
NILSSON, GÖRAN, Vänersborg	1931	02
NILSSON, LARS, Frändefors	1946	99
NILSSON, LENNART, Herr, Haninge	1943	92
NILSSON, MATS, Rektor, Vänersborg	1949	04
NILSSON, NILS, Brålanda	1935	96
* NILSSON, PER-AXEL, Överskötare, Vänersborg	1923	78
NILSSON, PER GÖSTA, Bokbindarmästare, Värnamo	1925	80

NILSSON, PER OLOF, Vänersborg	1961	03
NILSSON, PETER, Kontorist, Vänersborg	1971	97
NILSSON, RAGNAR, Ingenjör, Vargön	1926	89
* NILSSON, SUNE, Brunnbsbarrare, Vänersborg	1923	58
NILSSON, SÖREN, Vänersborg	1938	98
NISSON, PETER, 1:e antikvarie, Vänersborg	1947	81
NOAKSSON, LENNART, Vänersborg	1925	02
NORDGREN, KENT ALLER, Ingenjör, Vänersborg	1937	81
NORDQUIST, HANS, Vänersborg	1925	95
* NORDQVIST, YNGVE, Direktör, V. Frölunda	1930	77
NORLIN, BERNDT-OLOF, Vänersborg	1942	97
NORLIN, STAFFAN, Pilot, Vargön	1973	05
NORRMAN, TOMMY, Posttjänsteman, Vänersborg	1944	90
NYLÉN, TORE, Civilingenjör, Lidköping	1935	89
NYSTRÖM, GUNNAR, Brandinspektör, Vänersborg	1946	04
* NYSTRÖM, KARL FREDRIK, Ingenjör, Vänersborg	1928	58
NYSTRÖM, ULF, Smältv. arbetare	1967	95
ODELIUS, CHRISTOFER, Vänersborg	1993	05
* ODELIUS, ERIK, Snickare, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1934	79
* ODELIUS, SVEN ERIK, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1957	79
OLAUSSEN, GÖRAN, Trollhättan	1938	99
OLSEN, POUL, Frisörmästare, Vänersborg	1938	91
* OLSSON, BERTIL, Vaktmästare, Vänersborg	1921	60
OLSSON, BJÖRN, Vänersborg	1939	04
OLSSON, CHRISTER, V. Montör, Vänersborg	1956	83
** OLSSON, FOLKE, Tekniker, Vänersborg	1929	48
OLSSON, GERT, Arkitekt, Vänersborg	1933	89
* OLSSON, GUSTAF, Tekn.lärare, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1918	72
OLSSON, JAN, Vargön	1955	04
OLSSON, LARS, Rörmontör, Vänersborg	1935	75
OLSSON, LARS-OLOF, Vänersborg	1949	05
* OLSSON, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1928	78
* OLSSON, ROLF, Företagsekonom, Vänersborg	1949	72
OLSSON, ÅKE, Köpman, Vänersborg	1945	83
OLSSON, ÅKE, Bilmekaniker	1933	04
* OLZON, AXEL, Överläkare, Vänersborg	1919	74
OREHULT, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg	1937	88
PAJUSI, ARWO, Antikvarie, Kalmar	1945	99
PALM, STIG-LENNART, Ingenjör, Linköping	1930	82
* PALMSTRÖM, ALLAN, Lärare, V:a Frölunda <i>ständig medlem</i>	1933	76
PATRIKSSON, ANDERS, Ingenjör, Vargön	1960	85
PATRIKSSON, HENRIK, Ingenjör, Vänersborg	1965	85
PATRIKSSON, HÅKAN, Företagkonsult, Vänersborg	1946	94
PATRIKSSON, MAGNUS, Kammarrättsassessor, Jönköping	1965	85
* PATRIKSSON, RUNE, Köpman, Vänersborg	1937	65
PAULSSON, ÅKE, Trollhättan	1946	97
PERMVALL, OSKAR, Civilingenjör, Älvsjö	1957	88
PERNKLEV, RONNIE, Vänersborg	1937	02

PERSSON, HANS OLOF, Studerande, Vänersborg	1974	90
PERSSON, JONNY, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1948	95
PERSSON, MAGNUS, VD, Vänersborg	967	05
PERSSON, RICHARD, Direktör, Vänersborg	1937	02
PERSOM, STIG, Direktör, Vänersborg	1940	04
* PERSSON, SVEN-OLOF, Vänersborg	1925	77
* PETERSON, CHRISTER, Kommunalarbetare, Vänersborg	1943	71
PETERSSON, EDGAR, Vänersborg	1919	80
PETERSON, ERNST, F.d. Finanschef, Vänersborg	1931	98
PETERSSON, KARL-ERIK, Enhörna	1935	04
PETTERSSON, BJÖRN, Elektriker, Vänersborg	1962	92
* PETERSSON, OLOF, Montör, Vänersborg	1923	77
PETERSON, SVEN GUNNAR, Polisman, Vänersborg		
<i>Innehavare av gillels medalj (1992)</i>	1925	81
PETTERSSON, INGEMAR, Vänersborg	1950	99
PETTERSSON, KARL AXEL, Västra Frölunda	1939	95
PETTERSSON, NILS ÅKE, Vänersborg	1941	94
PETTERSSON, OLOF, Förman, Vargön	1919	93
PETTERSSON, TOMMY, Grästorp	1957	96
PRINS, EDDIE, Frisör, Vänersborg	1971	94
PRINS, SETH, Frisör, Vänersborg	1947	94
** PÅRUD, NILS, Universitetslektor, <i>ständig medlem</i>		
<i>Innehavare av gillels medalj (1980)</i>	1923	52
QUENTZER, BERTIL, Lektor, Vänersborg	1935	98
* RAHM, GUNNAR, Apotekare, Göteborg	1929	66
* RAMNEMYR, BJÖRN, Mätningstekniker, Vänersborg	1943	72
** RANER, LENNART, Köpman, Uddevalla	1919	53
RAPP, ALFRED, Sjukhemsdir., Vänersborg	1943	03
RAPP, CARL, Vargön	1992	05
* RAPP, HÅKON, Köpman, Vänersborg	1933	60
RAPP, MARCUS, Vargön	1994	05
RAPP, PATRIK, Vargön	1962	00
RAPP, URBAN, Vänersborg	1968	05
REIMERS, GÖSTA, Göteborg	1943	02
RICKMARKER, ÅKE, Brevbärare, Vänersborg	1940	98
ROSELL, SVEN ÅKE, Vänersborg	1936	96
* ROSÉN, GUNNAR, Ingenjör, Göteborg	1923	55
ROSENBERG, TORSTEN, Folkskollärare, Trollhättan	1934	04
ROSENGREN, BENGT, Avd. Chef, Vänersborg	1946	05
* ROSENGREN, KARL-ERIK, Ingenjör, Vänersborg	1938	71
* ROSLIN, LENNART, Ingenjör, Ryssby	1945	79
* ROSLIND, LARS-GÖRAN, Opt, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1946	58
* ROSLIND, SVEN-GUNNAR, Opt, Mellerud, <i>ständig medlem</i>	1940	58
* RUDBERG, STIG, Professor, Lund	1920	76
RUDSTRÖM, LARS, Samhällsplanerare, Vänersborg	1957	03
RUSSBERG, BERNDT, Konstnär, Vänersborg	1931	99
RUSSBERG, MIKAEL, Civ. ingenjör, Vallentuna	1969	04
RYBERG, EVERT, Lagerchef, Påarp	1940	90

RYBERG, LENNART, Styckmästare, Vänersborg	1932	90
RYDING, SVEN, Vänersborg	1940	04
RÅDBERG, JAN ERIK, f. Vattenrättsingenjör, Uppsala	1910	84
RÅDMARK, THURE, Överläkare, Vänersborg	1952	99
SAEDÉN, ERIK, Hovsångare, Professor, Enebyberg	1924	94
* SAHLIN, PER-ANDERS, Fil.kand. Enskededalen	1945	50
SAHLIN, BO, Kapten, Vänersborg	1938	05
SAHLSTEN, BO, Trollhättan	1950	05
SALANDER, HÅKAN, Doktor, Vänersborg	1939	85
SALLANDER, CURT, Vänersborg	1926	98
SALONEN, ARVID, Studerande, Malmö	1980	87
SALONEN, BÖRJE, Örebro	1951	95
SALONEN, EMIL, Stockholm	1977	87
SALONEN, LARS, Tandläkare, Vänersborg <i>Ersättare i styrelsen</i>	1948	81
SALONEN, OSKAR, Vänersborg	1987	89
* SAND, NILS OLOF, Köpman, Vänersborg	1933	76
SANDAHL, FOLKE, P, Överstelöjtnant, Vänersborg	1929	99
SCHAGERSTRÖM, ROLAND, F.d. Brandmästare, Vänersborg	1936	05
SCHWITZGOLD, ROBERT, Vänersborg	1957	96
SCHÄRBERG, HENRY, Vänersborg	1936	92
* SCHÖNDELL, BENGT, Produktionschef, Uddevalla	1923	77
SELIN, LEIF, Direktör, Vänersborg	1947	02
SELSTAM, URBAN, Docent, Hunnebostrand	1939	98
* SILJEVALL, FOLKE, Försäljare, Trollhättan	1925	74
* SILJEVALL, VALDO, Ingenjör, Västerlanda	1924	74
SIÖBERG, KJELL, Fastighetsingenjör, Vänersborg	1942	03
* SIÖBERG, LEIF, Vänersborg	1922	79
SIÖSTAD, EMIL, Vänersborg	1990	03
SIÖSTAD, LEIF, Elektriker, Vänersborg	1958	81
* SIÖSTRAND, CHRISTER, Civilingenjör, Göteborg	1943	79
SIÖSTRAND, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg	1944	94
SIÖSTRAND, OSKAR, Vänersborg	1973	94
* SIÖSTRÖM, JAN, Köpman, Vänersborg	1930	77
SIÖSTRÖM, ROLF GEORG, Golvläggare, Vänersborg	1926	87
SIÖÖ, INGVAR, Säkerhetschef, Trollhättan	1930	84
* SIÖÖ, LEIF, Direktör, Göteborg	1932	76
SKARSJÖ, LENNART, Företagsförmedl., Vänersborg	1945	99
SKOGLUND, ANDERS, Trollhättan	1953	83
SKOOGH, ANDREAS, Karlstad	1979	95
* SKOOGH, GUNNAR, Fastighetsmäklare, Vänersborg <i>Bisittare i styrelsen</i>	1937	69
SKOOGH, JAN-OLOF, Marknadsutvecklare, Karlstad	1952	95
* SKOOGH, LARS-OLOF, Trafikmästare, Vänersborg	1925	58
SKOOGH, LENNART, Herr, Sollentuna	1949	92
SKOOGH, MARCUS, Karlstad	1983	95
SKÖLDEBERG, KARL-AXEL, Billackerare, Vänersborg	1927	62
SMITH, BJÖRN, Överläkare, Vänersborg	1932	83
** SOLBERG, ALLAN, Köpman, Vänersborg	1918	50

* SPETZ, PER-GÖRAN, Verkmästare, Vänersborg	1925	70
SPJUTH, LENNART, Civilingenjör, Oxelösund	1949	02
STAKE, BENGT OLOF, Vänersborg	1946	03
STALFORS, LEIF, Vänersborg	1939	98
STALFORS, TOMAS, Vänersborg	1948	83
STARK, DAN, Vänersborg	1946	02
STENBERG, BERTIL, Kapten, Malmö	1921	97
STENSTRÖM, GÖRAN, Pol.mag. Göteborg	1939	74
* STENSTRÖM, ROLF, TV-tekniker, Vänersborg	1937	76
STERNER, ANDERS, Instrumentkontrollant, Vänersborg	1955	94
STJERNDAHL, HARALD, Agronom, Vänersborg	1915	81
STORM, GÖRAN, Bohus	1946	03
STRAND, JAN-OLOF, Banktjänsteman, Vänersborg	1969	99
STRAND, JOHAN, Vänersborg	1967	97
STRAND, LENNART, Behandlingsassistent, Vänersborg	1946	02
STRAND OLLE, Vänersborg	1931	93
STRANDBERG, BERTIL, Köpman, Uddevalla	1921	75
STRID, BROR, Vänersborg	1944	04
STRIVE, STAFFAN, Sjökapten, Ljungskile	1960	85
STRÖM, DAG, Vänersborg	1951	04
* STRÖM, PER, Byggnadsingenjör, Motala	1920	76
STRÖM, RAGNAR, Civilingenjör, Stockholm	1939	82
* STRÖM, SÖREN, Redaktör, Vänersborg	1934	67
STRÖMBERG, REINE, Fastighetschef, Vänersborg	1938	88
STÅHLBERG, PER OLOF, Plåtslagare, Vänersborg	1944	95
STÅLHEIM, RUNE, Direktör, Trollhättan	1925	80
SULTAN, JAN, Verkmästare, Vänersborg	1934	84
SUNDBERG, GILBERT, Konditor, Vänersborg	1931	91
SUNDBERG, NIKLAS, Konsult, Vänersborg	1966	04
SUNDEFORS, BILL, Konsult, Vänersborg	1956	98
SUNDEFORS, HARTVIG, Fd Järnvägsexp. Vänersborg	1927	94
SUNDELIUS, CLAS, Ingenjör, Vänersborg	1936	75
SUNDELIUS, JONAS, Vänersborg	1963	04
* SUNNERDAHL, SVEN-OLOF, Reparatör, Vänersborg	1938	79
SVANBERG, BERTIL, Vänersborg	1925	04
SVANBERG, GÖSTA, Civilekonom, Vänersborg	1924	84
SVANBERG, HENRIK, Vänersborg	1966	84
SVANBERG, MARTIN, Ingenjör, Trollhättan	1962	84
SVANBERG, ÅKE, Informationschef, Strömstad	1943	96
SVANLING, THOMAS, Byggnadstekniker, Vänersborg	1958	05
SVENSSON, ALF, Droskägare, Vänersborg	1957	94
* SVENSSON, BENGT, Representant, Vänersborg	1932	64
SVENSSON, BERTIL, Brandförman, Vänersborg	1924	93
SVENSSON, CHRISTER, Verkstadsmontör, Vargön	1943	90
SVENSSON, EVERT, Ingenjör, Vänersborg	1916	86
SVENSSON, GÖRAN, Brandman, Vänersborg	1956	01
SVENSSON, JOHAN, Civilekonom, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	1975	76
SVENSSON, KENT, Vänersborg	1937	04

* SVENSSON, LARS, Civilingenjör, Barsebäck	1950	76
SVENSSON, LARS-GUNNAR, Vänersborg	1952	80
SVENSSON, LARS-GÖRAN, Vänersborg	1950	05
SVENSSON, LENNART, Vänersborg	1952	80
SVENSSON, OLLE, Vänersborg	1920	80
SVENSSON, PETER, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	1972	72
SVENSSON, STEFAN, Driftstekniker, Vänersborg	1966	04
SVENSSON, SVEN EVERT, Driftsverkm. Eskilstuna	1942	92
SWAHN, JANERIC, Vänersborg	1950	05
SÖDERBLOM, ALVIN, Vänersborg	2003	04
SÖDERBLOM, EMIL, Vänersborg	2003	04
SÖDERBOM, GUNNAR, Köpman, Mellerud	1927	01
SÖDERBOM, LARS-ÅKE, Målare, Vänersborg	1954	81
SÖDERSTRAND, ROGER, Torslanda	1964	05
SÖDERKVIST, GUNNAR, Snickare, Vänersborg	1955	92
SÖDERQVIST, NILS-ERIK, Riksdagsman, Brålanda	1948	95
SÖDERROS, STEN, Vice VD, Uddevalla	1951	04
SÖDERSTRÖM, GÖRAN, Fd skogsdirektör, Vänersborg	1916	91
SÖDERSTRÖM, LEIF, Vänersborg	1960	84
* SÖDERSTRÖM, PER ARNE, Kamrer, Vänersborg	1933	66
SÖDERSTRÖM, STIG, Vänersborg	1940	83
SÖDERSTRÖM, SVEN, Postmästare, Vänersborg	1933	83
TALLBO, BO, Sportchef, Nyköping	1952	95
** TAUBE, EDVARD, Greve, Länsombudsman, Ljungskile	1916	46
* TENGBERG, GUNNAR, Vänersborg	1944	69
TENGBLAD, SVANTE, Ekonomichef, Vänersborg	1953	87
* THERNQUIST, KJELL, Redovisn.konsult, Vänersborg, <i>Bisittare i styrelsen. Innehavare av Gilllets medalj (1990)</i>	1939	50
THORELL, SUNE, Ekonomisekreterare, Båstad	1955	88
THORNELL, NILS, Bankdirektör, Vänersborg	1924	80
THORSSON, BRUNO, Rådman, Vänersborg	1941	01
THORVALDSSON, CARLSSON, PER, IT-Tekniker, Brålanda	1962	04
THUNBERG, BO, Biolog, Kil	1952	02
* THUNBERG, SVEN, Kommunalarbetare, Brålanda	1935	79
THUNSTRÖM, SVEN, Marknadschef, Göteborg	1938	01
** TIBBLIN, ARNE, Posttjänsteman, Vänersborg	1925	51
* TIBBLIN, BERT, Direktör, Främmostad	1930	61
* TIBBLIN, LENNART, Arbetsledare, Lerum	1935	61
* TIDSTRAND, LENNART, Kamrer, Alingsås	1936	76
TIMMERFORS, STIG, Frändefors	1938	03
TOMELIUS, HALVARD, Vänersborg	1921	98
TORNBERG, LARS, Vänersborg	1934	03
TORRESTAD, JONAS, Vänersborg	1968	99
TROPP, INGVAR, Skattkärn	1949	02
TUFVESSON, ALLAN, Vänersborg	1922	83
TURTELL, LARS, Byggnadsingenjör, Vänersborg	1942	80
TVIKSTA, EVALD, KUngälv	1935	04
TVIKSTA, INGEMAR, Herr, Vänersborg	1933	85

TVIKSTA, LARS-GÖRAN, Göteborg	1940	04
TÖRNER, SVEN-OLOF, Vänersborg	1950	98
UGGLA, ARVID, Professor, Uppsala	1948	95
ULLDAHL, CONNY, Distributör, Vänersborg	1956	88
ULLGREN, SIXTEN, Konstruktionschef, Göteborg	1919	75
* ULVEGÄRDE, DAG, Pol.mag. Belgien	1941	69
UTTER, KARL ANDERS, Frändefors	1947	95
WADELL, LEIF, Köpman, Göteborg	1940	01
WADMAN, DAG, Bankdirektör, Vänersborg	1949	80
WAERN, FREDRIK, Lantmästare, Vargön	1943	89
WAHLIN, BJÖRN, Distr.överläk, Oslo	1942	85
** WAHLIN, CARL-VIKING, Köpman, Vänersborg <i>Hedersledamot</i> <i>Innehavare av Gillets medalj (1989)</i>	1932	51
WAHLIN, JACOB, Vänersborg	1960	71
WAHLIN, TORKEL, Docent, Vänersborg	1943	85
WALLENBERG, REINHOLD, Posttjänsteman, Vänersborg	1947	98
WALLIN, BJÖRN, Civilingenjör, Vänersborg	1939	94
WALLIN, KENNETH, Målare, Vänersborg	1964	92
WALLIN, ROLAND, Målare, Vänersborg	1930	82
WALLTIN, HÅKAN, Sportchef, Vänersborg	1968	01
WALLTIN, STENÅKE, O, Redaktör, Vargön	1937	90
WANNERUD, LARS, Vänersborg	1924	05
WASSÉN, HANS, Vänersborg	1952	04
WASSÉN, LARS, Vänersborg	1966	04
* WASSENIUS, SVEN, Tandläkare, Vänersborg	1927	77
WEGRAEUS, BJÖRN, Stockholm	1969	82
WEGRAEUS, ERIK, Riksantikvarie, Stockholm	1940	83
WEGRAEUS, FREDRIK, Stockholm	1965	82
** WEINSTOCK, ERLING, Direktör, Farsta	1916	42
* WEISS, ANDERS, Byrådirektör, Munkedal	1940	66
* WELANDER, STEN, Kronofogde, Lund	1939	61
WELÉN, LARS, Vänersborg	1965	73
WELÉN, PER, Civ.Ingenjör, Göteborg	1960	73
WENNBERG, LENNART, Kontrollant, Vänersborg	1951	75
WENNBERG, MATS, Platschef, Vargön	1942	02
* WENNBERG, YNGVE, Telearbetare, Vänersborg	1934	79
WENNERBERG, FREDRIK, Vänersborg	1990	04
WENNERBERG, HENRIK, Vänersborg	1948	85
WENNERBERG, LARS, Advokat, Vänersborg	1916	85
WENNHAGE, PER, Tekn. dr. Älvsjö	1966	80
WENNHAGE, ÅKE, Revisor, Vänersborg	1923	80
WERNER, RAYMOND, Vänersborg	1937	05
* WERNER, SVEN, Tekn. Dr, Haverdal	1952	77
WENNLIND, BÖRJE, Vänersborg	1937	05
VESSBY, SVEN-OVE, Reparatör, Frändefors	1944	84
* WESTERBERG, BERTIL, Malmö	1917	76
* WESTERBERG, BO, Ingenjör, Vänersborg	1940	76
WESTERBERG, LARS, Vänersborg	1928	81

* WESTERBERG, PER-OLOF, Chaufför, Vänersborg	1923	77
WESTERLUND, JAN, Vänersborg	1944	01
WESTERLUND, ÅKE, Regionschef, Uddevalla	1950	80
* WESTHALL, HÅKAN, Kronofogde, Vänersborg	1938	74
WESTHALL, SVEN, Ingenjör, Vänersborg	1945	75
VILGEUS, JAN, Lagman, Saltsjö - Duvnäs	1939	98
VILGEUS, LARS-GUNNAR, Komminister, Vänersborg	1943	01
WIK, INGEMAR, Vänersborg	1940	96
* WULF, ERIK, Civilekonom, Lerum	1950	63
VÄNERLÖV, INGEMAR, Riksdagsledamot, Vänersborg	1944	94
** WÄRNE, ORVAR, Kontorist, Trollhättan	1928	53
ZETTERBERG, CHRISTER, Näringslivssekr., Vänersborg	1945	88
<i>Gilleskrivare</i>		
ZETTERBERG, CURT, Hamburgsund	1943	01
* ÅBERG, FOLKE, Vänersborg	1920	55
* ÅBERG, GERT-OLOF, Byggnadssnickare, Vänersborg	1958	74
ÅBERG, GUNNAR, Fritidschef, Vänersborg	1930	75
* ÅBERG, SVEN OLOF, Tjänsteman, Vänersborg	1923	61
ÅHLUND, BO, Ingenjör, Vänersborg	1944	95
ÅKERFELDT, PETER, Bilbyggare, Vänersborg	1965	04
ÅNGERMARK, WILHELM, Antikvarie, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1924	85
ÖBORN, LENNART, Verkstadsarbetare, Vänersborg	1919	95
ÖGREN, EGON, Vänersborg	1944	05
ÖHGREN, ANDREAS, Frändefors	1972	01
ÖRTENBLAD, ROLF, Distriktschef, Vargön	1934	93
ÖSTH, BENNY, Verkstadsschef, Vänersborg	1941	05
ÖSTERBERG, JAN, Inköpschef, Ljungskile	1937	90
* ÖSTLING, HARRY, Verkstadsarbetare, Vänersborg	1920	74

Antal medlemmar 1010

* tilldelade 25-årstecknet

Gillet's Postgironummer är 32 93 19-8

** tilldelade 50-årstecknet

För att underlätta arbetet med medlemsförteckningen ombedes gillebröderna att till Gillet anmäla ev. ändring av adress, titel m.m. till

Vänersborgs Söners Gille
Göran Hagborg, Öxneredsvägen 117 B
462 61 Vänersborg

Styrelseberättelse

Styrelsen för Vänersborgs Söners Gille får härmed avge följande berättelse verksamhetsåret 2004, Gillets 99:e.

Gillet har under året samlats till Årsstämma den 20 april och Högtidsstämma den 5 november 2004.

Vid Årsstämman utdelades 2004 års Ungdomsstipendium till Ungdomssektionen i Vänersborgs Fotbollsklubb som stöd till klubbens framgångsrika ungdomsarbete. Stefan Nordmark och Gunnar Andersson framförde klubbens tack.

Förslag till ändringar i gillet stadgar har tidigare fastställts vid Högtidsstämman den 31 oktober 2003. Vid Årsstämman fastställdes de ändrade stadgarna.

Sex nya medlemmar Tommy Eriksson, Björn Olsson, Sten Söderros, Ernst Appel, Stig Persson och Bror Strid valdes in.

Som föredragshållare medverkade rektorn vid HTU Lars Ekedahl, vilken informerade om "Högskolan nu och i framtiden".

Vid Högtidsstämman utdelades till följd av de ändrade stadgarna inga tecken för 25- eller 50-åriga medlemskap. 92 gillebröder återfick en härlig sommarkänsla när Jan Uddén, biolog vid Bohusläns museum kåserade och visade bilder kring en återblick på fågel- och fjärlslivet 2004 i våra trakter.

Den 1 november, Alla Helgons Dag anordnade Gillet för femte gången stipendieutdelning ur Elis Ullmans Minnesfond samt konsert i Vänersborgs kyrka. Stipendierna tilldelades denna gång Kari Lankinen och Jon Gorrie för studier inom orgel respektive trumpet. Lärare och elever vid Vänersborgs Musikskolan medverkade vid konserten förutom de två stipendiaterna.

Tillsammans med Vänersborgs museum bjöd gillet i oktober in till en föredragskväll med Hans "Gucko" Jansson. Medverkade gjorde också IK Liras starke man Sven Björnberg och Liraspelaren Bosse Andersson, vilken i annan klubbdräkt medverkat i fyra SM-finaler. Under trivsamma former berättades minnen, historier och siades om framtiden för bandyn i Vänersborg.

Som avslutning visade Lars Tornberg filmer från matcher på 1960 och -70-talen med IK Lira, IFK Vänersborg och Vänersborgs IF. Fler personer än lokalen kunde rymma strålade samman denna höstkväll.

Gillet har beslutat medverka till inköpet av en ny konsertflygel till Vänersborgs Musikförening. En flygel av det världsledande märket Shigeru Kawai. Detta enda exemplaret i Sverige finns numera i Kulturhusets festsal.

Under året har Gillet förvärvat en bro vilken tidigare varit placerad över Nossan i närheten av Essunga kyrka. Bron är tillverkad på Lundviks Mekaniska, tidigare beläget på Hamngatan och bron har således återbördats till staden. Brons framtid är ännu inte slutligt bestämd.

Gillet har under året fortsatt med att sätta upp informationsskyltar i staden och dess omgivningar.

Under våren har styrelsen hemställt hos Länsstyrelsen att pröva en byggnadsminnesförklaring av det gamla magasinet i Vattugränd. Skrivelsen återtogs emellertid senare under året efter protester från fastighetsägaren.

Styrelsen har under året haft 12 protokollförda sammanträden. Styrelsen, beredningsnämnd och tillsatta arbetsgrupper har dessutom samlats för att bereda olika frågor samt sköta hus och trädgård vid gilletts lokaler.

Gilletts årsskrift har utkommit med sin 73:a årgång.

Styrelsen har under året bestått av Stig Larsson, Förste ålderman, Göran Ahlin, Andre ålderman, Göran Hagborg, Kassafogde, John- Olov Ericsson, Gillevärd, Christer Zetterberg, Gilleskrivare, Gunnar Skoogh och Kjell Thernquist, Bisittare.

Vänersborg i mars 2005

Stig Larsson

Göran Ahlin

Göran Hagborg

John- Olov Ericsson

Christer Zetterberg

Gunnar Skoogh

Kjell Thernquist

Årsbokslut 2004

Resultaträkning

Intäkter

Medlemsavgifter	124 550:-
Ränteintäkter Gillet	4 066:-
Ränteintäkter Fonder	20 719:-
Övriga intäkter, reavinst	8 764:-

Kostnader

Kostn årsskrift	75 075:-
Annonstäckter	/- 31 350:-
Nettokostnad årsskrift	43 725:-
Lokalkostnader	38 376:-
Telefon porto	13 850:-
Sammanträdeskostn	4 385:-
Medlemsregistrering	2 872:-
Uppvaktningar	9 220:-
Annonsering	9 581:-
Övriga kostnader	5 845:-
Reaförlust	12 072:-

Årets vinst 18 173:-

Summa 158 099:-

Summa 158 099:-

Balansräkning 2004 12 31

Tillgångar

Kassa bank postgiro	384 218:-
Fonder	689 980:-
Inventarier	55 000:-

Skulder, Eget kapital

Diverse skulder	1 000:-
Eget kapital Fonder	758 494:-
Eget kapital Gillet	369 704:-

1 129 198:-

1 129 198:-

GRANSKNINGSBERÄTTELSE

Undertecknade, som utsetts att granska Vänersborgs Söners Gilles räkenskaper och förvaltning för år 2004, får efter fullgjort uppdrag avgiva följande berättelse.

För uppdragets fullgörande har vi tagit del av Gillets samt dess fonders räkenskaper och styrelsens berättelse samt i övrigt företagit de granskningsåtgärder vi ansett nödvändiga. Någon anledning till anmärkning föreligger inte beträffande de till oss överlämnade handlingarna, bokförelingen, inventeringen av dess tillgångar eller eljest beträffande Gillets förvaltning.

Med anledning härav tillstyrker vi full ansvarsfrihet för den tid granskningen avser

Vänersborg den 9 mars 2005

Kent Lång
Granskningsman

Bengt Flink
Granskningsman

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE 2005

Styrelse

LARSSON, STIG, Direktör, Förste Älderman 1990 (1974)
AHLIN, GÖRAN, Ingenjör, Andre Älderman 2003 (1990)
ZETTERBERG, CHRISTER, Näringslivssekreterare, Gilleskrivare 2003 (2002)
HAGBORG, GÖRAN Redov.konsult, Kassafogde 1993 (1980)
ERICSSON, JOHN-OLOV Tandläkare, Gillevård 1993 (1980)
THERNQUIST, KJELL, Konsult, Bisittare 2003 (1974)
SKOOGH, GUNNAR, Fastighetsmäklare, Bisittare 2002 (1990)
SALONEN, LARS Tandläkare, Ersättare, 2003
LIND, HÅKAN Jur.kand Ersättare, 2003

Beredningsnämnd

GILLESKRIVAREN
ERICSSON, JOHN-OLOV, Tandläkare
BERGER, GUNNAR, Ingenjör
LUNDBORG, ERIC, Köpman
JOHANSSON, PETER, 1:e Antikvarie
BOMAN, GÖRAN, Regionchef

Årsskriftsnämnd

LARSSON, STIG, Direktör
THERNQUIST, KJELL, Konsult
BJÖRNBERG, MAURITZ, Kamrer
MALCOLM, KARL-ERIK, Redaktör
JOHANSSON, PETER 1:e Antikvarie
CARLÉN, BENGT, Journalist

Granskningsmän

LÅNG, KENT, Bankdirektör
FLINK, BENGT, Revisor
BOMAN, GÖRAN, Regionschef, Ersättare

GILLET'S ÄLDERMÄN

Stadskassören Ferdinand Hallberg	1905-1920
Direktören Edwin Andersson	1921-1935
f.d Fältläkaren Karl Gustaf Cedergren	1936-1941
Borgmästaren Bertel Hallberg	1942-1953
Landskamreraren Gunnar Hjorth	1954-1964
Länspolismästaren Erik Sahlin	1965-1973
Kamreraren Olov Jansson	1974-1979
Fd. Disponenten Sven Lind	1980-1990
Direktören Stig Larsson	1991-

Gillet's styrelse leddes till 1933 av en ordförande. Detta år infördes beteckningen Förste Älderman samtidigt som styrelsens övriga ledamöter fingo sina nuvarande titlar.

STYRELSE OCH FUNKTIONÄRER I VÄNERSBORGS DÖTTRARS GILLE

1:a åldermor:	Mary Janson
2:a åldermor:	Inga-Lisa Sundefors
1:a gilleskrivare:	Greta Brorson
2:a gilleskrivare:	Marianne Berntson
Krönikör:	Marianne Berntson
Kassafogde:	Annette Andeling-Malmberg
Värdinnor:	Eivor Sahlin, Anna-Lisa Lövgren, Eva-Lis Johansson och Gerd Wilhelmsson

MEDLEMSINFORMATION

Hemsida

Gillet finns numera, tack vare en förtjänstfull insats av Bertil Carlsson med firma Crebe Hemsidor och Reklamdesign, på det s k nätet. Vi har alltså en egen hemsida. Du finner oss lättast på Internetadress www.crebe.nu/gillet. Här kan Du finna, förutom allmän information om Gillet, aktuella uppgifter om vår- eller högtidsstämmor och ev andra aktiviteter. Vi anstränger oss verkligen för att hålla hemsidan aktuell.

Medlemsförteckningen

Vi vet att den medlemsförteckning, som Du finner i denna årsskrift inte i alla stycken är helt aktuell vad gäller ex titlar, bostadsort mm. Det kan under årens lopp blivit omkastade årtal ex. Gör så att Du tittar på Dina egna uppgifter och meddelar oss ev ändringarantingen via e-post: hagborg@swipnet.se eller via ett par rader per post till adress Göran Hagborg, Öxneredsvägen 117 B, 462 61 Vänersborg.

Gillemästerskap i golf

Jubileumsårets stora golfhändelse inom Gillet gick av stapeln den 7:e juni, dagen efter Gillets bejublade framträdande på Skansen i Stockholm i samband med utdelandet av fanor till förtjänta föreningar den 6:e juni. Detta sagt som förklaring till att vissa av deltagarna, som alltså inte kom hem förrän vid 3-tiden på natten, inte kunde prestera sitt vanliga stabila spel. Tävlingen spelades över 18 hål i vackert värväder och med sk poängbogeerberäkning. Antalet startande var 15 st och jubileumsårets segrare blev Egon Christensen, som alltså får sitt namn ingraverat i det fina vandringspriset, som normalt hänger i Gillets sammanträdeslokal. Inom ramen för tävlingen spelades också en lagtävling, där varje startande 3-bollsgrupp tävlade mot varandra. Segrare i lagtävlingen blev Göran Hagborg, Leif Ericson och Lennart Svensson.

Inbjudan till golftävlingen går nu ut redan i samband med kallelse till årsstämman, vilket innebär mitten av mars och kan naturligtvis innebära, att vi tappar en del intresserade bröder. Vi kommer därför fortsättningsvis av sprida information även via e-postmeddelande. Detta innebär, att vi vädjar redan nu till dom som vet med sig att dom kan vara intresserade att delta skickar oss sin e-postadress till kjell.thernquist@swipnet.se eller joericsson@hotmail.com, så att vi kan lägga upp en speciell adresslista för gillegolffen.

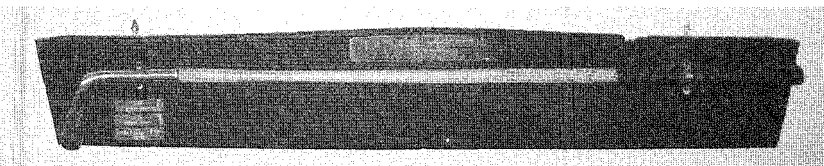
Segrare tidigare år har varit:

1998 Gunnar Jarhed
1999 Hans Ador
2003 Arne Ljungströmer
2004 Leif Ericson

Resultatlista för årets tävling

1. Egon Christensen	34 poäng
2. Lennart Svensson	31
3. Sixten Fasth	30
4. Leif Ericson	29
5. Kent Svensson	29
6. B-O Norlin	25
7. Kjell Thernquist	25
8. Stig Larsson	25

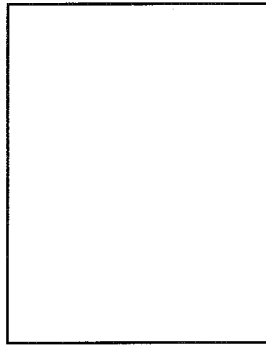
Vi återkommer under våren 2006 med inbjudan till nästa års tävling, som kommer att bli om möjligt än mer spännande än årets.

*Bakre raden fr. vänster Christer Zetterberg, Gunnar Skoogh, John-Olof Ericsson, Kjell Thernquist.
Främre raden fr. vänster Göran Ahlin, Stig Larsson, Göran Hagborg.*

Gillebroder

Vi vill ha ett foto av Dig !

Om Du inte redan tidigare skickat in ett foto
ber vi Dig göra det nu.

Nordea

Köpmansgatan 6, Vänersborg • 0771-22 44 88
vanersborg.3049@nordea.se • www.nordea.se

Sp Contract AB

Stig Persson

Nygatan 90, 462 32 Vänersborg
Tel. 0521-610 90, Fax 0521-622 77
Mobil 070-586 10 90
E-mail: stig.persson@spcontract.se
www.spcontract.se

**Ståhlbergs
Plåtslageri**

Tenggrenstorpsvägen 17
462 56 Vänersborg
Tel. 0521-194 16
Fax 0521-642 45

PRINS
frisersalong

*Kungsgatan 17, Vänersborg
Tel. 0521-668 95*

Sture Carlssons Bil AB

Östra vägen 18
462 32 Vänersborg
Telefon 0521-611 11
www.sturecarlssonbil.se

expert

Vi är vad vi heter

Edsgatan 19 c
Vänersborg
Tel 0521-147 00

Hemköp

Sundsgatan 19 B
Vänersborg
tel. 0521-660 55

**VÄNERSBORGS
MÅLERI**

Verkstaden Sundsgatan 37
Tel. 71 12 25, Fax 71 12 36

ALAB
FASTIGHETER
0521-25 56 00

**AB TENGGRENSTORPS
 TEGEL**

Vänersborg
Tel. 71 10 11, 165 50

Föreningssparbanken
Vänersborg

Vanersborg@foreningssparbanken.se

BRANDT

Stampgatan 12
 Trestad Center
 462 73 Vänersborg
 Tel: 0521-26 53 00
www.brandtbil.se

VBG AB (publ)
 Box 1216, 462 28 Vänersborg
 Telefon 0521-27 77 00
 telefax 0521-27 77 99
www.vbgab.com

Kalas boden

Nyttigare **Codare** Roligare

Kungsgatan 21, 462 33 VÄNERSBORG
 Telefon 0521-154 45, fax 0521-101 68

Skyttegatan 12, Vänersborg
0521-657 00
Butik 0521-657 00

VÄNERSBORG
EN MÖTESPLATS
I VÄSTRA GÖTALAND

STIGLARSSONSBIL
 www.stiglarssonbil.se • VÄNERSBORG, TORPA • 0521-662 60

Håkan Lind

Information

Sundsgatan 16, 462 33 Vänersborg
 Tel. 0521-621 95
 E-post: lindinfo@telia.com

**VÄNERSBORGS
BOSTÄDER**

0521 - 260 260

Kungsgatan 7 • Tel 0521-190 06
 Vänersborg

ReseMakar'n

www.resemakarn.nu

ALMHAGES

Lövvägen 4 Telefon
 Vargön 0521-22 07 00

Lundborgs

HERREKIPERING

EDSGATAN 14 VÄNERSBORG
 TEL 104 14

PEUGEOT

www.peugeotverige.com

LARS HANSSON BIL AB
 Vänersborg

PEUGEOT - center

Östra vägen 12, Vänersborg - 0521-68 887
 www.larshanssonbil.se

CARLSSONS TRYCKERI

Kyrkogatan 21
462 22 Vänersborg
Telefon 0521-620 25
Telefax 0521-191 19

VASSBOTTENS BIL

KIA MOTORS

Östra vägen 28, VÄNERSBORG
tel. 0521-192 22

0521-57 57 20

MÄKLARHUSET
– Johansson & Kling AB –

Hamngatan 9 i VÄNERSBORG
telefon 0521-680 85
www.maklarhuset.se

Knutssons
Antik- och Konsthandel AB

Bo Knutsson

Kungsgatan 3, Vänersborg
0521-660 77

Andréens

en modern järn- o. maskinaffär

0521-621 50

Vänersborg
Svarvaregatan 2, Torpa industriområde

interflora®

*Thernquist
Blomsterhandel*

Edsgatan 16, 462 21 Vänersborg
Telefon 0521-100 63, 622 20

Handelsbanken

–En riktig bank

Edsgatan 27, Box 116, 462 22 Vänersborg
Tel 0521-28 28 00, fax 0521-646 76
www.handelsbanken.se/vanersborg

VÄNERSBORGS MUSEUM

– Det museihistoriska museet –

Telefon: 0521-600 62, 26 41 00

MEDICINHISTORISKA
MUSEET
VÄNERSBORG

tel. 0521-276307

REGIONMUSEUM
VÄSTERGÖTLAND

BJÖRNRESÖR

Sundsgatan 9
462 21 Vänersborg
Tel. 0521 - 138 75

Storgatan 10
464 30 Mellerud
Tel. 0530 - 131 75

Hemsida: www.bjornresor.se

ttela

Det finns alltid något att längta till

ICA

KVANTUM

Vänersborg

ircon EFFICIENT INFRARED
PAPER DRYING

Box 59, 462 21 VÄNERSBORG
Tel. 0521-27 69 70

MÄKLARKONSULT

Lennart Hansson

Kyrkogatan 15, 462 33 Vänersborg
Tel 0521 - 197 40, Fax 0521 - 71 14 11

STRAND HOTELL

VÄNERSBORG

Tel. 0521-138 50

Fax 0521-159 00

Hamngatan 7

462 33 VÄNERSBORG

Nordfeldt's
 TEL 101 10
 EDSGATAN 12 B
 VÄNERSBORG

Nordiska
 Skorstensprodukter AB
 0521-65 999

SVARVAREGATAN 4, VÄNERSBORG
 TEL 0521-120 00

TAXI
VÄNERSBORG

 666 00

 Länsförsäkringar
 Älvsborg – nu också bank

Vallgatan 21, VÄNERSBORG
 Tel. 0521-27 30 00

Fredmans
BILSERVICE

DAG STRÖM
 PETER LIDHOLM

Marierovägen 25, 462 37 VÄNERSBORG
 Tel. 0521-622 22, Bostad 0521-174 79

Dialect

Yngves

Onsjö Företagsby, Vänersborg
 Tel. 0521-665 00

VL VÄNERSBORGS
LINJETRAFIK

Svetsargatan 5, Torpa ind.område

Tel. 0521-666 66

Telefax 651 30

Bokia

Vänersborg, Uddevalla,
Överby

Kungsgatan 5, Box 88, 462 21 Vänersborg
Telefon 0521-28 28 40. Telefax 0521-28 28 41

Skyttegatan 3 – Vänersborg
Tel. 0521-613 50, 172 16

NYMANS BIL

Tenggrenstorpsvägen 10
Vänersborg
0521 - 670 04
www.nymansbil.se

RESTAURANG
KOPPAR *Grillen*
Sundsgatan 11 B Källarm. Gerhard Hagemann
Box 140
462 22 Vänersborg

*Love me
tänder...* **Team
SALONEN**
Modern munvård inom
PRAKTIKERTJÄNST

Edsgatan 23 • tel 0521-71 18 88

www.brandtbil.se

Trestad Center – Vänersborg
0521-25 53 30

VÄNERSBORGS
SVETS & MEK. VERKSTAD AB

Verkstad och Kontor
Regementsgatan 36
Postadress Box 256
462 23 VÄNERSBORG

Telefon 0521-620 20
MBS nr 0047-406 25
MOBIL 010-237 27 73, 237 39 17

Torrestad

EVENEMANG & NÖJE

Jonas Torrestad

Trollhättan
0520-145 07

E-mail evenemang@torrestad.se

Vesna
Hårvård

Edsgatan 20
462 33 Vänersborg
0521-668 30

Sandbergs
Ur & Optik

Sundsgatan 9 Vänersborg
Tel. 0521-107 62 Fax 0521-691 20

Gillbergs

0521 - 101 83
gillbergs@direktbutikerna.se

FÄRG & TAPETLAGRET

Östra vägen 16 • 462 32 VÄNERSBORG
Tel 0521-109 64

SCHENKER
Stinnes Logistics

DISTRIKT VÄNERSBORG
0521-26 05 00

Sycenter

Köpmansgatan 2 Box 24
462 21 Vänersborg

Tfn. 0521-711090

Fax: 0521-711830

E-post: sycenter@ebox.tninet.se

www.sy.husqvarna.se/poo1

Husqvarna

VIKING

AFFÄRSJURIDIK • FAMILJERÄTT SKADESTÄND • BROTTMÅL • KONKURSER FÖRSÄKRINGSÄRENDE • FASTIGHETSÄTT HYRES- O ARRENDERÄTT • BOUTREDNINGAR TRAFIKRÄTT ALLMÄN RÄTTSHJÄLP • RÄTTSSKYDD ADVOKATERNA BERNLING • BOBERG • CEDER BOX 12 • KUNGSGATAN 9 • 462 21 VÄNERSBORG TEL 0521-66200 • TELEFAX 0521-66229	City Tobak Sundsgatan 10
 Forsane Brunnsservice FRÄNDEFORS Tel. 0521-405 11 Mobiltn 070-590 36 87, 010-287 36 87	– Säljande samarbete på 190 orter – Svensk Fastighetsförmedling Edsgatan 6 VÄNERSBORG Tel. 0521-655 50 ENDA FRISTÅENDE RIKSOMFATTANDE MAKLÄRFÖRETAG
 <i>Nisses Hemlagade Senap</i> Box 2056, 462 02 VÄNERSBORG SVERIGE, Tel. 0521-123 90	VÄNERSBORGS Mäklarna Sundsgatan 25 – Vänersborg 0521 - 128 00
 GODISBANKEN Edsgatan 27 VÄNERSBORG Tel. 0521-17300	 Vänerhamn 0521-678 95

Sundsgatan 9
Tel. 170 30

TROLLHÄTTAN
0520-48 92 00

ÄKTA OMTANKE

Besök gärna vår hemsida: www.smycka.se

Vänersborgs Guld AB

Edsgatan 18 VÄNERSBORG Tel. 102 26

Kronogatan 42
Vänersborg

Tel. 0521-107 97

Fax 0521-107 24

Mobil 0708-37 35 37